

ДАБАР

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА

БИЛТЕН МАНАСТИРА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ДОБРУНУ

**В
Е
Р
А**

Права вера је као искра, запаљена од Духа Светог у срцима људи, која зрачи топлоту љубави. Ова божанска искра загрева се и распаљује: божанском помоћу, читањем или слушањем речи Божје, размишљањем о делима Божјим у свету, молитвом, причешћивањем светим тајнама Христо-

вим. А споља пројављује себе као добро дрво, окићено слатким плодовима љубави: трпљењем, кротошћу, милосрђем, верношћу, уздржањем, братољубљем, мирољубљем и осталим хришћанским добродетељима...

(Тихон Задонски).

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

Фебруар:

1. Сједница Епархијског савета Епархије дабробосанске
2. Света Литургија у старој цркви у Сарајеву; парастос преминулим свештеницима - произвео о. Душ ка Јовановића у чин протојереја
3. Добрун - Из радионице добротв. друшт. Епархије дабробосанске „Добротвор“ предао 100 врата СО Вишеград
4. Соколац - примио др Милоша Прицу, шефа кабинета председника Р. Српске
5. Пошета Министарству правосуђа, Пале
15. Пошетио манастир Св. Саве (Аустралија), присуствовао богослужењу; помен на гробљу упокојеним Србима
16. У манастиру Св. Петке служио Св. Литургију са епископом г. Луком и присуствовао слави Кола српских сестара у Ровенбену - Мелбурн
18. Извршио помен упокојеним Србима на гробљу у Роквуду - Сиднеј
22. Пошетио Српско гробље у Бризбану и извршио помен
23. Служио Св. Литургију у храму Св. Николе - Бризбан и венчао г. Божицара и г-ицу Мишел у истом храму

Март:

3. У Духовној академији и Богословији примио Епископа Г. Лонгина и протођакона Љубомира Ранковића.
4. У Београду присуствовао сједници Светог архијерејског синода.
5. Присуствовао сједници Одбора за изградњу Српског Сарајева и цркве Св. Арханђела у Палама.
6. Пале - у 12 сати код подпредједника Владе г. Велибора Остојића присуствовао састанку Одбора за просвјету. - у 16 сати састанак о дојели господарских зграда Духовној академији.
7. Соколац - примио Примаса Норвешке, војног бискупа господина Артфлотса са свештеницима.
8. Србиње - састанак о прослави 385 година Богословије Света Три Јерарха и 120 година Сарајевске Богословије.
9. Ивањица - венчао Господина Милоша Хаџи-Видаковића са његовом изабраницом.
12. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у капели Духовне академије.
14. Свету литургију пређеосвећених дарова служио у капели Дух. академије.
15. Служио Св. литургију у капели Дух. академије у Србињу и причестио професоре, студенте и богослове.
16. Служио Св. литургију у храму Светог Преображења у Новом Сарајеву. Послије подне у парохјском здању примио Госпођицу Сабо,

секретарицу Бироа међурелигијског вијећа и протестантског свештеника Дејвида Стила. Примио у службену посјету Помонног бискупа врхбосанског г. Перу Судара и бискупа Марија Касарија из Амбасаде Ватикана у Сарајеву.

19. У 10,30 примио новог шефа мисије ОСЦЕ у Сокоцу; - Послије подне службено посјетио Српско Горажде, Рудо, Вишеград и манастир Добрун.
21. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у капели Дух. акад.
22. У владичанском двору примио отправника послова Грчке амбасаде у Сарајеву г. Русса Кундурса.
23. У цркви Св. пророка Илије у Сокоцу служио Свету архијерејску литургију. - У 17 сати примио радну групу Министарства одбране РС и Генералштаба за доношење Правила војне службе.
24. Примио у Владичанском двору епископа заумско-херцеговачког г. Атанасија, о. Филарета и госте из Грчке.
25. Присуствовао у Даљу сједници Светог архијерејског синода.
26. У Палама присуствовао сједници Државног одбора за прославу 2000. годишњице хришћанства. - У 15 сати у Владичанском двору примио предједника ЦО Вишеград господина Александра Савића.
28. У капели Духовне академије у Србињу служио Свету литургију пређеосвећених дарова.
29. У цркви Успења Пресвете Богородице у Чајничу служио литургију Светог Василија Великог.

Април:

2. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у капели Духовне академије у Србињу.
4. Присуствовао 6-ом засједану Народне Скупштине Републике Српске.
5. Света литургија у цркви Рођења Пресвете Богородице у Травнику.
6. Служио Св. литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Зеници.
7. На разник Благовијести у храму Светог пророка Илије у Бусовачи служио Свету литургију. - У Б. двору примио пуковника Мија, војног аташеа Француске амбасаде.
9. Манастир Докир - помен блаженопочившем митрополиту Владиславу.
11. Соколац - примио нунција Монсијора Монтерзија и бискупа Перу Судара.
12. Учествовао на прослави 50-ш њице Југопетрала - НИС у Београду.
13. Сусрет са поглаваром Римокатол. цркве паном Јованом Павлом уу у Сарајеву.
16. Служио Свету литургију пређеосвећених дарова, обавио Свету тајну исповјести и причешћа и

одржао братски састанак свештенства Епархије у храму Свете Троице у Рогатници.

18. Служио Свету литургију пређеосвећених дарова у капели Духовне академије и Богословије у Србињу.
20. Службено путовао у Грчку.
23. Служио Свету литургију пређеосвећених дарова у Романијској Лазарици.
24. Служио Свету литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду. - Бденије Великог четвртка служио у храму Рођења Пресвете Богородице у Палама.
25. Велики петак - служио вечерње са изношењем Плаштанице у цркви Светог Пророка Илије на Сокоцу. У 20 сати истог дана служио јутрење Велике суботе са опјелом Христовог гроба.
26. Велика субота - служио Свету литургију у капели Духовне академије и Богословије у Србињу и причестио матуранте.
- ВАСКРС - 27. Пасхално јутрење са свечаном литијом и Светом литургијом уз учешће великог броја дјеце, омладине и народа служио у цркви Светог пророка Илије у Сокоцу - Пасхално вечерње са дојелом награда за најуспјешније литерарне, ликовне радове и најљепше нашарано васкршње јаје, ученицима
28. уу Дан Васкрса - Ново Сарајево, служио Свету архијерејску литургију у цркви Светог Преображења.
30. Присуствовао састанку са Генералним секретаром „Рабите“.
- Састао се са министром МУП-а Ф. БиХ.
- Састао се са замјеником високог представника Европске заједнице г. Михајлом Штајнером.

Мај:

4. На Томину недељу служио Свету литургију у ман. Добрун.
6. На празник Светог Великомученика Георгија служио Свету архијерејску литургију у цркви истоименог светитеља - Српско Горажде.
7. Пошетио епископа жичког г. Стефана и честитао му Крсну славу.
12. Поводом Светог Василија Острошког, Крсне славе Духовне академије и обиљежавања Крсне славе Богословије служио Свету литургију, пререао славски колач и поздравно бројне угледне госте и званиче.
16. Узео учешћа у раду симпозија на тему: „Хришћанска духовност у српској књижевности“, одржаног у Духовној академији у Србињу.
22. Поводом Крсне славе храма и општине у Србињу, служио Свету Архијерејску Литургију и обавио славски обред, свечану литију кроз град.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива **Јогосом**. Превести то име са **Реч** или **Глагол**, то значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, у ствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** – јеврејска реч – је по смислу блиска појму Мудрости, живог Присуства Божјег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и Живот.

ГЛАСНИК СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

ВЕРА

Преко вере у Бога и њених идеала човек премошћује провалију од земље до неба, од ништавила, које га збуњује, до величине која га одушевљава, од пролазности до вечности, од човека до Бога. „Свемир ми не да мира, стога не могу помислити да овај свет постоји, а да нема Часовничара.“ Наравно вера у Бога није циљ живота, већ средство да се дође до вечног живота, да се васпостави поремећени родбински однос између човека и Бога. Вера у Бога је принцип, најисправнији принцип живота, а не сам живот, јер вера неће бити потребна после овога живота. Вера у Бога је драгоцен капитал живота.

Када се брод нашег живота хаварише, када се нађе смућен на беспућу живота, када га буре и оркани проблема витлају тамо-амо по пучини живота, вера у Бога остаје као најсигурнија котва да се немирни живот нађе и оријентише. Када се све недаће живота сруше на човека, вера у Бога остаје као једини пријатељ, да се човек усправи од терета живота. Када се сви људи покажу као нељуди и стегну обруч завера и непријатељстава око човека, вера у Бога остаје као једини верни савезник да се обруч издајстава сруши. Када се страшна и опака неизлечива болест окупи на човека, вера у Бога остаје као једини мелем да се ране живота видају. Када нам живот на земљи покаже само своје наличје, када упери на нас све своје бодље и стреле, вера у Бога нам помаже да се поново васпостави право лице света и живота.

Што је со за јело, то је вера у Бога за човека и његов живот. Додајте јелу ким, мирођију, зелен и ма какве зачине, али ако со не ставите у јело, оно ће бити блјутаво и отужно. Такво јело нерадо се једе. Додајте свом животу богатство, власт, знање, славу и ма какве друге животне украсе, али ако веру у Бога немате, ваш живот на земљи неће имати никаквог смисла и „укуса“. Такав живот тешко се подноси, и тада је канап за вешање најбоље решење. Ништа овоземаљско не може пребојити грубо црнило живота. Вера у Бога је со човековог живота. „Со је добра, али ако со обљутави, чим ће се осолити?“ Ако те вечни Бог не задовољава и осмишљава, шта ће те друго, овоземаљско, осмислити и задовољити?

Ако је овоземаљски живот попримте и буре постојања, онда је вера у Бога за човека тихо пристаниште живота.

Што је одело за тело човечије, то је вера у Бога за човека и за живот његов. Одело нас штити од хладноће и срамоте овде на земљи, а вера у Бога нас штити од психичких буре и непогода овоземаљских и од срамоте надземаљског живота. Ако тело човечије нема одела, подивљаће и повратиће се „мајци-природи“, од које се вештачки удаљује. Ако веру у Бога нема, човеков живот ће се запарложити морално и изгубити у мноштву четвороножаца. Иако правог одела нема, човек се облачи у лишће, кожу, у крзно. Иако праве хране нема, човек се храни зељем, корењем, травом. Иако праве вере у Бога нема, човек „храни“ душу своју сурогатима вере, празноверјем, гатањем, бајањем. Они, који у име неког замишљеног напретка не верују у Бога, верују у дугме при сусрету, у талог од кафе, у баксузандан, у малеро-

зну личност. Ко неће Бога за правог Бога, мора ђавола за лажног бога. Дакле, вера у Бога је потребна да сачува, и од разних деформација заштити, овоземаљски живот човеков за вечност и небо. „Боже, Ти си Бог мој; к Теби раним; жедна је Тебе душа моја.“ Што је одело за наше тело то је вера у Бога за наш живот.

Ако је овоземаљски живот окосница двеју крајности: свега и ничега, онда вера

у Бога напаја човека снагом да поседује продоран видик кроз вечност и безграничност.

Што је душа за тело човечије, то је вера у Бога за човека и његов живот. Тело је без душе мртво и труло. Човек без Бога је морално пропао и умро. И као што душа оживљује, надахњује и покреће тело човечије, тако и вера у Бога оживљује, надахњује и покреће (моралан) живот човечији (ка добру). Као што се наше тело распада чим га душа напусти, тако се и живот човечији распада на похотност и нагон чим се истргне вера у Бога из њега. Бог је срце и компас (моралног) живота човековог. Без те вере у Бога човек је само „прапорац“ на ниски живота... Са вером у Бога човек је син Бога. Од свега створеног у природи само човек има веру у Бога и осећа родбински однос са Богом. Све друго пузи, гмиже и задовољава се „јаслима“ својим, само човек тражи хране и преко „погаче“. Зато, ко хоће да буде човек, нека верује у Бога и живи по Његовој светој вољи и биће одличан становник оба света. Верому Бога човек се отима из окова ограничености и зависности, тежећи Неограниченом Независном. Удаљено чедо мора тежити за Родитељем својим. Све што је удаљеност већа и посталгија је већа. „Као што кошта тражи потоке, тако душа моја тражи Тебе, Боже! Што је душа за тело то је вера у Бога за човека.

Ако се не клањаш пред Богом, онда мораш метанисати пред идолом, кога си нашао у створеној природи и устоличио на место правог Бога. „Баците туђе богове што су у вас, и очистите се и преобучите се, и прави Бог ће изаћи пред вас.

Ако не обожаваш правог Обожаваатеља, чинићеш то лажноме, и оба ћете бити преварени. Ти, што обожаваш лажног бога, и идол твој, што прима лажно обожаване. „Посрамиће се они... који говоре дрвету: ти си отац мој; и камену: ти си мери родио. Јер мени окрепуше леђа, а не лице, а кад су у невољи говоре: устани и избави нас. Једном мораш служити: Богу или мамону, а обојици не можеш служити. Цар, који је служио само Богу, говори и саветује: „Нека се стиде сви који се клањају киповима, који се хвале идолима својим.“

Зашто се вера у Бога чешће среће код људи који пате у немаштини, чије су наде изневерене, идеали порушени, срчаност скрхана? Зато што им вера у Бога долива нову снагу да истрају у трци живота, или да безболније поднесу тежак губитак у животу, па и сам живот.

ДАН ГОСПОДЊИ

Када дође „дан Господњи“, небеса ће с хуком проћи, а стихија ће се од ватре распасти и земља и дела што су на њој изгореле" (уу Петр. 3,10). Ако чије дело што је назидао остане, примиће награду. Ако чије дело изгори, претрпеће штету; а сам ће се спасти, но тако као кроз огањ". Ко је у грађу свога бића унео еванђелско злато, сребро, драго камење, и тиме изградио грађевину своје личности, „грађевину Божију“, то ће „дело“ остати. Огањ га Божански неће спалити. Напротив, он ће га прекалити. И заблистаће вечним Божанским сјајем еванђелско злато, сребро и драго камење. И „примиће награду“. Какву? Несумљиво: живот вечни у блаженству вечном, где сва Божанска савршенства збратимљена живе.

„Ако чије дело изгори“, - а изгорело је дело, начињено од сламе и сена пролазних страсти и сласти овога света, које је човек узидavaо у своје биће, у грађевину своје личности. Такав човек „претрпеће штету“, остаће сав пуст, без божанске садржине, „а сам ће се спасти, но тако као кроз огањ“.

Бесмртан, као човек, он ће ући у бесмртност, али празан и пуст: у његовом самоосећању и самосазнању неће бити ничег Божијег, ничег божанског: остаће сам са својом људском природом, сам са собом и у себи. Као лени и зли слуга у причи о талантима. Од њега се узима једини талант, то јест све божанско што му је било дато да живи њиме, и он остаје при голој природи свога људског самоосећања и самосазнања, без ичега божанског. Свеправедни и човекољубиви Господ не приморава злог слугу да задржи божански талант, тј. да силам твори вољу Божију, него га шаље тамо где му срце жуди: где нема Бога нити ичег Божијег, где му ништа Божије неће сметати, где је

вечно царство чистог зла и греха-пакао (Мт. 25, 24-30). Тамо ће голо људско самоосећање вечито живети собом и у себи, вечито собом себе испуњавати, вечито само себе иживљавати и диживљавати: о какав ужас! каква досада! какав пакао! каква бесмртна смрт!. У ствари, све то још овде почиње, овде се на земљи зачиње у нашем хуманизму, у нашем човекопоклонству, у нашем ствари-поклонству, у нашем безбожништву, у нашој саможивости и самодовољности. Живи ли човек на земљи само собом, у себи, ради себе,

без Бога и ичега Божијег, то је већ мали пакао, који ће на дан Суда улити у онај вечни, сведемонски, свесатански пакао, где је такво стање у свом најсавршенијем и бесмртном облику. Тамо ће бити вечни плач од муке себичног бесмртног постојања, и вечни, но немоћни шкргут зуба против Бога и свега Божијег. У томе ће се и састојати вечне муке. Вечне муке у неугасивом огњу богоборне злобе, и од неумирујућег црва полуделе гордости безбожне самодовољности.

ЖЕНА У ЦРКВИ СА МАРАМОМ И БЕЗ ЊЕ

Сваки муж који се с покривеном главом моли Богу или пророкује, срамоти главу своју. И свака жена која се гологлава моли Богу или пророкује, срамоти главу своју; јер је једно исто као и ошишана. Јер ако се жена не покрива, нека се и пиша; ако ли је стидно жени пишати се или бријати се, нека се покрива. Али муж не треба да покрива главу, јер је слика и слава Божија; а жена је слава мужевљева. Јер није муж од жене, него жена од мужа, пошто муж не би саздан ради жене, него жена ради мужа. Зато жена треба да има власт на глави ради анђела. Ипак, у Господу нити је муж без жене ни жена без мужа. Јер као што је жена од мужа, тако је и муж кроз жену, а све је од Бога. Сами у себи судите: је ли лијепо да се жена гологлава моли Богу (у Кор. 11, 4-13).

У неким нашим манастирима и црквама, при уласку у цркву, тражи се да жене обавезно покривају главу. У другима се тај услов не поставља. У Русији обичај покривања главе у цркви жене држе строго. Многи се питају какав је то обичај, и какав му је смисао?

До новијег времена, жене су код нас, поготово удате, присуствујући на коме било богослужењу у цркви, и молитви, редовно биле покривених глава. Мушкарци се држе стриктно држе овог прописа и сада. Литургичар С. Булгаков каже, да жене на великом входу не могу с непокривеним главама подилазити под Свете дарове, ни причешћивати се, нити уопште улазити у храм и молити се.

Опет тамо у пустињи нађе ђаво светотога Макарија веома уморног телом, и рече му: „Гле, ти си добио благодат Антонијеву; зашто се не користити тим преимућством и не тражиш у Бога хране и снаге за путовање?“ Макарије му одговори: „Снага је моја и слава моја - Господ; али ти нећеш искушати слугу Божјег“. Ђаво онда сатвори призрак: камила лута по пустињи, натоварена свим оним што је потребно; видевши Макарија, камила се заустави пред њим. А светитељ, наслућујући да је то призрак (што стварно и беше), припаде молитви, и камила одмах пропаде у земљу.

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ПЕТРА БИВШЕГ ЦАРИНИКА

У Африци живљаше један веома немилосрдан цариник по имену Петар. Он се никада не сажали на сиромаша, нити помишљаше на смрт, нити хођаше к црквама Божјим, и одвраћаше уши своје од оних што прошаху милостињу. Али благи и човекољубиви Бог не жели смрт грешницима него се брине око спасења свих, и свакога спасава Својим неисказаним промислом. Он и са овим Петром поступи по доброту Својој и спасе га на следећи начин.

Једном просјаци и божјаци седећи на улици стадоше хвалити милостиве људе и Бога за њих молити, а немилосрдне корити. Разговарајући тако они поведоше реч и о овоме Петру, и причаху како је он страшно немилостив. И питаху један другог, да ли је ико икада добио какву милостињу из куће Петрове. Но пошто се испостави да нико никада није ништа добио од њега, један просјак устаде и рече: Шта ћете ми дати, ако ја сада одем и испросим од њега милостињу? - Просјаци се договорише и скупише између себе залог, а овај онда отиде и стаде пред капијом Петрове куће. Ускоро Петар изађе, носећи на магарцу товар хлебова за кнеза. Просјак му се поклати и стаде громко просити милостињу. А Петар, не нашавши камен, дохвати један хлеб, баца га и удари просјака у лице, па продужисвојим путем. Просјак подиже хлеб, оде к својој жени и рече: Из самих руку Петрових ја добих овај хлеб. - При томе просјак захвали Богу што је Петар цариник милостив.

Два дана после тога се тешкоразболе, и чак беше близу смрти. И гле, он имаде виђење: виде себе истјазавана на неком суду, и на теразије стављају његова дела. Са једне стране теразија стајаху црни страховито смрдљиви и ружни зли дуси, а с друге стране теразија бејаху веома светли и милолики људи. Зли дуси донесоше сва зла дела која Петар цариник беше починио у току целог свог живота од младости, и стављаху их на теразије; а лучезарни људи не нађоше ниједно добро дело Петрово које би ставили на другу страну теразија, и стајаху тужни, и у недоумици говораху међу собом: „Ми немамо ништа да ставимо на теразије“. Тада један од њих рече: „Стварно, ми немамо ништа да ставимо сем једног хлеба, који он пре два дана даде Христу, и против своје воље“. И они метнуше тај хлеб на другу

страну теразија, и он претегну теразије на своју страну. Тада милолики људи они рече царинику: „Иди, убоги Петре, и додај овоме хлебу, да те тамнолики ђаволи не би узели и одвели у муку вечну“.

Дошавши себи, Петар стаде размисљати о свом виђењу, и разуме да оно што он виде није привид него истина: јер се опомену свих грехова својих, чак и оних које беше већ заборавио, а које виде где их ђаволи стављаху на теразије. И задивљени Петар рече у себи: „Када један хлеб који бацих просјаку у лице, толико поможе, да ме ђаволи не моглоше узети, колико тек обилна милостиња, чињена са вером и усрђем, помаже онима који нецицијашки раздају своје богатство убогима.“

И од тог времена Петар постаде у највећој мери милостив, тако да не хте поштедети ни самога себе. Једном он иђаше у своју царинарницу, на путу га срете неки власник лађе наг, пошто беше потпуно осиромашео због потопљења лађе. Припавши к ногама Петровим овај га човек мољаше да му да одело да покрије наготу тела свог. Петар скиде са себе дивну и скупочену горњу одећу и даде му је; али овај, стидећи да иде у таквој одећи, даде је једном трговцу да је прода. Петар пак, враћајући се из своје царинарнице, случајно угледа где је та одећа изложена на тргу за продају. То га силно ожалости; и он дошавши кући не хте ништа да окуси, него се затвори у својој соби, и стаде плакати и ридати говорећи: „Бог не прими моју милостињу; ја нисам достојан да ме се убоги сећа“. Тако тугујући и уздишући он заспа мало; и гле, он виде неког благоликог човека који сијаше јаке од сунца; на глави му беше крст, и одевен беше у ону одећу коју Петар даде осиротелом власнику лађе; и тај човек упита Петра: „Што тугујеш и плачеш, брате Петре?“ Он му одговори: „Како да не плачем, Господе мој, када ја дајем убогим од онога што си Ти мени дао, а они то продају на тржиштима“. Тада му Појављени рече: „Познајеш ли ову одећу коју ја носим?“ Петар одговори: „Да, Господе, познајем; то је она моја одећа којом оденух нагога“. Појављени му рече: „Онда престани туговати, јер одећу коју ти даде сиромашу примих ја и носим је, као што видиш; хвалим твоје добро дело, јер си оденуо мене који пропадам од зиме“.

Пробудивши се из сна, цариник се удиви и стаде величати убоге, и рече у себи: „Када су убоги - Христос, тако ми Господу, нећу умрети док не постанем један од њих“. И одмах раздаде све своје имање сиромасима, и робовима даде слободу, оставивши само једнога од њих. Овоме он рече: „Хоћу да теби откријем тајну; ти је чувај, и слушај ме; знај, продаћу те незнабошцима“. - Слуга му одговори: „Господару, све што ми наредиш, ја сам дужан урадити“. - Тада му Петар рече: „Хајдемо у Свети Град да се поклонимо животворном гробу Господњем, и тамо ме продај некоме од хришћана, а новац који добијеш за мене дај убогим, па си после тога и сам слободан човек“.

Роб се удиви овако чудноватом потхватом свога господара, не хте га послушати, и рече му: „Ићи с тобом у Свети Град ја сам дужан, јер сам твој роб; али да продам тебе, господара свог, то не могу, нити ћу икада то учинити“. - На то му Петар рече: „Ако ти не продаш мене, онда ћу ја продати тебе незнабошцима, као што малочас рекох“.

И они отпутоваше у Јерусалим. Поклонивши се светим местима, Петар поново рече своме робу: „Продај ме, а ако ти не продаш мене, онда ћу ја продати тебе варварима у тешко роштво“. - Видећи непоколебљиву намеру свога господара, роб га и против своје воље послуша. Сревши једног свог познаника по имену Зоил, човека богобожаљлива, кујунџију по занату, роб му рече: „Послушај ме, брате Зоиле, купи од мене доброг роба“. Кујунџија му одговори: „Брате, веруј ми, осиромашео сам и немам чиме да га купим“. Тада му роб предложи: „Позајми новац од некога, па га купи, јер је он врло добар, и Бог ће те благословити због њега“.

Поверовавши његовим речима, Зоил узео од једног пријатеља свог тридесет златника, и за тај новац купи Петра од његовог роба, не знајући да је Петар уствари господар тога роба. Узевши новац за свога господара, роб отпутова у Цариград, и не говорећи никоме шта је урадио, он тај новац раздаде убогим. А Петар од тога доба као роб служаше код Зоила радећи послове на које није био навикао: некад је радио у кујни, некад је носио ђубре из куће Зоилове, некад је копао у винограду; оваквим и другим тешким пословима он

мучаше своје тело, смиравајући се неизмерно. Зоил пак, видећи како дом његов би благословен због Петра као некада дом Пентефријев због Јосифа, и како се његово богатство увећа, заволе Петра, и у исто време беше га стид гледајући неизмерну смиреност Петрову. Једном он рече Петру: „Брате Петре, ја хоћу да ти дам слободу, и да те будуће имам као брата“. Али Петар не хте да буде слободан, него више вољаше да му служи у својству роба. Често се могло видети како га други робови исмевају, понекад чак и бију и на све могуће начине вређају, а он све то трпи смирено и ћутке. Једне пак ноћи Петар виде у сну оног лучезарног Човека који му се некада беше јавио у Африци у његовој одећи; сада пак тај Човек држаше у руци тридесет златника и рече му: „Не тугуј, брате Петре, јер ја примих новце за које си ти продао себе; претрпи неко време, док те не препознају“.

Након неког времена допутоваше из Африке неке кујунџије да се поклоне светим местима. Господар Петров Зоил позва их кући својој на обед. За време обеда гости почеше разазнавати Петра, и говораху један другоме: „Како овај човек личи на Петра цариника!“ Чувши овај њихов разговор Петар беше заклањати лице своје од њих, да га не би сасвим познали. Ипак га они јасно познаше и стадоше говорити домаћину Зоилу: „Хоћемо, Зоиле, да ти кажемо једну ствар: знаш ли ти да код тебе у дому твом служи велики човек - Петар? Заиста је ово Петар, који у Африци беше врло виђен властелин и имађаше много робова својих, али он неочекивано пусти на слободу све своје робове, а сам се некуда изгуби. Кнеза то веома ожалости и он жали што нас Петар остави. Због тога ми бисмо желели да Петра узмемо са собом“. А Петар који таман беше пред вратима носећи на послужавнику неко јело, чу ове речи њихове, спусти на земљу послужавника јелом, па отрча капији са жељом да побегне. На капији пак бејаше вратар, глувонем од рођења, који је само по извесним знацима отварао и затварао капију. Журећи да што пре изађе, угодник Божји Петар рече глувонемом вратару: „Теби говорим именов Господа нашег Исуса Христа, брзо ми отвори капију“. На то глувонем проговори и рече: „Добро, господине, одмах ћу отворити.“

И заиста, он одмах отвори капију, и Петар хитно изађе. А вратар, бивши глувонем, оде к своме господару Зоилу и у присуству свих стаде говорити; и сви се на дому удивеше када га чуше где говори. И

одмах сви устадоше и стадоше тражити Петра, али га не нађоше. А глувонемим рече: „Видите да није побегао; знајте, то је велики слуга Божји. Јер када дође капији, он ми рече: У име Господа Исуса Христа теби говорим, отвори! И ја тог часа видех где из уста његових изађе пламен који се дотаче мојих усана, и ја проговорих.“

Тада сви појурише у потеру за Петром, али га не стигоше; свуда га брижљиво тражише, али га не нађоше. Онда сви у дому Зоиловом много плакаше због Петра, и говораху: „Како то ми не знадосмо, да је он тако велики слуга Божји?“ И прославише Бога који има многе прикривене слуге Своје. А Петар, бежећи од људске славе, кријаше се по непознатим местима све до престављења свог Богу, коме слава вавек. Амин.

Из Житија свейих за сейшембар

Слуга Христов Пафнутије, ученик славнога подвижника Макарија, причаше нам да је једнога дана, када је блажени и бесмртни Макарије седео у дворишту своје ћелије и беседио с Богом, хијена нека донела к њему своје младунче које беше слепо. Гурнувши главом вратанца на дворишту, она дође к Макарију који сеђаше тамо и спусти младунче пред ноге његове. Свети Макарије узе младунче у руке и, плънувши му у очи, помоли се Богу, и оно одмах прогледа. А мајка, пошто га нахрани, узе га и тако отиде. Идућег дана хијена донесе светом Макарију коју неке велике овце. Када светитељ угледа кожу, рече хијени: „Откуда теби ова кожа; ти си сигурно растргла нечију овцу? Ја нећу да примим од тебе оно што је примљено на неправедан начин“. А хијена саже главу до земље, и паде на колена крај светитељевих ногу, дајући му кожу. Он јој рече: „Ја ти рекох да нећу примити, ако ми се не закунеш да више нећеш цвелити сиромашне људе једући им овце“. А она на то саже своју главу, као пристајући на речи светитељеве. Тада он прими кожу од хијене.

Из Лавсаика.

ЗЛО

Ойкуда ѿоиче?

Бог није творац зла и њега нема у природи. Јер све што је Бог створио у природи било је веома добро (у Мојс. 1,31).

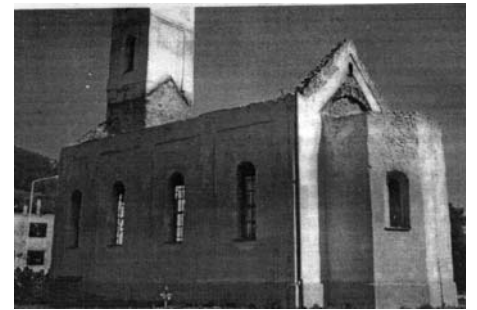
Зло се појавило у разумном свету, међу разумним бићима, анђелима и људима, кад су се ови одвојили од Добра, од Бога (Григорије Ниски).

Зло није ништа друго до непокораванье Богу. А откуда се ово непокораванье Богу појавило у човеку?

Пошто је добио слободу да се повинује или не повинује Богу, човек је изабрао ово друго...

Ако би зло било урођено, онда би сви људи били зли, не би било добрих. А ми видимо да зли постају добри, и обратно: добри постају зли.

Све зависи од слободне воље (Златоуст).

На зло нас ѿроје ѿобуђује

Постоје три принципа који нас побуђују на зло: страсти, зли духови и зла воља.

Страсии - кад желимо нешто неразумно, на пример: храну у невреме, без потребе и преко потребе; блудне везе мимо законитог брака; гњев против ближњих итд.

Зли духови - кад искористе нашу лењост и неопрезност, па са великом снагом почну да буде и распаљују разне страсти у нама.

Најзад, *зла воља* - кад знајући шта је добро изаберемо зло (Максим Исповедник).

Зло ѿобеђиваши добрим

Не дај да те зло надвлада (Римљ. 12,21). Ако ти остајеш злопамтив и осветник, ти противника не побеђујеш, него сам биваш побеђен злом, то јест гњевом.

Зато, ако хоћеш да победиш, помири се и не свети се. Најблиставија је она победа, кад зло побеђујеш добром (Златоуст).

ГДЕ ЈЕ ЉУБАВ ТУ ЈЕ И БОГ

Живео у граду обућар Мрата Авдејић. Живео при земљи, у собичку са једним прозорчетом које је гледало на улицу.

Још док је Мрата код газде живео, умрла му је жена. Иза жене оста му један малишан од три године. Али, Бог није дао Мрати среће у деци. Малишана снађе нека болештина и обали га у кревет. Недељу дана морила га болест и он умре. Мрата остаде ојађен и тако стане очајавати да је почео и на Бога да ропће. Престао је и у цркву да иде. Једнога дана око Тројице дође Мрати земљак, старчић који већ осам година како иде по светим местима. Разговарао се с Мратом и овај поче да му се горко тужи на своју жалост:

- О, Божји човече, немам воље ни да живим. Остао сам без икакве наде и једино још Бога молим да што пре умрем.

- Не говориш добро, Мрато, - рече му старчић - није наше да се мешамо у Божје послове. Кад је Бог тако рекао, значи да је тако боље. А што очајаваш? Значи да ти ради своје радости хоћеш да живиш.

- А зашто треба да се живи? упита Мрата.

Старац рече:

- За Бога, Мрато, треба живети. Кад за Њега станеш живети ни на што се нећеш тужити и све ће ти се лако чинити.

А како треба за Бога живети? - упита Мрата.

- Христос нам је показао како то за Бога треба живети. Умеш да читаш? Онда, купи Еванђеље и читај па ћеш тамо видети како за Бога треба живети. Тамо је све показано.

И урезаше се све старчеве речи у Мратино срце, и он оде истог дана да купи себи Нови завет штампан крупним словима и поче да чита.

Хтео Авдејић да га чита само празником; али, чим је почео да га чита, тако се осетидобро у души да стаде да га чита сваки дан. И што је више читао, све је боље разумевао шта од њега Бог тражи... Пре му се дешавало кад легне да спава да све стење и сина се сећа, а сада само говори: „Слава Теби, слава Теби, Господе! Нека буде воља Твоја“. И од тога времена променио се његов живот. Дешавало се раније да је празником и у механу одлазио, хтео је и да викне на човека и да оговара. Али сада је његов живот постао тих и радостан. Изјутра седа за рад, одради своје

време, скине лампицу са кукице, стави је на сто, дохвати књигу с полице, отвори је и седа да чита. И што више чита то је боље разуме, а на срцу му све ведрије и веселије.

Прочитао је о сотнику, о сину удовичину, прочитао и оно што је речено Јовановим ученицима и тако је дошао до оног места у Лукином еванђељу где оно богаташ и фарисеј позива Господа к себи у госте, и прочитао је о томе како Му је грешница помазала ноге и умилала их сузама својим. И дошао је до стиха четрдесет-

четвртог и стао да чита: „И окренувши се жени, рече Симону: Видиш ли ову жену? Ја уђох у твоју кућу, ни воде ми на ноге ниси дао, а она сузама обли му ноге и косом са главе своје отре. Ниси ме пољубио, а она од како уђох не преста целивати му ноге. Уљем ниси помазао главу моју, а она му миром помаза ноге“.

Прочита он то и стаде мислити:

- Ни на ноге воде није дао. Није Га пољубио, главу уљем није помазао... Тај фарисеј - види се - био је као и ја. Тако сам ја само о себи мислио: како бих се чаја напио, да сам у топлоти, у нези, а нисам мислио о госту. А гост ко је? Сам Господ. А ако би мени тај Гост дошао, зар бих ја тако урадио?

И ослонио се Мрата на оба лакта и није осетио како је задремао.

Мрато - одједном му нешто као шапну на уху.

Трже се Мрата из дремежа. - Које ту?

Обрне се, погледа на врата: нема никог.

Придрема опет и опет скоро гласно чује:

- Мрато! О Мрато! Погледај сутра на улицу, доћи ћу.

Мрата отвори очи, подиже се са столице, стаде да трља очи и сам никако не могаше да разабере да ли он чу те речи у сну или на јави. Угаси лампу и леже да спава.

Још пре сванућа сутрадан усто Авдејић, помолио се Богу, загрејао пећ па сео поред окна да ради. Седи тако и ради а једнако о јучерашњици мисли и погледа кроз прозор. Прошао вратар, прошао водоноша, а затим

старац са лопатом у руци. Мрата га познаде по обући. Старца су звали Степанић и живео је код суседног трговца из милости. Имао је дужност да помаже вратару и тог јутра стао је према Мратином прозору да чисти снег. Види се да је Степанић човек стар, снаге нема ни снег да стресе. Помисли Мрата како би било да му даде чашу чаја, па га позва и пође да отвори врата.

- Уђи да се мало огрејеш, брате, озебао си.

- Христос нека ти плати, а баш почело кости ломити - рече Степанић.

И Мрата нали две чаше. Пије обућар свој чај а све нешто на улицу погледа.

- Зацело чекаш некога? - Запита гост.

- Ама стид ме и рећи кога чекам. Чекам и не чекам. У срце ми се урезала једна реч. Привићење или нешто друго - не знам.

И Авдејић стаде да прича јучерашњи сан.

Ето мислим - настави - кад је Он по земљи ходио није се ни од кога либио, него се највише са простим светом дружио. Све је с простима ишао и ученике Своје опет је изабрао из простог света, од нама сличних радника. И, говорио је: Ко хоће да буде први нека буде свима слуга. А све то стога што су, вели, блажени сиромашни, смирени, кротки и милостиви!

Степанић је слушајући Мрату и заборавио на свој чај. Био је човек мека срца. Седи тако старац и слуша а сузе му се котрљају низ лице.

- Ама узми још - рече Мрата. Али Степанић се прекрсти и устаде.

- Хвала ти, Мрато Авдејићу, угостио си ти мене и нахранио и душу и тело.

- Изволи, брате, и други пут, ја сам рад гостима - рече Авдејић.

Степанић је отишао а Мрата је опет сео према прозору и узео да ради, али све гледа на прозорчић. Христа очекује и све о Њему и Његовим делима мисли.

Прођоше поред прозора два војника, затим газда суседног дома, па хлебар с катарцом. И, гле, прође мимо прозора и застаде поред зида нека туђа жена, лоше одевена, са детенцем на рукама. Окренула леђа ветру и увија дете да јој не озебе. Кроз прозор се чује како дете вршишти, а она га теши и никако не може да га утеши. Устаде Авдејић, отвори врата па викну:

- Снашо! О, Снашо! Што стојиш на тој хладноћи с дететом. Ходи овамо у собу. У топлоти ћеш лакше увити дете.

Зачуди се жена. Види, зове је стар човек и она пође за њим у собицу.

Овде, снахо - рече он - седи ближе пећи. Затим приђе столу и постави шчи и хлеба.

Док је јела, жена му исприча како јој је муж у војсци и како је остала без средстава.

Авдејић потумара мало по соби и донесе један стари рубац.

Ево ти ово, мада није добар опет ће ти добро доћи да се умоташ.

Жена погледа на рубац, а затим на старца, узео дар па заплака.

- Нека ти, деда, за ово Христос плати. Види се да ме је Он упутио под твој прозор. И тебе је Он, Господ наш, упутио да кроз прозор погледаш и да се на мене ојађену сажалиш.

На то се Мрата осмехну и исприча жени свој сан и како је глас чуо и како му је Господ обећао да ће га данас походити.

- Све може бити - рече жена, па пребаци преко рамена рубац, зави у њега дете и поче да се клања и захваљује Авдејићу.

- Прими ово Христа ради - рече јој он и пружи јој нешто ситнога новца.

Жена је отишла, Авдејић је мало ручао па опет сео да ради. Али прозорче није заборавио... Пролазили су и познати и непознати, али нико тако особит.

Предвече Мрата опази како баш према његовом прозору застаде стара продавачица. Носила је корпу с јабукама. Остало још мало: види се, распродала их. На рамену јој цакчић иверја. Био јој је отежао и она је хтела да га пренесе на друго раме, те ради тога спусти на калдрму котарицу. Док је она премештала врећу, ево ти однекуд дечака са подераном капом на глави, дохвати из корпе јабуку и хтеде да промакне. Али бака га опази, окрете се и дохвати за рукав. Дечко стаде да се отима. Бака хтеде да га одведе полицајцу. Утом истрча Авдејић и стаде да их развађа.

- Пустига, бако, пустига Христа ради.

Бака га пусти и дечак хтеде да умакне, али га Мрата задржа:

- Моли бабу да ти опрости, несрећнице, па други пут не чини то, јер ја сам те видео кад си узео.

Заплака се дечко и стаде молити стару да му опрости.

- Тако видиш, а сад ево ти јабука, на! - И Мрата узео јабуку из корпе и пружи је дечку па рече баби: - Платићу ја то.

- Размазићеш их тако, окачењаци су они - рече бака. - Њих треба тако казнити да то дуго не забораве.

- Е бако, бако - настави Авдејић - тако ми мислимо, али Бог не воли тако. Ако

њега треба због јабуке ишибати, како онда нас треба казнити за наше грехе.

Старица ућута. И исприча Мрата баби ону причу о слуги коме господар опрости велики дуг, а он отиде да тужи своје дужнике за ситне подужице. Бака слушаше шта Авдејић говори, а слушаше и дечак.

- Бог је рекао да се прашта, иначе неће се опростити ни нама - заврши Мрата.

- Оно, тако је... - рече бака и сасвим омекша: - Нека га, нека иде!

И тек што је бака хтела да подигне цакчић са иверјем на раме, дечак притрча и рече:

- Дај, бако, ја ћу понети, мени је успут!

Бака махну главом и навали цакче на дечаково раме и одоше улицом. Старица заборави да затражи од Мрате новац за јабуку... Врати се Авдејић у свој собичак. Беше се већ смрачило те он остави алат и дохвати с поличице Еванђеље. Хтео је да отвори књигу где је јуче обележио комадићем коже, али она се отвори на другом месту. И како отвори Еванђеље, сети се јучерашњег сна. И тек што се сети, учини му се као да се неко креће и корача иза њега. Окрете се и као да виде људе где стоје у тамном углу, а он никако не може да их распозна, а некакав глас му шапће на ухо:

- Мрато, о Мрато, зар Ме ниси познао?

- Кога? - рече Мрата.

- Па мене - рече глас. - Ето, то сам Ја.

И изиђе из тмног угла Степанић, насмеши се на њега па се растури као облак и несташе.

- И то сам Ја - рече глас.

И изиђе из тамног угла жена са детенцем. Насмеја се жена, насмеши се и оно детенце и несташе их.

- И то сам Ја - рече глас.

И јави се пред Мрату она баба с дечком и јабукама, обоје се осмехнуше и несташе.

И осети Мрата радост у души својој. Прекрсти се, натаче наочаре стаде да чита Еванђеље онде где се отвори. И на врху стране прочита:

„Јер огладнех и нахранисте ме, жедан бејач и напојисте ме, гост бејач и примиште ме...“

И при дну стране прочита још и ово:

„Што учинисте једном од ове моје најмање браће - Мени учинисте“.

И разумеде Мрата да га сан није обмануо, већ да му је заиста тога дана долазио Спаситељ и он Га примио.

Л. Толстој

ВИДОВДАН

Први српски Видовдан догодио се у уторак 15. јуна (по новом 28 јуна) 1389 год. Када кажемо да је то први Видовдан, то значи да је било више Видовдана у историји српског народа. Зар битке на Мишару, Церу и Љубићу, као и покољи у Јасеновцу, на Велебиту, у Краљеву и Срему, те злодјела домаћег и страног непријатеља у овој рату у појединим дјеловима Републике српске и Српске Крајине као и модерни варварски геноцид тзв. братских народа у протеклом систему над српским живљем нису наши Водовдани?

Први Видовдан, иако је био дан пораза, постао је код Срба највећи национални празник на коме је Светосавска идеологија положила свој историјски испит и дефинитивно се учврстила у српском народу. После Видовдана 1389. год. држава је срушена, цар убијен, војска српска потучена и разбијена, а остао је голоруки незаштићени самохрани народ углавном жене, дјеца и старци. Њега је требало оснажити, нејач одгајити и немоћне доранити. Српска православна црква је преузела улогу његове физичке дадиље и духовне мајке и то у вријеме када је оккупатор био веома суров и немилосрдан. Политички обезглављен народ је имао јединога свога водича - своју српску православну цркву, која је са народом делила зло и добро, са њиме патила и туговала у данима ропства. Наша црква је играла улогу чувара нације, Светосавља и традиције и те своје улоге се није никада одрекла, а што је показала и у овом задњем рату. Она је чувала свој народ да не поустане на трновитом путу робовања, да не нестане са ових простора, или да се не преточи у неки други народ на овој ветрометини Истока и Запада. Њено свештенство је предњачило у родољубљу и верољубљу и трпело велика страдања у свим кризама од околних народа, али се није предавало. Посртало се и падало, али и устајало, главе летеле и на колац набијане, али се није одустајало за спас родне груди и вере. Тело је падало пред бројчаном већом силом, али се дух дизао и борио. Огњишта су се разарала, куће палиле, деца одвођена у јаничаре, али су се очеви одметали у хајдуке. Кроз народне песме и гусле сачувана је свест о теничкој и верској припадности, величали су се карактери и калили хероји, жигосало се све

што је рђаво као нпр: издајство, вероломство и лицемерство, а чувала се моралност, верољубље и родољубље.

Наше народне јуначке песме биле су за Србе исто што и старозаветни псалми за Јевреје. Србин је на колац ишао, али се своје вере није одрицао, допуштао је да га спале са његовом светињом али свој образ није упрљао.

Велика трагедија по српски народ десила се у новије време, у протеклих неколико деценија, када је био преварен, што се сада мукотрпно и тешко исправља. Зато нека је порука свима Србима а посебно младим нараштајима да се не одричу свога корена и Светосавља, да се чувају лажних идеологија јер у противном ће нас брзо нестати са родне груде.

Када прослављамо наше Видовдане, ми не желимо да изазовемо мржњу према онима који су нам чинили неправду и изводили нас на кланице, него хоћемо да стварамо љубав и поштовање младих нараштаја према крви и костима праједовским, који су залили и костима омеђили земљу нашу. Нека се стиде и сраме наших Видовдана сви наши непријатељи, јер код наших младих нараштаја развијено је осећање националног поноса а не стида и срама. Ми смо одувек желели са другима да живимо у миру и слози и хришћанској љубави, али не пузећи на коленима.

Наша храбра војска Републике Српске са својим народом у овом тешком и крвавом рату је и доживела Видовдан и славила га као своју крсну славу, и зато пожељимо и садашњим и будућим генерацијама да све наредне Видовдане прослављају у миру, а не у рату.

*Јеромонах Теодор (Ђурђевић)
Манасићир Бања*

РАСУЂИВАЊЕ

Једном приликом скупили се старци (старији и искуснији монаси) код светог Антонија Великог и заједно са њим од вечери до јутра расправљали о духовним предметима, особито о томе која је добродетел највећа, која би могла да нас сачува од ђаволских замки и доведе до савршенства. Једни су остављали пост и бдење, други одрицање од имовине, трећи усамљеништво, четврти човекољубље.

На то је свети Антоније рекао: „Све што сте рекли спасоносно је и неопходно за оне који траже Бога и желе да Му приђу. Али дати првенство каквој било од указаних добродетели не дозвољавају доживљена падања оних који су се у њима усавршавали. Јер и они који су се одликовали строгим постовима и бдењима, и они који су живели у пустињама, и они који су се одрекли сваке имовине и обилни даваоци милостиње упадали су у замке врага и падали. Узрок томе је, мислим, недостатак расуђивања. Јер оно учи човека да иде царским путем, избегавајући опасне крајности: у односу према посту оно, на пример, не допушта ни прекомерно изнуривање тела, ни попуштање. У Еванђељу оно се назива оком и светилником душе: „Светилник телу је око. Ако дакле око твоје буде здраво, све ће тело твоје светло бити. Ако ли око твоје буде рђаво, све ће тело твоје тамно бити“ (Мат. 6,22 - 23). Као што светлост све осветљује и око све види, тако и расуђивање све помисли човекове и дела расматра и одређује шта треба чинити, како и од чега се уздржати. Кад у некоме не достaje расуђивања, тада његова дела и помисли, без старог просуђивања, иду како хоће, и ту враг успева да му предложи лажно уместо правог, и прикривајући ров или замку, сваљује га у њих и убија га“.

Јован Касијан

МЈЕСТО СРПСКОГ НАРОДА У СВЈЕТСКОЈ ИСТОРИЈИ

Своје успјехе у рату 1914--1918. године Србија је платила огромним жртвама. Процењује се да је избурила 1.200.000 војника и цивила, или 28 одсто свог предратног становништва, и да је претрпела материјалну штету од око 6 милијарди златних франака, што је чинило готово једну половину њеног националног богатства. Она је током рата мобилисала више од 700.000 војника, а завршетак рата је дочекала са армијом од око 150.000 људи, у којој је било 20.000 добровољаца, Срба из БиХ, Книнске Крајине, Далмације, Баније, Лике, Славоније, Црне Горе, Русије и САД.

Многи војници и официри, који су прошли преко албанских гудура 1915. године нијесу се вратили својим кућама. Само је на Крфу и Бизерти умрло 7.760 бораца. Неке је смрт затекла у заробљеничким логорима, а неке у савезничким земљама, где су се налазили на лијечењу или службеном задатку. Књижевник и учесник, академик Стеван Јаковљевић у свом дјелу *Српска љирилогија* - пише:

„Људски лешеве су нам служили као путоказ да пратимо чело колоне кроз албанска беспућа“... „Из дана у дан топимо се и све нас је мање. Наша дивизија броји свега 2.136 људи. А на дан мобилизације, прије годину и по дана, било нас је 28.000. Остало је живих мање од 8 одсто“.

У борбама на Солунском фронту и у току пробоја фронта 15. септембра 1918. године погинула су или умрла од задобијених рана 9.303 војника и официра, а 6.020 их је сахрањено на гробљу Зејтинлик у Солуну. То је највеће српско војничко гробље, које је подигао краљ Александар Карађорђевић, које ће као вјечити споменик трајно подсјелати генерације на један од највећих и најсвјетлијих ратних подвига српског народа у његовој бурној прошлости,

којим је извојевао значајно мјесто у *свјетској историји*.

Херојство и пожртвовање Срба у Првом свјетском рату овјековјечио је српски пјесник ријетког вербалног талента, текстом чији су стихови уклесани на фасади Маузолеја у Солуну, који гласе:

„Незнани путниче, кад случајно минеш
Поред овог, светог, заједничког гроба.
Знај, овде су нашли вјечито уточиште
Највећи јунаци данашњег доба!

Родитељ је њихов храбри српски народ.
Горостас у свјетској историјској војни.
Који је све стазе искушења прошо
И чији су борци дивљења достојни.

Падали од зрна, од глади и жеђи.
Распињани на крст, на Голготе вису
Али чврсту вјеру у крајњу побједу
Никад, ни за часак, изгубили нису.“

Приредио Милош М. Мочевих

БРИГА ЗА ТИЈЕЛО

Помислите, благовјерни, колико енергије утрошише морешловци свију народа, док открише Нови Свијет. Њих није плашило ни бура ни неизвјесност. Они су били изложени данима и мјесецима „немани“ коју зовемо Тихи оцаан. Тај свој подвиг учинише горди људи за пролазну славу земаљску.

Помислите, љубазни, колико је људске енергије и општроумља утрошено да се измисли барут, отровни гасови, тенкови и подморнице, које сију плач, пустош и смрт. О, кад би сви људи ове земље употребили само стоти део оне енергије и духа у љубав према Богу. Наша би љубав испунила свијет и докрајчила рат.

А кад би сви људи ове земље посветили десетину времена нади у Бога, свијет би муњевито брзином био заоран сјемењем благостања и мира, чији би плод био истинско царство Божије благодати.

Сви су људи дјеца Божија, стога је Господ и позвао све људе да се спасу. Сви људи у души својој носе божанско сјеме наклоности ка добру. Желимо ли пожњети плодове те наше душевне особине, дужност нам је да сваку добру, благотворну и племениту акцију похватамо својом слободном вољом. Тако ће наша душа досећи приближну превагу над тијелом. Хришћанине, не заноси се „пиромом побједом“, јер то још није знак коначне побједе.

Свака побједа, плод је великог напора и ревновања. Побједник авијатичар, дуго је испитивао конструкцију свога апарата, сваког његовог дјелића, каквоћу бензина, струје и климатске особине појединих континената.

Побједник, докеј, дуго је испитивао особине своје животиње. Данима је тврдокорно одржавао пробне вјежбе, испитивао све околности, које би могле донети пораз и тек тада уклонио грешке и недостатке.

Побједник скоротеча, дуго је тренирао своје тијело, одричући се свега, што би ма и у најмањој мјери могло штетно дјеловати на ма који дјелић његовог организма. Он је био свјестан да ће мана и недостатак дјелића поразно дјеловати на цијелу.

Упитајмо се искрено. лице у лице, јесмо ли достојни да побједимо? Да ли употрејемисмо сва средства која нам пружа наша Црква да дођемо до побједе? Да ли се искрено покајасмо за своје гријехе? Да ли се причестисмо?

КАКО МОГУ ВАСКРСНУТИ МРТВИ?

Васкрснуће мртвих, браћо, јасно и неоспорно се потврђује ријечима Божијим и многобројним искуствима васкрснућа. Вјерујући ће, наравно рећи: „Тако је стварно: верујемо и несумњиво чекамо васкрснуће мртвих“. А они који не вјерују или мало вјерују? „Али како је то могуће?“ - рећи ће они. Ако је Апостол Павле чуо таква питања: „Како ће устати мртви? И у каквом ће тијелу доћи?“ (1 Кор. 15:35). Да ли је мудро увек слушати слична питања? „Како могу, рећи ће, да васкрсну мртви? Јер тијела умрлих су већ безживотна, мртва: тијела умрлих се распадају и труле; тијела умрлих се претварају у прах и нестају“.

„Како могу васкрснути мртви?“ Да, по нама је немогуће, а по вољи и моћи Божијој је могуће. „Што је у људи немогуће у Бога је могуће“ (Лук. 18:27), рекао је Спаситељ. Зашто да ми упоређујемо своју моћ са моћи Божијом? Зар ми не знамо да смо слаби немоћни, а да је Бог свемогућ? Ако ми посумњамо у моћ Божију и дрземо се својим мудровањем ограничават Његову свемоћ, цео свет ће нас јавно раскринкати, сва васиона са својом бесконачном величином, бесконачним бројем створења, бесконачним моћима и чудесима и која је постала на једну ријеч Творца, сва, она, устаће против нас са прекором за нашу неразоритост и слепило.

Бог је свемогућ! И доста. Значи у Бога нема ничег немогућег. Он хоће и обећава да ће васкрснути мртве и васкрснуће их.

„Како могу васкрснути мртви?“ „Тијела мртвих су већ безживотна, мртва“. Шта ћемо због тога? Ко је узео из њих живот, Тај ће их поново оживјети. Зар је то немогуће? Угасите свијећу. Она је без свјетлости, без живота, мртва. Упалите је поново и она ће горети као и прије. Тако је и са тијелима умрлих. Она су мртва, али ће их оживјети Дух Божији. Гдје ћемо узети ватру да би запалили свијећу? Она је свуда, треба је само разгорјети. Слично томе је и Дух Божији, који је присутан увијек и свугдје. Он, по свједочанству Писма, испуни васиону (Премуд. 1:7). Треба само слједити вољу Божију. „Пошаљи (Господе) дух свој“, (Пс. 104:30) и мртва тијела људска оживјеће. Онај који је подигао Христа из мртвих оживјеће и ваша смртна тијела Духом својим који живи у вама (Рим. 8:11), говори Апостол Павле. А ево најјаснијег и најстварнијег примје-

ра. Сада је прољеће. Видите, како у природи све оживљава, расте, поново почиње живот. А како је било зими? Зими је све било мртво и хладно. То није будуће васкрсење, а садашње васкрсење, које нико не може негирати јер је очевидно.

Одакле тако дивна промена? Како је природа прешла од смрти ка животу, од сна ка буђењу? Наравно не сама од себе већ под дејством Духа Божијег. Тај Дух Божији који данас оживљава природу оживјеће и све умрле. Слично, као данас за природу, биће прољеће и за човјечији род. И наша тијела ће се после смрти, охладити, процвјетати и синутти славом васкрсења.

„Како могу да васкрсну мртви? Тијела умрлих пропадају и труле“. Тачно тако. Мало тијела не подлијежу труљењу и пропадају, а већи дио последице смрти пропадају и у земљи сатруле. Зар са овим пропада и могућност васкрсења. Напротив, овдје је основа и објашњење васкрсења; овим пропадањем тијела рјешава се питање о васкрсењу. Чујте, шта нама о томе говори Сам Господ: „Ако зрно пшенице паднувши на земљу не умре, онда једно остане: ако ли умре, многи род доноси“ (Јован, 12:24). И Апостол Павле, разоткривајући невјеровање у васкрсење мртвих, говори: „Безумниче, оно што ти сијеш неће оживјети ако зрно, бачено у земљу гњили, пропада - трули; и тиме се завршава? Никако. Одатле ће израсти клас с новим зрнима које ће у свему личити на онај који је сатрунуо. Да ли је то очевидни доказ тога, да нам Премудри Творац у самој смрти ставља почетак живота и на пропадању ствара нови живот. Тако браћо, тајна васкрсења мртвих увијек је пред нашим очима: Она се на наше очи одвија у природи и утврђује нашу вјеру и открива наше невјеровање.

Како могу да васкрсну мртви? Тијела мртвих пропадају и претварају се у прах и нестају. Нестају? Допустимо и то, мада у суштини то не може да се деси. Зар је већ сада победа и слава на страни невјеровања? Узалуд. Зар не знамо да је све постојеће настало из непостојећег, да прије није било тога, а сада јесте? Ми постојимо сада, а прије нас није било. Како смо ми почели постојати? Родили смо се? Тиме се не даје одговор на питање. Рођење наше - то је тајна, коју ми не можемо схватити. Свијет постоји, а прије га није било.

На какав начин је добио своје битисање? Једина свемогућа рука Божија је то све подигла; једна свемогућа ријеч Творца проузроковала је сва створења из непостојећег у постојеће. Не схватамо како, то је несхватљиво, а ипак у стварности је тако. Сумњати у то, значи сумњати и у то што видимо својим очима. Одакле је дрвеће у шуми, одакле су плодови која је створила свијет, ствара све и сада: та невидљива рука која нам је даровала постојање, невидљиво нам припрема и даје све што нам је потребно за наш живот. И још, уз све то, блудети у слепилу радозналости ума. И још уз све то бити.

*С руског Даница Килибарда
Пријеоље*

О АВИ ПАМВУ

Причају да је овај Памво на свом самртном часу рекао презвитеру и економу Оригену, и Амонију, људима знаменитим, који су стајали крај његовог одра: „Од како дођох на ово место у пустињи, и сазидох ову хелију и настаних се у њој, ја нисам пропустио ни један дан да не радим рукама својим, нити се сећам да сам икада јео хлеб забадава, поклоњен од другог; не кајем се ни за једну реч коју сам изговорио до сада. И тако ја одлазим Богу као да Му још нисам ни почео служити“.

Слуге Христове, Ориген и Амоније, сведочаху нам и казиваху ово о ави Памву: „Када су га питали о нечем из Светога Писма, или о чему другом, он никада није одговарао одмах, него је говорио да још није нашао одговор. Често је пролазило по три месеца а он није давао одговора, говорећи да још не зна шта да одговори. Он је из страха Божјег био веома опрезан у својим одговорима, тако да су његове одговоре примали са свакима страхопоштовањем као одговоре самога Бога. Овом добродетељу, то јест опрезношћу у речи, он је, вели се, превазилазио све светитеље, па чак и Антонија Великог“.

МУДРОСТ И БЕЗАЗЛЕНОСТ

„Ево, Ја вас шаљем као овце међу вукове: будише, дакле, мудри као змије и безазлени као голубови.“ (Мт.10,16)

Како и данас умесно и прикладно одјекују речи Господње, а тако давно упућене апостолима при њиховом поласку на проповјед Јеванђеља?! Ове ријечи Христове као да су упућене управо данашњем времену. Заиста је и ово једна од великих и узвишених поука Христових, коју на једноставан и сликовит начин изражава упоређење: апостоле као кротке и смирене овце, а овај свет „који у злу лежи“ као дивљи вукови. Унапред знајући шта их чека, савјетује их да буду мудри као змије а безазлени као голубови, у свом тешком животном задатку-у своме мисионарском раду, којим ће изазвати светску духовну револуцију. Јер „старо прође“ а нову, небеску науку треба упорно проповедати „свим створењима“.

Да ове смирене и кротке овце не би пале одмах, на почетку свога рада, као бескорисне жртве - морају имати, поред кротости и безазлености, још мудрости.

Господ Христос, када је напоменуо својим апостолима да их чекају многобројна страдања, велика искушења, страшне опасности на њиховом путу, одмах их храбри, јер често им каже: „Не бојте се...не бојте се, јер сам ја са вама у све дане до свршетка века“ (Мт. 28,20)

Савет Христов да се треба наоружати и мудрошћу и безазленошћу- упућен онда апостолима Његовим, односи се и на све Његове следбенике и присталице кроз све векове, који се одричу себе и примају крст Његов следејући га у науци и животу. Шта значи бити истовремено мудар и безазлен? Како спојити и удружити та два небеска дара-мудрост ума и безазленост срца-па тек онда кренути на пут у живот?

Господ Христос препоручујући повезује једно са другим: мудрост са безазленошћу.

Јер, стварно, једно без другог не иде. Једно друго надопуњује, једно друго захтева, тражи: мудрост безазленост и обратно-безазленост мудрост. Задато је да се обадвоје поседује у што већем степењу да би човек био хармонична целина, потпуна личност-хумана и позитивна у

друштву људи. Јер једно имати без другога, чини човека половичним, непотпуним и једностраним.

Сама мудрост је хладна као лед, безосећајна, саможива, горда-те води човека на пут лукавога. А ми се свакодневно у Молитви Господњој молимо „избави нас од лукаваго“.

Но како онда спојити, удружити, ујединити ове две најважније врлине духа људског: мудрост и безазленост, да би спасоносне биле и за носиоца њиховог-човека, и његову околину?

Мудрост ума људског, да би се користила као дар Божији да би била Божанска мудрост, о којој се често говори у Светом писму, мора и треба да гледа и посматра овај земаљски свет и цео свемир кроз неуклаљано, чисто „око срца“ - то шесто боговидно чуло човекова духа. Тек тако се мудрост везује за безазленост и постаје мудрост шира, дубља, одуховљена, постаје права мудрост, „одозго“, божанска мудрост.

И та мудрост води човека на пут истине и вечног живота. Иде за Христом „јер Ја сам Пут, Истина и Живот.“ Зато треба будно, пажљиво, чувати кроз овај греховни свет чистоту, невиност, безазленост детињег срца, да би се кроз овај чисти прозор, из наше „телесне пећине“, посматрао свет у свим његовим димензијама, гдје лупежи не поткопавају и не краду. „Блажени су чиста срца јер ће Бога видјети.“ А ко види свуда присутност Божију - Бога, тај има и страх од Бога. А „страх Божији је почетак мудрости“ - каже Прем. Соломон. „А која је премудрост одозго, она је најприје чиста, а потом мирна, кротка, покорна, пуна милости и добријех плодова, без хатера и нелицемерна.“ (Јак. 3,17). Сама мудрост људска, ако се не пројигира кроз тај чисти прозор, чисто „око срца“, води човека царству земаљском и у пропаст. Таква мудрост не зна за своју малу браћу око себе, сматра да јој нису потребни ти обични људи. Она гледа да се веже за људе моћне и славне, богате и на власти само да би користила у своје сврхе. Та мудрост не разуме, не схвата да су потребни мали великим, сироти богатима, слаби моћнима, и обратно. Јер се једни засавају преко других, помоћу других и за овај земаљски и онај небески свет. Ап. Павле саветује и учи да „јаки носе слабост слабих... и бремена један другог“ (Рм. 11, 1, 5, иу 2), ако се хоће спасити и живот вечни заслужити.

Прича једна гласи овако:

„Неки човек секући дрво у шуми, нађе у шупљини дрвета змију и хтеде је секи-

ром убити. У тој опасности по свој живот, змија проговори: „Немој ме, човече, убити, научићу те великој мудрости.“

И човек спусти секиру да је саслуша. Змија му рече: „Човече, кроз живот не иди усправан, дигнуте главе, већ се савиј, лежи и пузи овако као ја, па се не бој за свој живот. Јер чим ти запрети опасност по живот-пузећи по земљи-ти си увек близу рупе, и одмах се завлачиш у њу, и тако ћеш дуго живети“. Али човеку се не допаде овај змијин савет и уби је.“

Ето чиме води људска мудрост од змије примљена: пузању, лакташтву, лакејству, опортунизму, лукавости. „Јер премудростовога света лудост је пред Богом“, а „Господ зна помисли мудријех да су ништа“ (у Кор. 3, 19-20) - каже апостол Павле. Само храбри, интелигентни, јаког духа људи, а изнад свега чистог срца, не примају, не користе тај змијски савет, већ траже, у непрестаном страху Божијем мудрост „одозго“.

Док се ови божански мудри људи моле стално: „Јер, Господи Царју, даруј ми зрјети моја прегрешенија и не осудјати брата мојега“, дотле се мудраци овог света моле као онај фарисеј: „Боже, хвалим те што нисам као и остали људи: хајдуци, неправедници...“ (Лук. 18, 11).

А зашто се тражи од нас, поред мудрости, и чисто детиње срце? Господ Христос позива Себи децу и каже: „Таквих је царство небеско“ (Мр. 19,14). Јер наше душе као небеске искре просто беже из овог мутљага, безазлених дечијих душа, душа и срца које није замутила прашина овога живота, јер су још чисте на своме извору. Зато се осећамо срећнији, задовољнији, блаженији у друштву деце.

Будимо деца чистим и топлим срцем, а умом одрасли - мудри! Апостоли Христови поседују и мудрост и безазленост - а у „сили вере“ своје, могли су учинити толике опасности, страдања, и рећи на крају свога живота, као ап. Павле: „Добар рат ратовах, трку сврших, вјеру одржах, и мени је прирављен вије нац правде који ће ми Господ дати“ (Тим, 2,4). Зато, стичимо мудрост кроз чисто „око срца“, па ћемо увек имати страх једино и само од Бога, па ће и Бог увек бити са нама. И на крају нашег живота, осетићемо оно блаженство, ону духовну радост, насладу небеску, коју осетише апостоли, као највећу награду за рат и борбу коју смо издржали кроз овај земаљски живот, да би наследили небески, вечни.

И. М.

ШТА ХРИШЋАНСТВО МОЖЕ ДАНАС ПРУЖИТИ САВРЕМЕНОМ СВЕТУ

То је питање старо колико и хришћанство. Постављали су га савременици Господа Исуса Христа, у освит хришћанства, дакле, не верујући да из забачене, заостале, и сиромашне земље, од једног неугог плебејца, може бити речено, модерном, напредном свету нешто ново. Поставили су га људи средњег века такође, људи сваког века, године, дана.

Јуче, данас, сутра...

Постављају га, видимо, и данас. Хришћанство се не пориче потпуно па ни Црква са њиме. Признаје им се одређена, чак значајна улога у развоју људске мисли, културе и цивилизације. Даје им се, значи само историјска улога, историјска димензија и одмах, журно констатује да је хришћанство ту своју историјску улогу одиграло и да је време превазишло хришћански поглед на свет, поновно постављајући човеку вечна, егзистенцијална питања, у новом руху разуме се, на која му хришћанство током, ево, 2000 година није дало задовољавајући одговор и, очигледно, не може ни дати. Хришћанство значи, тражи делотворну љубав и сапатњу према свим страдалницима овога света: гладнима, жеднима, презренима, увређеним, изгубљенима, очајнима, паћеницима уопште.

Христово Еванђеље тражи: од родитеља да жртвују своје страсти сујете и себичности уместо да жртвују своју децу; од учитеља да запажају у родитељској кући незапажену способну децу; од школе да разликује кад је дар у детету из интелектуалног, а кад из моралног извора; од суграђана свију нас да прихватимо сиромашну децу или сирочад без матера (И. Секулић).

Невина, безгрешна деца у најранијим годинама живота доживљавају болно зарађе личности. Трауме које носе кроз цео живот и које долазе до изражаја у каснијим годинама живота. За све то смо криви, или ћемо сутра бити ми. Еванђеље још није постало смисао нашег живота, наш живот. Према статистици УНЕСКО-а број оних који немају шта да једу или немају довољно да једу крећу се до две милијарде људи. Свега их има око три милијарде. Значи од тројице само је један

сит. Сви они су ту поред нас. Ми их чак, врло често и не видимо. Христос пак од свих нас тражи делотворну љубав према свим тим паћеницима и ставља нам у најсветију дужност да им помогнемо. Штавише наше спасење је баш тиме, таквим схватањем и испуњавањем Еванђеља условљено: а кад Син човечији дође... (Мт. 23, 31-46). Неће нас дакле на суду вечности питати да ли смо били Шпанци или Срби, учен или неучи носили одело овог или оног кроја... Нега да ли смо имали делотворне страдалне љубави. Чак иако смо горе премештали, а љубави нисмо

имали ништа нам то неће помоћи (Ў Кор. 13). Како остварити ову заповест делотворне љубави према ближњима? То се постиже знамо сви, добрим делима. То јесте и није тако.

Ако се под добрим делима подразумева давање ближњима свега онога што би свако од нас врло радо задржао за себе, давање своје личности, онда је то тако. А ако се под добрим делима подразумева

тзв. милостиња, давање вишкова, најчешће или у најбољем случају, давање дела неопходних добара, како се добра дела најчешће схватају, онда то није тако. Христос од нас тражи више, он иде даље, дубље, тражи од нас, заправо препорођај унутрашњи, духовни, нас самих.

Препорођај, наиме, који у нама рађа свест да нам, сем најнеопходнијих, за одржавање живота, потребних добара, не припада ништа више, да немамо право, да створимо вишкове, немамо права према Еванђељу, на оно што нема наш ближњи. Такво схватање управо нужно извире из Христове констатације да је све у ствари Божије.

Не постоји положај или звање које човек дозвољава да гомила богатство и тиме ствара социјалне неправде. Сваки такав краде и вара Бога. Разуме се међу нама има оних који богатства немају. Шта њима остаје да раде? Таквима су упућене речи Господа Христа: чаша воде дата у име Христове љубави урачунаће се на суду вечности (Мт. 10, 24).

Један осмех, искрени топао, може човеку вратити изгубљену веру у живот и изазвати у њему одушевљење да и даље живи. Како остварити све ово? Припадањем Цркви Христовој, која је продужетак Божијег дела на Земљи, стуб и тврђава истине! (Ў Тим. 3, 15). Црква није историјска установа, коју је време превазишло. Она је извани изнад историје. Она састрадава са свима паћеницима овога света: хиљадама болесних, гладних, жедних, жељних топле људске речи, чврсто верујући да ће се Христово милосрђе излити на њих. Јер, милосрђе мора тријумфовати над себичношћу, презиром, понижењима и увредама: правда над неправдом, поредак над беспоретком, дух над материјом, врлина над грехом, љубав над мржњом.

И на крају: на почетку смо напоменули, да ми треба да будемо, у средини у којој се налазимо, проповедници Христова Еванђеља.

Животом по Еванђељу. Тако, да људи, видећи ваша добра дела, поверују, и прославе Оца нашег који је на небу (Мт. 5, 16).

Теодора

ПОКАЈАЊЕ ИМА ВИШЕ ПУТЕВА

У Светом писму указани су нам многи путеви покајања, а то ће рећи спасења.

Први пут је - *исповедање греха*. Ти си грешник? Не очајавај, него приђи, принеси покајање. Ти си згрешио? Реци Богу ја сам згрешио. Какав је труд? Какво оптерећење? Каква жалост? Каква тешкоћа - рећи реч: ја сам згрешио? Ако ти сам себе не назовеш грешником, зар те неће тако назвати ђаво? Предухитри га и лиши те части, његова част се састоји у томе да окривљује. Зашто га не предухитриш, и не исповедиш грех, и не изгладиш преступ, кад знаш да против тебе постоји такав тужилац, који не може да ћути? Ти си згрешио? Дођи у цркву, реци Богу: ја сам згрешио. Ничег другог ја од тебе не захтевам, сем то једно. Божанско писмо говори: реци ти прво безакоња твоја, да се оправдаш (Иса.43,26); кажи грех, да би разрешио грех. За ово нису потребни ни труд, ни многе, речи, ни новчани издатак, ни друго што слично; изговори реч, откриј грех, и реци: ја сам згрешио. Али, откуда се зна, рећи ће неко, да ако ја први кажем грех, да ћу се разрешити греха? У писму постоји пример и таквог човека, који је исповедио грех- и загладио га, и који није исповедио- и био осуђен. Први пример је Давид, други Каин...

Други пут покајања је - *оилакивање греха*. Ти си згрешио? Плачи, и изгладићеш грех. Какав је то труд? Ничег другог већег ја не захтевам од тебе, осим плача због греха. Не заповедам ти да расецаш море, ни да улазиш у пристаниште, ни да путујеш, ни да идеш на далеки пут, ни да трошиш новце, ни да повредиш себе бурним таласима- него шта? Поплачи због греха. Али откуда ја, рећи ћеш сигурно, да ако будем плакао, да ћу уништити грех? Постоји и за то доказ у Божанском писму - цар Ахав (ууу Цар. 21,17-29).

Трећи пут покајања је - *смирење*. Ја ти износим многе путеве покајања, да бих кроз различите путеве учинио ти лакшим спасење. Буди смирен, разрешићеш уже греха. И за ово постоји доказ у божанском писму - у причи о митару (царинику) и фарисеју (Лука 18, 10-14). Митар се сагнуће главе молио и говорио: Боже, милостив буди мени грешном (стих 13). Таквим смирењем митар је оправдао себе. Фарисеј је изашао из храма изгубивши праведност. И речи победиле дела. Један

је делима изгубио праведност, а митар је изашао стекавши праведност, вредност. Уосталом, то и није било смирење. Јер смирење се састоји у томе, кад неки велики унижава себе; а признање митара није било смирење, него права истина: његове речи биле су правичне, зато што је он био грешник ...

Сад ћемо продужити даље и указати четврти пут покајања. То је *милостиња*, царица добродетељи, која брзо уводи људе у небеске дворе, најбоља заштитница. Велико је дело милостиња... Велики полет има милостиња: она расеца ваздух, пролази месец, пење се више од сунчаних зракова, достиже до самих небеса...

Пети пут покајања, такође веома угодан, помоћу кога се можеш ослободити грехова - јесте *молишва*. Моли се свакога часа, не малакши у молитви, марљиво моли човекољубље Божије, а Бог се неће оглушити о онога који му се постојано моли, него ће ти опростити грехе твоје и испунити молбе твоје. Ако, молећи се, будеш услишен, продужавај да се молиш, принеси Богу захвалност, а ако не будеш услишен истрај у молитви, да би био услишен. И не говори: „много сам се молио, и нисам био услишен“ зато што и то често бива ради твоје користи. Бог зна да си ти лењ и безбрижан, и, ако добијеш што си молио, отићи ћеш и нећеш се више молити; а тако нужда те приморава да се чешће с Богом разговараш и занимаш се моли-

твој. Ако се ти у таквој потреби и нужди лењиш и не молиш се, шта би било, кад не би имао никаквих потреба? Он то чини ради твоје користи, желећи да ти не остављаш молитву. Зато истрај у молитви, љубазни, и не лењи се, зато што молитва може много тога да учини; и не приступај молитви, као безначајном делу. А молитва доноси опроштај грехова, то можеш да дознаш из божанског Еванђеља (Лука 2, 5-13).

И тако писмо те учи да се молиш, и никада да малаксаваш, него и када не добијеш шта си молио, да истрајеш у молитви, док не добијеш.

И много других путева покајања наћи ћеш у Светом писму... Ако бисмо имали само један пут, ми небисмо могли поћи њиме... колико год пута падао на улици, сваки пут устанеш; тачно толико колико год пута згрешиш, покај се за грех, не очајавај... Ти си у дубокој старости и згрешио си? Уђи у цркву, покај се: овде је болница, а не судница; овде не испитују, него дају опроштај...

*С руског Даница Килибарда
Пријејоље*

БЛУД

Свети Јован Лествичник наводи Светог Илију Критског који вели: „Јели ко згрешио? Нека се врати истим путем, којим је и скренуо. На пример: ако је ко устима одбацио Бога, он може поново устима да га исповеди. Ако је ко рукама покрао ближњега, он може своје имање рукама да разда сиромасима. Исто тако бива и у другим гресима. Али онај који је згрешио против чистоте тела и душе, не може се вратити истим путем којим је пао већ другим, то јест: плачем, постом и уздисањем. Зато се грех блудни и назива нарочито пад... Јерес је удаљење ума од истине и грех уста или језика. Блуд је грех целога тела који квари и руши сва осећања и све силе телесне и душевне, и потамњује у човеку слику и подобје Божије, зато се и назива пад“.

Дакле, блуд је двоструко смртан грех; смртан је по душу, а убиствен по тело оних који га проводе. Отуда апостол Павле и саветује: „Бежите од блуда, јер сваки гријех који човек чини изван тијела је, а који чини блуд, он гријешисвоје тијелу (1. Кор. 6,18)“.

СРБИ И ЊИХОВА ИСТОРИЈА

Да су Срби као народ уобличени то знамо, али кад и како су се уобличили, о томе имамо прилично маглопита, ако не и сасвим погрешна сазнања. Мутни су нам и цели велики периоди наше историје, највише због идеолошких застрањивања, али, данас кад се идеолошка застава подигла за очекивати је да се и озбиљније приступи преиспитивању историјских уџбеника

Овде нам није намера писати, а још мање упуштати се у неке дискусије о понеким историјским „чињеницама“ једноставно желели би рећи нешто о контрадикторности која влада, кад је у питању србска историја, и то, нарочито њена дубока прошлост.

Ми, генерације одгајане у „Титовој“ Југославији већ од првих школских дана учени смо једној историји којој и данас робујемо, а то је, (сведено у основним пртима, бар кад је у питању србски народ): Срби су се заједно са осталим (словенским) народима доселили негде од, или иза, Карпата, на данашње просторе. И друго, србска историја може да се прати тек појавом Св. Саве и благородне породице Немањића. Међутим питамо се: Је ли ово овако, и које су то контрадикторности кад су у питању ове две хипотезе?

Прво: Јесу ли Срби заиста дошли са Карпата?

На ово питање данас у историји постоје неколико одговора. Оно што је за Србе најбитније, мислимо да је хипотеза о досељавању Срба на Балкан оповргнута и да је све присутнија хипотеза о дубокој историјској старини кад су у питању Срби и Балкан. И то да су Срби староседеоци Балкана и да је било расељавање а не насељавање Балкана..

Споменимо бар неке од аутора који заступају тезе о Србима као староседеоцима на балканским просторима. Наведимо проф. Рељу Новаковића, г. Олгу Пјановић или старије ауторе као што је Милојевић, а да не кажемо како је Јиречек сам имао двојбе кад је у питању само славенско име, или кад су у питању Хрвати, где ће он остати чак у неудоумици, није ли србско име, име за све Словене и није ли Србин исто што и Хрват, где ће чак да употреби кованицу као Србохрват. Исто тако излишно би било позивати се на неке од страних аутора, који ни до данас нису рашчистили кад су у питању Лужички Срби и Илири, али, што је евидентно, сви се слажу да по-

стоје велике сличности Срба и Илира а да не говоримо да и данас Лужички Срби говоре старосрпским језиком, где за данашњег Србина приликом обичног разговора нема великих препрека.

Друго: Зашто се потенцира на србској историји од Св. Саве па надаље иако се зна да постоје историјска документа која говоре о већој старини писане србске историје?

Одговорити на ово питање било би уједно поставити и питање: Зашто се избегава комплетиран Ђоровићев рад „Историја Босне“ или зашто се избегава штампати Орбиново „Царство Словена“ комплетирано. Орбиново задње издање штампано је без дела до десетог века и то са образложењем да је много мрачан (мрачан, мисли се на историјске документе) односно да подлеже „стручном“ преиспитивању...

Знајући све ово, позивајући се на ове чињенице, питања добијају одговор једино ако кажемо да неком то све одговара, да буде једна оваква збрка кад је у питању србска историја. Нас овде не интересује да поименице прозивамо кога то интересује, него да ипак видимо да је то нека политичка заврзлама, односно дубока игра политичких шпекуланата. Која? Једноставно Србима треба све адуте ишчупати из руке да би лакше подлегли разним политичким циљевима. Један од првих адута јесте и тај: да Срби треба да не познају своју историју, или да се бар направи збрка у србској историографији, и то све како би се лакше поделила мишљења, а кад су подељена мишљења онда је и истина релативна. Ипак истина је једна, и надамо се светлија будућност у србској историографији.

Бранислав Кончаревић, Србиње

ПРАВДА, ПРАВЕДНОСТ, ПРАВЕДНИК

Под правдом се подразумева испуњење свих заповести Божјих, све добродетељи опште...

Праведношћу се назива свеобухватна добродетел. Чуј шта Христос говори: „Ако правда ваша не буде већа од књижевника и фарисеја, нећете ући у царство небеско“ (Мат. 5, 20); и на другом месту праведним је назван онај који не чини грех (у Јов. 3,9)... (Златоуст).

Правда је таква добродетел, која нас учи да свима одајемо што смо дужни, и зато је она свеопшта добродетел, која све добродетељи у себи садржи. Она учи шта смо ми дужни да одајемо Богу и нашим брљижњима... Она је у свих десет Божјих заповести изражена... Отуда, испуњавати заповести Божје и правду творити - једно је и исто. И као што правда садржи сваку добродетел, тако неправда сваки грех у себи садржи. И кад човек нарушава какву заповест Божју, он тада чини неправду и против правде греши, и тако сваки грех је супротан правди (Тихон Задонски).

Зашто су праведници помешани са неправедницима?

Бог је пустио злима да се мешају са добрима..., да би људима пружио велику корист. Добри се показују у већој слави, када се држе добродетељи усред оних који им сметају да живе праведно и вуку на грех... Ето зашто је Бог пустио злима да буду међу добрима, да би добри боље засијали. Ето каква је корист добрима од злих. Тако и дрвета постају јача, када их љуљају противни ветрови. Уосталом, и зли имају корист од дружења са добрима: они их се стиде, црвене, либе се; ако и не одступају од греха, они бар зло чине кришом. И то много значи, што они не чине зло јавно: живот праведних служи укором њихове порочности (Златоуст).

Зашто Бог доушћаша праведнику да иадне у грех?

1. Да би био обазрив и не поузда се у своје добродетељи, па се олећи и преда нераду.

2. Да види немоћ своју и прибегне Богу за помоћ (Златоуст).

ОД ЧЕГА ЉУДИ ЖИВЕ

Живео тако некакав обућар са женом и децом код сељака на стану. Ништа своје није имао: ни куће, ни земље, а хранио је себе и породицу зарадом. Хлеб је био скуп, а руке јевтине, и што заради то и поједе.

Једне вечери враћао се обућар Сима из града кући и баш кад је пролазио поред црквице, која је била на савијутку, угледа како се за црквицом нешто беласа. Никако не може да распозна шта је. Личи на човека, али шта је оно бело? А најпосле шта ће ту човек?

Приђе ближе; но гле чуда. Баш човек; жив или мртав али, го голцат, стоји прислоњен уза зид од црквице и никуда се не креће. И обућара ухвати некакав страх и хтеде да пође мимо. Већ је зашо за црквицу и окрене се, и гле: човек се одвојио од зида, креће се и као да нешто разгледа. Сад се он још више уплаши и пође брже. Већ је почео да пролази црквицу; али, сад поче да га обузма стид пред самим собом. И, он застаде на путу. „Шта ти то радиш, Симо? - запити сам себе. - Човек умире у невољи, а ти се плашиш и хоћеш да га мимоиђеш. Зар си се, брате, обогатио, па се бојиш да не опљачка богатство твоје? Симо, Симо, не ваља што чиниш!“

Сима се врати и пође човеку. Прилазећи му виде да је млад, у пуној снази; али, на телу нема трага од удараца, само се види да је промрзао и исплашио се - седи, прислоњено се и гледа Симу. И Сима баш због овог погледа заволе човека.

- Шта ту ваздан да ти говорим, - рече Сима - него, де, облачи то!

И обућар скиде кафтан с леђа и даде га човеку, па га посади да седи и навуче му сукнене чизме. Стоји човек и умиљато гледа Симу, а ништа не може да проговори.

- Што не говориш. Ваљда не можеш ту да зимијеш. Треба међу свет. Ето, брте, ево ти моје батине ако си слаб, па се ослони. Раздрмај се мало.

И крете се човек, пође лако и не заста. Иду путем, а Сима пита:
- А ти, брате, чији си?
- Ја нисам одавде.
- Овдашње људе ја знам; него како си ти дошао овамо под ову црквицу?
- То не могу да кажем.
- Сигурно су те људи увредили?
- Није ме, брате, нико увредио, него ме Бог казнио.

- Да, брате, све је од Бога; али, опет, треба се некуд склонити. Куда би хтео ти?

- Мени је свеједно.

Сима се мало зачуди. Не личи на безобразника, на речима је врло благ, а ништа неће да каже о себи. И мисли Сима: „А зар се мало шта дешава у свету?“ Па ће рећи човеку:

- Знаш шта, брате; дођи ти код мене - бар ћеш се колико толико опоравити.

Код куће, Симиња жена, Марта спремила вечеру и седи и чека. Утом шкриницу степенице на трему. Појави се Сима и некакав стран човек с њим. Под кафтаном као да му се не види кошуља, а на глави нема капе. Чим је ушао, стаде; нити се креће, нити очи подиже. Надула се Марта, отишла пећи, па гледа шта ће њих двојица.

- Дај нам, Марто, да вечерамо?

- Немам ја вечере за вас. Не могу ја да исхранујем свакојаке гоље...

Палацала жена и палацала. На крају ће Сима:

- Марто, Марто, утеши срце своје, грех је, знаш да ћемо мрети.

Хтеде Марта да грди; али, погледа на странаца и ућута. Седи странац и не креће се; како је сео на крај клупе, тако и остао: руке спуштене на колена, глава клонула и груди, очи не отвара и као да га нешто гуши. Ућута Марта, а Сима ће рећи:

- Марто, зар ти немаш Бога?

Кад Марта чу ове речи, погледа још једном на странца и одјеном јој лакну на срцу. Приђе пећи и донесе вечеру, метну и последњу крајку хлеба, даде нож и кашике.

И док њих двојица вечерају, Марта све странаца гледа. Наједном јој би жао човека, она га некако заволе. И странцу се одједном лице разведри, погледа Марту и осмех му се разли по лицу.

Странац није имао где, па остаде код Симе. Рече да се зове Михаило. И Сима поче да учи Михаила обућарском занату. Што год му покаже, он одмах прима и већ је од трећег дана почео да ради као да је целог живота шио. Ради без одмора, једе мало. Ако се прекине рад, ћути и све у вис гледа. На улици не излази, не говори без потребе, не шали се, не смеје се. Видели су га да се само једанпут насмејао: оне прве вечери, кад му је Симиња жена дала вечеру.

Дан за даном, недеља за недељом, напунила се година. Живи Михаило као и пре код Симе и ради. И пронела се слава о Симином раднику, већ се знало да нико тако чисто, ни тако чврсто неће сашити ципелу као Симин радник Михаило. И почели из округа долазити Сими да наручују обућу. Једном, у зиму, наиђе код Симе у радионицу неки богати господин. За њим момак носи завезак. Кад је раздрешо,

господин показа прстом обућарску робу, па рече Сими:

- Е, слушај обућару! Видиш овај еспап - сашиј ми такве чизме да могу носити годину дана, а да се не искриве и не рашију. Ако можеш такве чизме начинити, узимај еспап и крој, а ако не можеш, то не узимај и не крој. Унапред ти кажем, ако се чизме рашију или искриве пре године дана, знај да ћу те у тамницу бацити; а ако се не искриве и не рашију за годину дана, десет рубаља даћу за шивење.

Застидео се Сима и не зна шта да каже. Погледа у Михаила. Гурну га лактом и, шапућући, запита:

- Да ли да узмемо?

Михаило махну главом и као да рече:

- Узми, узми рад.

И послуша Сима Михаила, и подузе се да сашии такве чизме које се неће ни кривити ни парати.

На то господин показа главом на Михаила па запита:

- А ко је овај?

- Па, то је мој мајстор. Он ће и шити чизме.

- Пази, - вели господин Михаилу - и тако сашии да могу годину дана носити.

Осврте се и Сима, те погледа на Михаила и виде да Михаило и не гледа у господина, него уставео свој поглед на угао иза господина, баш као да тамо види некога. Гледа и гледа Михаило, па се наједаред насмеја, а лице му постаде некако светло.

- Шта се клибиш, лудаче један - рече господин Михаилу. Боље гледај да чизме буду на време готове.

На то му Михаило одговори:

- Баш ће стићи како треба на време.

Сутрадан изјутра узе Михаило господинов еспап, рашири га по столу, предвостручи, узе нож и поче да кроји. Кад је скројио, узео конац и стао да шије. Шио Михаило и шио, а у подне стали да се мало одмарају. Подигао се Сима и гледа: од оног господиновог еспапа место чизама мртвачке ципеле сашивене. Хукну Сима, па се обрати Михаилу:

- Што си то урадио, моја мила главо? Заклао си ме болан? Господин наручио чизме, а ти шта си сашии.

Таман он поче да приговара Михаилу, кад неко стаде да удара у спољна врата. Отворише; уђе онај исти момак што је био дошао са господином, па вели:

- Послала госпођа због оних наручених чизми. Чизме не треба шити - господин је умро.

- Ма шта ти говориш? - зачуди се Сима.

- Од вас није до куће дошао, у колима је умро...

Тада Михаило узе готове мртвачке ципеле, удари једну о другу, отре их кецељом и даде момку.

Прошло од тога годину-две дана, а Михаило живи у Симе већ је шеста година. Живи као и пре. Никада не излази, узалуд не говори и за све време само се двапут осмехнуо: једнапут када је оно жена Симина поставила да вечера, а други пут када је господин чизме наручивао.

Једног дана дође у Симино кућу трговкиња с две девојчице близнакиње да наручи деци за пролеће обућу. Села жена ближе столу, девојчице јој се приближише уз колено. Михаило бацио посао, седе и очи не одваја од девојчица. Истина, девојчице су биле дивне, црнооке, пуначке, румене; и бундице и мараме на њима биле су дивне; али ипак Сима није разумео што се Михаило загледао у њих, баш као да су му познате.

Погодили се, узео Сима меру, па запита за једну од близнакиња која је била хрома:

- Шта се то с њом догодило? Тако добра девојчица. Није ли то од рођења?

- Није, мајка је пригнувала.

- Па зар им ти ниси мајка - умеша се Марта у разговор.

- Нисам им ја рођена мајка; сасвим су туђа деца - усвојенчад.

Отворила жена срце и стала да прича: „Има већ шест година како су у току једне недеље остале пуке сироте. У уторак им сахранили оца, а у петак умрла им мајка. Остала су посмрчад од оца три дана; а мајка, пошто их је родила, није ни дана живела. Били смо суседи па их ја узех за време к себи. Жао ми било: зашто анђелска душа да умре? Својим грудима сам их отхранила. И ето, сад живимо овде на воденици код трговца. Како бих ја живела сама кад не би било ових девојчица?“

Пригрлила жена једном руком хрому девојчицу, а другом стаде да бриже сузе с очију.

- Е, не вели народ узаман: „Без оца и мајке проживећеш којекако; алж, без Бога - никако“.

Пошто су се тако наразговарали, диже се жена да иде, газдарица је испрати и погледа на Михаила, а он седе, метнуо руке на колена, гледа на више и осмехује се.

Приђе му Сима, па ће рећи:

- Шта је, Михаило, с тобом?

Устаде Михаило с клупе, остави посао, скиде кецељу, поклон се газди и газдарици, па рече:

- Опростите, газде; мени је Бог оспростио, оспрстите и ви.

И спазише газде да од Михаила иде светлост. И устаде Сима, поклон се Михаилу и рече:

- Видим ја, Михаило, да ти ниси обичан човек; кажи ми само једно. Кад сам те оно нашао и довео кући, зашто си био натмурен, а када моја жена даде да вечерамо, ти се осмехну на њу и лице ти постаде светлије. Па кад оно онај господин поручиваше чизме, ти се осмехну по други пут, и од тада постаде још светлији, и сад кад ова жена доведе ове девојчице, ти се осмехну трећи пут и свега те озари светлост. Реци ми, Михаило, откуд та светлост код тебе и зашто си се трипут осмехнуо?

Михаило рече:

- Та светлост од мене отуда је што сам ја био кажњен, па ми је сад Бог оспростио. А осмехнуо сам се трипут стога што сам сазнао три речи Божје. Прву реч познао сам кад ме је твоја жена пожалила, и онда сам се осмехнуо; другу реч познао сам кад је онај богаташ наручивао чизме, и тада сам се други пут осмехнуо; и сада, када сам видео ове девојчице, ја сам сазнао и последњу - трећу реч, и осмехнуо се трећи пут.

Сима ће на то:

- Реци ми, Михаило, зашто те Бог казнио, и реци ми те речи Божје да бих и ја за њих знао.

Михаило му одговори:

- Казнио ме Бог што Га нисам послушао. Ја сам био анђеоло на небу. Посало ме Господ да узем душу жени. Ја слетим на земљу и видим где лежи сама жена, болесна, тек што је родила близанчад; две девојчице. Кад ме је угледала, разумела је да ме је Бог послао по њену душу, па се заплакала и рече: „Анђеле Божји, немој ми узети душу. Мужа тек што су ми сахранили, нема ко моје сиротице да гаји. Дај ми да живим само толико да их могу отхранили. Не могу деца остати без оца и мајке“. И послушам ја мајку, подигнем се на небо, изиђем пред Господа и кажем Му: „Не могу ја породити душу узети. Отац умро, а мајка моли да јој не узем душу док децу не отхрани. Не могу деца остати без оца и без мајке!“ На то ми Господ рече: „Иди и узми од ње душу и сазнаћеш три речи Божје: познаћеш шта има у људима, шта људима није дано да знају и од чега људи живе. Кад то сазнаш врати се на небо“. Полетео сам опет на земљу и извадио сам породити душу. Затурило се на кревету мртво тело, пригну чело једну девојчицу и извинуло јој ножицу. Подигао сам се над селом, хтео сад да однесем душу Богу; али, дохвати ме ветар, клонуше моја крила, одвалише се од мене, и сама душа оде Богу, а ја падох на земљу поред пута.

Тек сад разумедоше Сима и Марта кога су они одевали и нахранили и ко је живео са њима, и заплакаше од страха и радости и анђеоло им рече:

- Сео сам иза прквице и наједном чујем: иде човек путем. Али кад ме угледа човек се намргоди и прође мимо мене. Мало затим чујем: човек се враћа. Погледам - и не познадох пређашње лице. Кад је пришао у његовом лицу

огледала се смрт, а сад је постао жив, и у његовом лицу сам видео Бога... Кад сам дошао у његов стан, жена је била још страшнија од човека: мртвачки дух излазио јој је из уста. И наједаред муж јој помену Бога. И жена се наједном промени. И кад нам је дала да једемо погледам ја њу - у њој више није било смрти, она је била жива, ја сам у њој видео Бога. И сетио сам се прве речи Божје: „Сазнаћеш шта има у људима“. И сазнао сам да у људима има љубави. Обрадовао сам се што је Бог почео да ми открива што ми је обећао и насмејао сам се први пут. Прошло је од тога годину дана. И дошао је човек да наручи чизме. Ја сам погледао на њега и наједаред угледам иза његових леђа мога друга, анђела смрти. Знао сам да ће још пре заласка сунца узети богаташеву душу. И тада сам помислио: „Стара се човек о себи за читаву годину унапред, а не зна да ни до вечери неће живети.“ И тада сам сазнао другу реч Божју: да није дано људима да знају шта им је за тело њихово потребно и насмејао сам се други пут. А трећи пут сам се насмејао кад се разнежила жена према туђој деци и заплакала се; ја сам у њој видео живога Бога и разумео сам од чега људи живе. И сазнао сам да ми је Бог открио и последњу реч Своју и оспростио ми.

И обнажи се тело анђела, и одену се блеском да нико не могаде да гледа у њега, па проговори јаким гласом, а тај глас као да је долазио од њега, већ са небеса. И рече анђеоло:

- Сазнао сам да сваки човек живи не да брине о самом себи, него од љубави. Није било дано матери да сазна шта је њеној деци за живот потребно. Није било дано богаташу да сазна шта њему самом треба. И није дано ни једном човеку да сазна да ли му је до вечери потребна мртвачка или друга обућа. И кад сам постао човек, жив сам остао не по свом смеру, већ по томе што је било љубави у човеку који је поред мене пролазио. Остале су живе оне сиротице не по смеру своје мајке, него по томе што је било љубави у срцу туђе жене, што их је она пожалила и заволела. И сви људи живе не по свом смеру него по томе што има љубави у људима. Видео сам сад да се људима само чини да они живе од своје бриге о себи. Не, они живе само од љубави. Ко је у љубави тај је у Богу, и Бог је у њему, јер је Бог љубав.

И запева анђеоло хвалу Богу, и од гласа његова потресе се соба. И размаче се таван, и јави се огњени стуб од земље до неба. И падоше на земљу Сима, жена и деца њихова, а развише се анђелу са леђа крила, и узнесе се на небо.

А кад погледа Сима, његова је изба била као и пре, и у њој није било никога више осим његове породице.

(Народна њрича)

ПОСМРТНА ПРОРОШТВА ПРЕПОДОБНОГ НИЛА МИРОТОЧИВОГ - АТОНСКОГ

Свешти Нил АѠонски био је родом из Мореје. Као јеромонах дошао са својим сѠрицем у Свешћу Гору. Подвизавао се као оѠишелник (усамљеник) у ѠуѠиом месту званом Свешћи Камени. Када се уѠокојио, из Ѡега је Ѡошекло миро у Ѡаквом обиљу, да се са врха горе сливало у море. То чудоѠиворно миро Ѡривљачило је болесне Ѡуде са свих сѠрана. Ученик свешћоѠ Нила осеѠи досаду од множине ѠосеѠиљаца, Ѡе се у мољитви Ѡожали на свога духовног оца, свешћоѠ Нила. И мироѠочене се на једном Ѡресече. Свешти Нил Ѡодвизавао се у Ѡуном смислу као древни свешћиѠељи. УѠокојио се у 17. сѠолећу (ЕѠиској Николај, ПролоѠ, 12. новембар).

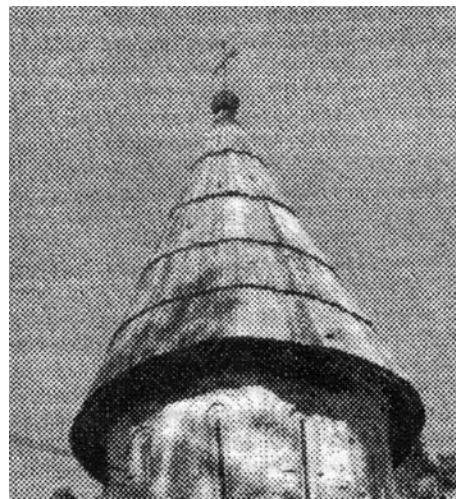
После преласка у вечни живот, свети Нил јављао се више пута атонском подвижнику Теофану од 1813. па до 1817. године. Приликом тих јављања, нарочито последњег, које је трајало пуних 18 часова, светитељ му је открио многе духовне истине и збивања, која ће се догодити у будућности, и наредио му да све то запише ради поуке Ѡудима и монасима. Речи светог Нила толико су се дубоко и јасно урезале у памћењу Теофановом, као на магнетофонску траку. Пошто је био слабо писмен, он их је диктирао своме другу Герасиму, а овај их је записивао. Спис је настао на грчком 1819. године, а на руски је преведен 1910. године.

Карактеристика Ѡуди пред крај света

...Зато вам говорим... Кад прође 7.400 година од створења света, онда ће између четвртог и петог столећа, а то ће рећи у току садашњег ХХ века, настати велики грабеж отимање, блуд, прељуба, родоскрнављење, разврат. Како ће Ѡуди ниско пасти у скрнављењу блудом! Настаће велике револуције и борбе партија, које ће се непрестано препирати између себе без краја. Потом ће се скупити осми сабор, да би расправио спор и учинио добро - добрим, а зло - злим... Земљорадник одваја пшеницу од плевне. Пшеница - за Ѡуде, а плева - за стоку. Говорим, биће одлучени и одвојени добри од злих, то јест правоверни од јеретика, и за неко време Ѡуди ће уживати мир. Али, потом, Ѡуди ће променити своје добро расположење и обратити у зло, тако да се неће разлико-

вати ни брат ни сестра, ни отац ни мајка, ни мајка ни син, ни муж ни жена. Биће општа пад и општа погибија, као у Содому и Гомору, то јест неће се наћи ни пет праведника... Брат ће имати сестру за жену, мајка ће имати сина за мужа, син ће убити оца и блудно живети са мајком. И мноштво других зала ући ће у обичај. Уколико се зло буде више лепило за Ѡуде, утолико ће на Ѡих наилазити све веће несреће.

Садашњи златник спаѠће на једну пару. Што више несрећа буде наилазило на Ѡуде, ови ће све више зла чинити; то јест, уместо да се кају, све ће се више озлојеђивати на Бога. Зла која ће Ѡуди чинити превазићи ће зла Ѡуди пре потопа. Сви ће разговарати само о злу, намере ће бити само зле, воља зла, другарство само зло, дела свих само зла. Настаће свеопште отимање и пљачкање, свеопште насиље и угњетавање, свеопште издвајање и усамљивање, свеопште зло разједињавања. Притом и онај који чини зло мислиће да се спасава.

Тада ће Ѡуди имати ризнице блага, то јест капитала, а жалиће се да немају ништа. Даваће новац под интерес, а просиће милостињу, да би се прехранили; плакаће да немају шта јести, само да би дошли до капитала и стекли што више. А уколико се више буде увећавало користољубље, утолико ће се више умножавати несреће у свету. Тада ће варалице ићи наги, да би дошли до новца и давали га под интерес.

НИЖЕ ПРОФЕСИЈЕ

Чињеница, да сваки човек има да Чиспуни на земљи један конкретни позив од Бога и једно посебно одређење, води природном закључку да је немогућно разликовати ниже и више професије, које толико много доприносе испуњењу човековог одређења. Јер вредност рада не треба да се цени према спољашњем сјају, који једна професија доноси једном човеку, нити према, „скромној“ појави која прати другог, који се занима једном од професија које неправилно карактеришемо као ниже.

Треба да се зна да, на пример, професор универзитета не би могао радити, ако не би било простог радника који ради на градском електричном осветљењу. И докле год су, сви који раде за опште добро, на неки начин стварни сарадници, не треба да правимо разлике које изазивају осећања неједнакости и истовремено стварају растојања, која воде сталној сувећности сталежа.

Нажалост, ове разлике појављују се у пракси сваког дана. Не оцењујући вредност показаног рада, стварамо у својој потсвести мишљење са последицом да спонтано указујемо поштовање (клањање, угађање итд.) онима који, или откупљују својим богатством једно звање у друштву, или заузимају један „виши“ друштвени положај, на тај начин, што обављају занимања, која називамо вишим. То нам смета да са Ѡубављу и поштовањем гледамо на хиљаде простих радника и да ову Ѡубав и поштовање не показујемо у нашим свакидашњим односима.

Сер Стафорд Крипс пише: „Чистач улица, радник у лагумима, земљорадник, кројач, рудар и ткач - сви чине услугу својој сабраћи, служећи истовремено и подједнако својим радом Богу“. И допуњује: „Руди и жене, који стварају хриѠћанске породице и помажу својој деци да буду добри грађани, врше једну од највећих служби Богу и човеку“.

Ове мисли једног политичара светског угледа наводе на закључак да једног занатлију не треба сматрати вишим или нижим према томе шта ради, већ према мерилу како обавља свој посао. Јер, као што Крипс наглашава, „има хиљаде начина којима неко може да допринесе благаостању своје породице, своје земље и целог света“.

Сваки посао је „свет“ уколико се врши са осећањем учешћа у стваралачком делу Божјем. Јер ово осећање подиже радног човека на степен сарадника Божјег. ХриѠћанско учење и Ѡегова примена у пракси успешно доприноси вредности сваке професије и укидању радника.

Сам Христос припадао је оном сталежу радника који се данас сматра „нижи“, и поред тога, што би сама ова чињеница требало да изазива поштовање према значају радника који је Бог осветио. Али и сви апостоли припадали су радничком сталежу, апостол Павле наглашава храбрећи на тај начин оне који су од друштва сматрани „нижим“ - да што је лудо, пред светом, оно изабра Бог да посрами премудро, и што је слабо пред светом, оно изабра Бог да посрами јаке, и што је неплеменито пред светом и унижено, изабра Бог и што није, да уништи оно што јесте, да се не похвали ни једно тело пред Богом.

Само свестан хришћанин може да разуме, зашто је Бог дозволио разноврсност, коју општујемо као „социјалну неједнакост“, а која може да постане стварно божанска коегзистенција разних друштвених фактора, који се међусобно цене, поштују и сарађују. Само хришћанин може да оцени чињеницу, да његова храна, његов кров и његов комодитет зависе од труда других. Али колико хришћански поглед на свет укида разлику на нижи и виши допринос људи, за благостање целине, можемо да засведочимо оним што апостол Павле наводи по овом питању. А њему припада последња реч.

Апостол Павле заснива сарадњу чланова друштва на подели способности и одлика, на основу чега људи зарађују у складу са свешћу да сви подједнако учествују у заједничком стварању за добро друштва. Мислимо да читавој светској књижевности не постоји одговарајући одељак првој посланици Корићанима (12, 12 и даље), који би тако лепо и просто описао сарадњу свих чланова друштва у атмосфери јединства и разумевања, ради хармоничног пројављивања и напретка друштва, сарадњу која, иако не укида хијерархију, ипак даје вредност сваком доприносу и најмању могућност са основом једнакости у заједничком раду.

Још више ћемо ценити изванредну слику равноправности и јединства коју нам износи апостол Павле, ако узмемо у обзир с једне стране разне друштвене системе, који се узалуд боре за укидање друштвених разлика имајући као циљ једну фантастичну и нестварљиву једнакост, на основу које би „све и сва“ били међу собом равни, што се супротставља самом природном поретку ствари, а са друге стране егоистичко издвајање из целине извесних особа или сталежа; чему води нестварљива и фантастична жеља за апсолутном једнакошћу са резултатом борбе сталежа.

Апостол Павле изабрао је тело као пример да помоћу сарадње његових удова у хармоничном испољавању целине покаже вредност свих чланова друштва и њихов потпуно једнак стваралачки допринос за добро целине.

Тело - каже нам апостол Павле - не састоји се из једног уда него из многих удова. Ако би цело тело било око - вели - где би онда био слух? Ако би опет цело тело било слух, где би био мирис? Ако би, пак, сви удови били исте вредности, имајући да обављају један исти посао, како би онда постојало једно тело као целина?

Но сва ова питања до којих долази сваки који са апостолом Павлом има пред собом слику тела, воде нас само једном закључку: као што не треба да нас чуди разноврсност и хијерархија удова тела, тако не треба да нас чуди разноврсност и хијерархија чланова друштва.

Разлика способности и друштвене одлике не укидају једнакост части, јер, као што примећује Златоуст, тумачећи слику тела коју употребљава апостол Павле, „будући да смо телом сви једно и ничим се међусобно не разликујемо по телу“. Разлика дарова и способности обезбеђују хармонију у друштву, које чини хармоничну целину баш због разноврсности својих чланова. Ако би сви чланови били једне исте вредности и имали да изврше једно исто дело, недостајала би једнакост у заједничком настојању за једну хармоничну сарадњу.

„А кад би сви били један уд, где је тело?“ пита Павле. И ово питање потпуно се дотиче

НЕЗАХВАЛНОСТ

Према Богу - штежак грех

Колико је тешка пред Богом незахвалност. Тешко је људима да трпе незахвалност оних којима су неко добро учинили, колико је више Богу? Јер људи ма какво добро дело да чине, Божје добро дају, а не своје; од Бога свако добро имају а не од себе. Јер што год имамо, осим грехова, Божје је а не наше, и зато коме чинимо добро, Божје добро, дато нама, делимо. Па иако својим добром не користимо другога, ми са болом гледмао на његово незахвалност. Колико је несравњено тежа наша незахвалност пред Богом, који нам не туђа него своја добра пружа, добра безбројна и умом недостижна, знана и незнана, пружа нам не само сваког дана него и сваког часа и минута, тако да ни минут без Његових добара не можемо живети?

Уколико се ко удостојава више добар од Бога, утолико више и теже грешни, кад Му не показује захвалност. Тако, на пример, тешка је незахвалност Јевреја, али незахвалност хришћана још је тежа (Тихон Задонски).

стварности. Јер кадгод се у друштву његови чланови боре, напуштајући место које одговара њиховим способностима, да би заузели места и звања која превлазила њихове снаге, са циљем да буду на истом нивоу са оним његовим члановима који су, према људском суду, постављани ради више мисли, они у том свом настојању прете друштву растурањем и доприносе нарушавању хармоније у њему. Укратко, дакле, долазимо до закључка, да наизглед коегзистенција нижих и виших елемената у друштву треба да води његовом хармоничном развијању, а не антагонизму и сталешким борбама.

Истом закључку нас води и чињеница да апостол Павле не пропушта да подсети, да у суштини не постоје у друштву нижи и виши, те стога не постоји у њему ни нижа ни виша мисија. Јер као што одајемо већу част оним удовима тела за које мислимо да су највише лишени части, и као што је Бог до већу част удовима који заостају пред другима „да не би било распре у телу, него да се удови једнако брину један за другог“ (у Кор. 12, 25), тако и у друштву имају да изврше велики задатак они чланови који се сматрају нижим, пошто постојање виших без њих постаје проблематично. Међусобна зависност чланова доказује се и тиме што ако страда један члан, с њим страдају сви чланови, док напротив, ако се један члан слави, с њим се радују сви чланови (у Кор. 12, 26).

Ипак, морамо признати да постоје и „ниже“ професије. Дакле, постоје радње које наносе штету и целини, али упропаштају материјално и морално и онога који их изводи.

Они који раде у сумњивим центрима за разоноду, у коцкарницама итд., својим радом на најгори начин подривају друштвено благостање. А оно што чини срамоту за нашу цивилизацију, јесте упражњавање неморала као професије од стране распусног женскиња. То чини срамоту како цивилизацији тако и законодавству чији закон регулише упражњавање професије распусних жена и њихово здравствено контролисање. Треба сматрати банкротираним ону цивилизацију која диктира законе такве врсте.

Но вратимо се на правило, које поменути жалосна појава никако не оповргава: све су професије свете. Онај који врши свој посао - ма какав био - само ако доприноси општем добру, сарађује са Богом на испуњавању његовог вечног плана. А Божји сарадник бива поштован од сваког човека, великог или малог, богатог или сиромашног.

*Превео са грчког
+ Андреја Ђорђевић
протојереј-сјаврофор
Сокобања*

ГНЕВ

Гнев је мучитељска и љута страст.

То је мучитељска и љута страст, и не може бити скривена. Остале страсти лако се скривају, али гнев не може да се сакрије. Јер срце, гњевом испуњено, слично котлу који ври, изазива различите знаке гњева, који се појављују кроз различите органе. Од гњева се зацрвене и севају очи као искре; од гњева се напрежу жиле, подижу се обрве и власи; у гњеву шкргуњемо зубима, точимо пену на уста, машемо главом. Од гњева се лице помрачује, руке се грче и пуцају, ноге у земљу лупају; у гњеву бијемо се у груди, власи чупамо и хаљине цепамо; гњевом испуњен кричи, вапије, плаче, кука, хули и често изговара оно због чега после жали. Једном речју, у гњеву сав се човек мења и постаје сличан бесноме.

Кад се тако скаредни знаци споља показују, шта је онда у срцу, које такав смрдљив запах излива? Како је мрска и ружна душа човека који се гњеви? Како се гнусна пред очима Божјим јавља, кад се само спољашњи знаци тако несносни показују пред нама, који и сами исто зло у себи носимо? Није могуће речју описати то бедно стање душе. И ово се може приметити не само на одраслом човеку, него и на малом детету: како се оно дере, разјарује, како све одбија, док се гњев не стиша.

Из овога се види како је великим отровом ђаво напојио срце људско, како се велико зло у нама скрива, што не можемо довољно оплакати. А ово нас учи да непрестано уздишемо и молимо се Богу, да срце наше, тако љуто покварено, поправи и обнови: „Срце чисто створи у мени, Боже“... (Псал. 51,20)... (Тихон Садонски).

Гњев је урођен у природу човекову.

Постоји у човеку природни гњев, без кога није могуће задобити чистоту; није могуће стећи је, ако се не будемо гњевили на све оно што враг сеје у нас. Али овај урођени у нас гњев против зла замењен је у нама гњевом против ближњих поводом најбезначајнијих ситуација (ава Исаија).

Природно је да се човек гњеви, али на себе и своје пороке. Тиме исправља себе и одбија страсти (Непознати).

Гњев је по природи назначен за борбу против ђавола и грешних страсти... А зли духови маме нас светским похотама и

приморавају да се гњевимо на људе, упркос природи (Евагрије, монах).

Гњев наших непријатеља гаси се нашом кротошћу.

Од нас, а не од оних који се гњева на нас зависи да пламен њихова гњева угасимо, или да га распалимо. Ако дунеш на искру огња, загореће се пламен, а ако пљунеш, угасићеш је; и једно и друго у твојој је власти.

Тако је и са непријатељством ближњег: ако са њим будеш говорио дрско и надмено, запалићеш у њему огањ, распалићеш жар; а ако кротко и ласкаво, погасићеш сав гњев пре него се подигне пламен... Од тебе зависи да ли ће се гњев распалити или угасити, исто онако као што зависи да ли ће се искра запалити или угасити... (Златоуст).

Огањ се не гаси огњем... него љубављу, озбиљношћу и великодушносту (Јефрем Сириј).

„Тада му приведоше децу да стави руке на њих, и да се помоли; а ученици брањаху.

А Исус рече: Пустите децу, и не браните им да долазе к мени, јер је таквих Царство Небеско.“ (Мт, 19; 13-14)

Немогуће је радити са децом или написати о деци, а не сећати се стално ових Спаситељевих речи. Дете је анђео Божји. Неоптерећено грехом, ступа у свет чиста срца. Какав је то свет о коме учимо децу и који припремамо деци? Имамо ли могућности да научимо децу да свет учине онаквим каквим га је Бог створио?

Смемо ли и на трен заборавити на страшно наслеђе безбожничтва, које су нама предали наши родитељи, а њихова баштина резултирала је ратом, смрћу, прогонима, стотинама хиљада бескућника, прогнаних и понижених, уништавањем светиња, крајањем свега православног са простора са којих смо протерани.

То је страшна слика тестаментa који су наши родитељи оставили нама; тестаментa у коме је у име „слободе, братства и јединства“ Бог укинут декретом. Смемо ли онда ми, који себе називамо учитељима, заборавити, прешутети, не објаснити деци основни узрок свега зла које нам се догодило? И које се догађа! Главни узрок је отпадничтво од Бога и самим тим губитак идентитета. Дугогодишње, систематско уништавање свести о припадању православном хришћанству, међу српским школарцима, довело је до прекида везе са основним вредностима наше традиције (паријархална породица, поштивање ауторитета, жртвовање за другог, хришћанска етика и многе друге), па су излазили из средњих и високо-школских установа обезбожени, празних душа и дезоријентисани. Није било тешко таквом младом човеку наметнути државну идеологију, обожавање „Вође“, или исто тако, подвргнути их разорном утицају америчке и западно-европске погротачке, сатанистичке културе.

Бивши безбожни, пропали школски систем маргинализовао је улогу Српске православне цркве у историји Српског народа. Врло мудро и смишљено одвојили су децу од својих корена, поготово децу која су живела у бившим југословенским републикама. Има безброј примера, а један од њих је кориштење страшнoг термина „великосрпска хегемонија“. Толико је потенцирано на том термину да су деца мрзела свог краља и своју отаџбину, симболе Немањића, цркву, свештенство, учени о свему томе као о силама мрака које коче

ОПАСНОСТ ЗА СРПЧАД

прогрес. А истовремено се, врло ретко као успут помињала усташка НДХ, а никада што је она за Србе значила: великохрватска, фашистичка и геноцидна творевина која је пождерала преко милион Срба.

Народу који се одрицао своје историје и свог Православног идентитета историја се вратила страшнија и разорнија него ли пре педесет година. Смемо ли онда, не реаговати на изјаве непријатеља Цркве који говоре да Црква треба да остане по страни, да се не меша. По страни од чега? Да се не меша у шта? Наша дужност је да дигнемо свој глас против таквих и сличних изјава. Света дужност Православља јесте брига за свет и његово спасење. Бог јесте творац света и историје света, али Спаситељ света је Богочовек Христос. А највећа брига и највећа одговорност пред Богом и будућношћу јесте брига о правилном образовању деце.

Свесна свих тешкоћа са којима се сусрећу просветни радници, њихове понижености и обезвређености њиховог рада, немогућности државе да бар донекле ублажи њихове, до доње границе издржљивости доведене, егзистенцијалне проблеме, апелујући на њихову савест, жеља ми је да упозорим на многе замке непријатеља Цркве Христове.

Храм Љубави, који већ шесту годину свештеници-вероучитељи зидају у душама православне деце у Православној Републици Српској, следбеници Звери прерушени у тзв. „мировњаке“ „Хуманисте“, „донаторе“, лажни и лицемерни као и онај коме служе, покушавају да разруше.

Материјал за овај рад добила сам од г-дина Драгана Срдановића, наставника ликовног у ОШ „Пале“ у Палама. Као познаваоц етнологије и културне баштине нашег народа, није могао да не обрати пажњу на учесталу појаву разних сатанистичких утицаја на децу. У свом истраживању сакупио је импозантну, застрашујућу збирку налепница из жвакаћих гума, омота на свескама добијених од разних „добротвора“ са Запада, постера најновијих музичких идола нејвероватног изгледа.

Надамо се да ће наш апел наићи на разумевање код оних који су највећи ауторитети за децу - родитеља и учитеља. Било би неопходно да се осим крила и Цркве, који ће свакако упутити (и непрестано упућују у својим проповедима) свој апел, у све то укључе надлежна министарства, социолози, педагози и сви који учествују у раду са децом, широм Републике Српске. Зашто ТВ и Радио емисије, поготово емисије као што је „Дечја Радионица“, не би понеки термин посветила том проблему? Зар

сматрамо да наша деца нису подвргнута сатанистичким утицајима?

Налепнице из жвакаћих гума пресијавају се и блеште тим бојама и блештавилом привлаче дете, а на њима су приказани страшни, искежени ликови: мртвачка лобања са крстом, клаун са шиљатим истуреним очњацима, рептили најужаснијих облика, изблечени сатир са дугим ноштима, шиљатим ушима и слично - произведене су у ТУРСКОЈ!!! Могу се купити код сваког уличног продавца. Осим по књигама и свескама, деца их лепе и по рукама. Не би нас требало изненадити ако се ускоро на њима појави упутство које ће упозоравати дете да налепницу налепи на чело или десну руку. Жиг Антихриста о којем нам у Откровењу говори Св. Јован Богослов (Откр. 13; 16 - 18). Не треба много мудрости да би се закључило од куда такви и слични производи стижу уличним продавцима, за које наш народ има конкретнији и свеобухватнији назив - шверцери!

Омоти на свескама које деца свакодневно користе носе исте или сличне ликове. Неки се штампају код нас („Папирница“ Козарска Дубица), неки носе на себи објашњење издавача „Дечје новине“ - штампано у Италији (!?). Неко ће нас можда назвати параноичнима и питати нас: Чему толика бука око обичних свесака које дете ионако испише и на крају школске године баца? Рећи ће - важно је да дете има свеску, или да може да купи жвакаћу гуму, без обзира одакле долази и у шта је увијена, јер је то закон економије. Да ли је тако?

Посматрајући свакодневно ове унакажене ликове, деца, која су у свом кратком животу већ ионако доживела више страха него ли добра, прихватају зло као нешто нормално, као своју стварност. Она не сматрају да је то нешто против чега се треба борити, јер нема никога да им укаже на разорно деловање таквих ликована њихову осетљиву душу. Гледају их на ТВ-у у све ружнијим и агресивнијим цртаним филмовима. Музички спотови, филмови, часописи - све је препуно сатанистичких симбола, на које нико не обраћа пажњу. Шта је то добро у музици хеви-метал група или у изгледу њихових чланова? Истетовиране креатуре које се не устручавају да изјаве: „Пошто данас ни-

ко не глуми Антихриста схватио сам да је та улога са свим својим страховима створена за мене“ (Мерилин Менсон у часопису за младе „Хулер“). Њихов албум зове се „Антихрист суперстар“. Каква могу постати деца која слушају такву музику видимо на примеру деце са „демократског и прогресивног“ Запада. Малолетници постају масовне убице, старосна доб криминалаца све је нижа, дрога, којом разарају мозак чини их убицама и самоубицама. Зар смемо и помислити да ће све то нас мимоићи ако не обратимо пажњу на то ко и како утиче на нашу децу?

Сме ли и један родитељ и учитељ у Републици Српској мирно посматрати како дете чита часопис СФОР-а „Мирко“? Издавач часописа је НАТО-база у Италији. Зар смо тако брзо заборавили бомбардовање? Новине су поклон(!), не подлежу порезу према статуту, Соразуму о оружаним снагама, потписаном у Рајт-Петерсону, Дејтон, Охајо, САД!!! У њима се налазе топ-листе песама и филмова (наравно америчких), и деца се објашњава, између осталог, да „Мирко“ жели да сва дјеца и млади након овог ужасног рата опет заједнички покушају један нови почетак („Мирко“, СФОР бр. 8). То је иначе „Мирков“ одговор девојчици Бранислави, избеглици из Јајца која тренутно живи у Бањалуци!

Време у ком живимо јесте време борбе за опстанак, преживљавање, задовољење основних потреба, али наше материјално сиромаштво никако не сме створити сиромаштво у нашим душама. „Јер не живи човек само о хлебу, него о свакој речи Божијој“ (Лк; 4,4). Те речи требамо да схватимо и сазнајемо да је ово што нам се дешава исто оно искушење којим је јаво кушао Господа Исуса Христа.

Блага земаљска су краткога века; бар смо ми имали прилике да видимо нестајање овоземаљског богатства у пламену рата. Управо због тога не смемо више дозволити да деца, наше највеће и једино благо на земљи, буду ускраћена, неупућена у она сазнања која им можемо пружити. Њихова љубав и вера је огромна. Управо због чистоте своје душе, она су савршено погодна за разорно деловање поклоника зла. Деца не сумњају - она верују. Нека нам Господ да снаге да кроз њих вискрсно све непроцењиве вредности наше традиције, да изградимо у њима свест о припадању Новом Израјлу, о свом православном идентитету који се заснива увек и једино на заједници, литургијској заједници верних.

*Александра Радојичић
вероучица у ОШ „Пале“*

Вода је по своме својству мекана, а камен тврди; уосталом, ако над каменом виси неки суд са водом, а из њега капље вода на камен, то ће га пробити. Тако и реч Божја, мекана је, а срце је наше тврдо, но ако човек често слуша реч Божју, то у срце његово долази страх Божји.

О РЕВНОСНОМ ПРИЧЕШЋИВАЊУ СВ. ХРИСТОВИМ ТАЈНАМА

С посебном пажњом задржаћемо се на неким примерима из живота преподобних отаца и св. мученика, да бисмо очигледно видели како су велики угодници Божји, без обзира што су њихова дела била уистину велика, увек настојали да се причесте светим тајнама.

О старцу Михајилу Грузијанцу, који се подвизивао на Арселају, на највишој литици, у гробници коју је он начинио, прича се следеће:

Пред свој крај старац западе у болест, и, предосећајући приближавање смрти, рече своје унуку: „Сине мој, донеси ми воде, да се умијем и причестим светим тајнама“. А када се причестио, рече Евстатију: „Ти знаш, сине мој, како је опасно сићи из наше гробнице доле; ако ја умрем, ти сам нећеш носити моје тело; бојим се да не паднеш са њим са стрмине. Зато боље сиђимо обојица благовремено доле, мало по мало“. Сишли су срећно доле, затим се старац помолио, пољубио Евстатију и рекао му: „Мир ти, чедо, моли се за мене“. Легао је у гроб и радосно отиде Господу.

Преподобни Саватије Соловецки сам се подвизивао на пустом острву. Какав је био тамо његов живот, какви духовни подвизи - то је познато једино Богу и Његовим светим анђелима, који су посећивали овог пустињског подвижника.

Када је сазнао дан свога одласка Богу овај побожни старац, пун богоугодних подвига, с великом брижљивошћу желео је да се причести Божанским тајнама. И гле, помоливши се Господу, и предавши себе Његовој небеској заштити, преп. Саватије је сео у уску барку и запловио њоме по мору ка копну где је био молитвени дом. Ту је у то време био игуман Натанаило.

Када је преп. Саватије изашао на копно, одмах сретне Натанаила, који је ишао са пречистим тајнама за причест болних. После уобичајених поздрава они се упознаше и врло обрадоваше: Саватије се обрадовао јер је нашао што је тражио, а Натанаилу је било мило јер је удостојио да види часну старину преподобнога, о чијем је побожном животу тако много слушао.

После падоног поздрава, преп. Саватије рече Натанаилу:

- Молим твоју светост, оче, влашћу теби од Бога даном, разреши ме греха који ћу ти исповедати и удостој ме причешћа светих тајни пречистог Тела и Крви Христа, Владике мога; већ одавно желим да нахраним моју душу овом божанском храном; нахрани ме сада ти, свети оче, јер ми је Христос, Бог мој, открио твоју богољубивост да ме очистиш од греха, које сам учинио од младости, речју, делом и помишљу у току целог мог живота, све до овог дана. Приближио се крај мога живота и молим те, без одлагања удостој ме божанског причешћа.

Натанаило испуни вољу угодника Божег; после извршене исповести, причестио га је божанским тајнама Христовим. После тога преп. Саватије тихо почину у Господу, и просторија у којој је скончао, испуни се неисказаним миомирисом.

Свети мученици, затворени у тамницу ради исповедања православне вере такође су се старали свим силама да се удостоје св. причешћа, да би се простодушно у овим светим тајнама сјединили с Господом и ступили у загробни живот са јемством вечних добара. (Јован, 6. 53-68).

Преподобномученик Лукијан Презвитер, после многих разноврсних мучења, био је бачен везан у тамницу и овде је на оштром камену прележао четрдесет дана... Дошао је празник Богојављења. Св. Лукијан је веома желео да се причести

св. тајнама, као и хришћани који су били са њим у тамници. Почео се искрено молити за то Господу, и Господ је услишио његову молитву. Неки од хришћана тајно од страже донесоше у тамницу хлеб и вино мученицима. Презвитер Лукијан рече онима који су с њим затворени:

- Станите око мене и будите Црква.

Када су хришћани-сужњи око св. Лукијана, он им тада рече:

- Служићемо св. литургију и причестили се божанским тајнама.

- Где ћемо, оче, поставити хлеб, - упиташе га ученици, - овде нема престола?

А он је одговорио, везан лежећи на оштром камењу, лицем нагоре:

- На моје груди поставите и биће живи престо живоме Богу.

Према томе, у такници, на грудима мученика, била је служена на свима молитвама које јој припадају по чину и побожно, и сви су били учесници у св. тајни Причести.

На тај начин, примери из живота светих показују да преподобни оци ни са својим великим подвизима нису мислили да причешће могу заменити својом вером ни добрим делима.

Без обзира на све тегобе, пустињаџици се нису одрицали Божанске трпезе, напротив, налазили су у њој истинску насладу и окрепљење за духовне подвиге.

Са не мањом усрдношћу настојали су да се причесте св. тајнама и свети мученици. Они су на причест гледали као на неопходно благо хришћанина: „Како може бити хришћанин без литургије?“ - говорио је св. муч. Феликс; због тога су они носили са собом сакривене дарове и њима се причешћивали пред мучењима и смрћу.

„У почетку љу века, - прича Бароније - у пребивалишту св. мученика Доминика игуман је нашао глинену кадионицу и ковчежић, а у њему света Жртва“.

Затворени у тамници, они су примили св. причешће преко верних који су се понекад излагали великим опасностима пред незнабошцима, а у случају немогућности да набаве св. дарове, затвореници су, ако је међу њима било свештеника, понекад сами служили св. литургију и причешћивали се.

*Превео с руског
о. Стиван Војводић*

О БОГАТСТВУ

„Не сабирајте себи благо на земљи, где мољац и рђа кваре, и гдје лупежи поткопавају и краду. Него сабирајте себи благо на небу, гдје ни мољац ни рђа не кваре, и гдје лупежи не поткопавају и не краду“.

Под именом земаљских добара разумијемо сва она материјална средства, која нам служе за наш опстанак на земљи, за наше одржавање живота на овом свијету, стога је и дозвољено да сваки хришћанин може, а и треба да се брине и стара да толико заради и прибави материјалних добара колико му је потребно за издржавање себе и своје породице. Али та тежња за земаљским добрима не треба и не смије да буде безгранична, јер они људи који нијесу умјерени у овој тежњи за земаљским добрима не бирају пута ни начина за стицање земаљских добара. Они се често пута служе и недозвољеним средствима само да постигну што више земаљских добара. У овој тежњи за земаљским и материјалним добрима они често пута заборављају на духовна добра, богатство и сјај наносе више штете него користи. Ми често пута видимо у животу, да су многи пропали, јер то своје богатство нису употребили на своје добро и својих ближњих. А јеванђеље каже да је лакше камили проћи кроз иглене уши него богаташу ући у царство небеско. Али тиме није речено да ниједан богаташ неће ући у царство небеско. Може, и то још како може, само треба да сваки богаташ употреби своје богатство на добро ближњих. Но, на жалост тако свако не чини, него своје богатство употребљава на раскош и уживање и баш тај раскош, уживање сјаја много га упропасте не само у материјалном него и у духовном погледу. Богатство дакле и сјај и уживање многи ма су више нанијели штете него ли користи.

Духовна борба, пак, као што је вјера у Бога, љубав према Богу и вјечно блаженство, истина и правда, благодат Духа Светога и чистота савјести, племенитост душе и срца, трпеливост и благост, милосрђе и дарежљивост, пост и молитва итд., све су то добра, која свакоме користе а нико не могу да нанесу штету.

Многи људи теже да што више стекну земаљских добара, али то не постигну свагда, него њихове жеље остану често пута само пуне и празне жеље. Богатство, љепота, здравље част и власт многи

људи не постигну, мада за тим цијелога свога живота теже. Болесник често пута болује до смрти а сиромаси сиротује до смрти. Другим рије чима, земаљска добра не можемо свагда постићи ма колико за тим тежили и чезнули. Чему онда тежити и жудити за оним што не можемо постићи? Зашто да прљамо себе и своју душу недозвољеним средствима, само да постигнемо нешто што нема трајне вредности и што нама и нашем спасењу може донијети више штете него ли користи.

Међутим, ако тежимо за духовним добрима, сви их можемо врло лако постићи, а и од трајне су вредности. Никома није небо и небеско царство затворено, да уђемо у небо и царство небеско. И богаташ и сиромаси и стар и млад и мушко и женско могу постићи духовна блага само ако настоје да их достигну и себи прибаве. Зар не може сваки од нас да буде поштен, праведан, благ и милосрдан; зар не може сваки од нас да не чини никома зла, да не краде, да не вара, да не лаже, да не клевета другог, да љуби Бога и свога ближњег; зар сваки

Неки су запитали аву Пимена: „Ако видимо брата да греша, да ли га треба опоменути?“

- Што се мене тиче, ако бих то видео, прошао бих мимо без речи, одговорио је старац.

Другом приликом неки запитају аву Пимена: „Ако видимо брата да дрема на бденију у цркви, хоћеш ли нам допустити да га пробудимо, да не дрема на богослужењу?“

- Што се мене тиче, ја ако бих видео брата да дрема, ја бих положио главу његову на моја колена и одморио бих га, одговорио је старац.

Опет другом приликом један брат запита аву Пимена: „Ако видим грех брата свога, да ли је корисно да сакријем његов грех?“

Ава му је одговорио: „Кад ми прикривамо сагрешења браће, Бог покрива наша сагрешења; а кад ми откривамо сагрешења браће, тада и Бог открива сагрешења наша“.

кад има не може да гладног нахрани, сироту мајку са ситном децом да помогне. Може сваки од нас, а нарочито то могу они којима је милостиви Бог подарио више материјалних земаљских добара.

Духовна добра имају већу вриједност од земаљских добара. Духовна добра су трајнија, шта више могу бити и вјечна. Кома од нас није познато да су земаљска добра нетрајна, непоуздана и пропадљива? Зар не видимо сваки дан да неко ко је богат постане сиромаси, здрав и постаје болестан, а власници губе своју власт, част и сјај. Све ми то видимо својим рођеним очима. Духовна добра су пак трајна, вечна и непроменљива. Милосрђе и добра дјела иду с нама и на онај свијет и прибављају нам вјечно блаженство у царству небесном. Људи који имају заслуга у вјечној успомени, они међу нама вјечно живе. Лијепо каже наш pjesник владика Раде:

„Благо томе ко до вјјека живи, имао се рашта и родити.“

Зато, тежимо за оним што ће нам више користити, а мање штете донијети, тежимо само за оним што можемо постићи, тежимо више за небеским, него ли за земаљским добрима, јер су земаљска добра кратког вијека и пропадљива, док духовна добра остају вјечна.

ХРИШЋАНСКО ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ

По рођењу твоме, Богородице Владичице, дође у храм Господњи да се васпиташ у духу святих као посвећена

Празник Ваведене Пресвете Богородице у храм, свечаног посвећења Божије избранице Богу, даје нам браћо повода да кажемо нешто што се тиче нашег васпитања. Од мноштва питања, питање о васпитању деце није на последњем месту. Научници су се уморили размишљајући о томе, а ипак не могу да одреде начин васпитања деце који би неоспорно био користан и правилан. Зар ми пре нисмо имали децу, и зар их нисмо васпитавали? Зашто наши предци никада нису о томе размишљали? Па просто, због тога, што су знали начин васпитања, начин свети, божански, и зато се никада нису дрзнули да га сматрају несавршеним и да мисле о васпитању на било какав други начин. Они су знали, како и ми знамо, где се и како васпитавала Мати Божија. Она се васпитавала у храму Божијем. Чујте шта ми данас певамо Мајци Божијој: „По рођењу твоме, Богоневјесто Владичице, дође у храм Господњи да се васпиташ у духу Светих као посвећена“. И тако Мајка Божија, као посвећена и изабрана у пребивалиште свих, Царева и Божија девојчица, васпитавала се у храму Божијем.

Шта има боље од тог примера? И ми као хришћани, као посвећени милошћу Божијом и одређени да будемо тајанствени Божији храмови, као „род избрани, царско свештенство, народ свети“ (Ў Пет. 2:9), где ми треба да добијемо васпитање, ако не у Цркви. У Цркви, браћо, у Цркви је право васпитање хришћана. Они ту треба да уче, ту да добијају лекције како треба да се живи као хришћанин, одговарајуће и достојно високог звања нашег.

Шта је то васпитање? Његово значење се налази у самој речи. Васпитање је нова, духовна храна, као препород и јесте ново, духовно рађање човека.

А где ће човек да доживи препород? У Цркви. Према томе, дужан је и васпитање да добија у Цркви. Хришћанин се рађа од Духа Божијег - и дужан је да се васпитава Духом Божанственим и да се просветљава светлошћу Божанском. Хришћанин је дужан да храни учи и срце, и вољу, и осећања, и душу, и тело своје у Цркви, под кровом живота, духовне и премилосне Мајке своје. Ум треба хранити познавањем вере и Светих и Божанских њених

тајни, читањем Божанског писма, и у поукама Закона Господњег. Срце треба хранити страхом Божијим, страхопоштовањем за премудре судбине Божије и преданошћу промислу Свевишњег; хранити љубављу чистом, непоткупном, нелицемерном. Вољу треба хранити дубоким поштовањем према вољи Божијој, чувањем заповести Божијих и правила црквених, подражавањем најсветијег живота Спаситеља нашег Бога, Пречисте његове мајке и подвига Светих угодника Божијих. Осећања треба хранити посматрањем величине премудрих судбина и чудесних дела Бога нашег, лепоте врлина хришћанских и чудотворно-тајанствене лепоте службе и обрета Цркве хришћанске. Душу треба хранити Божанским размишљањима, побожношћу и молитвом; тело - уздржавањем, постом, бдењем, наклонима а пре свега причешћем Светим и Божанским тајнама. Тако треба да се васпитава хришћанин, и на такав начин, у човјека савршена у меру раста пуноће Христове" (Ефес: 4:13). Тако су и поступали наши побожни правверни очеви. Они су и сами често ишли и децу своју водили у свету цркву и како су се сами првенствено бавили духовним и божанским и васпитавали су своју децу тако што су им предавали предмете Хришћанске и тако што су усађивали љубав према светој Православној Цркви Божијој.

Они који су једнодушни у љубави према отаџбини хтели су до смрти да у својој деци виде хришћане, добре синове Свете Цркве и зато су сву пажњу у васпитању обраћали на утврђивање њихове побожности и вере. Тешко је после тога то што није узнемиравало претке наше питање о начину васпитања: јер они у том случају нису били, мала деца, коју љуба и заноси сваки ветар учења, него да будемо истински у љубави да у свему узрастемо у Онога који је глава - Христос". (Ефес. 4:14,15) Да ли је браћо, тако данас? Од Цркве се узима васпитање, а Хришћана права припремају васпитачи? Нипошто није тако. Једном учитељу Израеловом чудним се учинило учење Спаситеља нашег о возрођењу, слично томе данашњим учитељима васпитања претходни начин Хришћанског нашег васпитања се чини неодговарајућим духу времена - и ето они сву пажњу обраћају световном учењу. Почину, у већини, са басма а за-

вршавају философским софизмима. Широко се, истина, предају младима науке, али само такве, које су прикладне и корисне на попршту земног живота. А Закон Божији? А хришћанске обавезе? Једва, само ретко и слабо чује се њихов глас. Па зашто је, у ствари то тако? Јер они припремају образованог човека по укусу света човековог, а не хришћанина а нарочито не православног хришћанина. А какав је такав човек - не хришћанин иако је и образован. Ни мање ни више него незнабожац. Болно је браћо, видети, како се данашње васпитање православне хришћанске младежи одваја од Цркве Божије. Сва пажња се обраћа само на то да би деца постала образовани људи, упућени у све могуће науке, осим у науку Божанску; а о побожности, о врлинама хришћанским, чини се, ни помена нема. Шта је то? Хоће ли тако васпитана деца бити добри синови Цркве? Хоће ли бити извршиоци воље Божије и чувари святих прописа црквених. Да ли ће заслужити право да на следе вечни живот, после овог краткотрајног живота. Ипак, нећемо да кажемо, да деци не треба образовање у световним наукама, већ хоћемо да кажемо да науку Божанствену и васпитање у духу Хришћанске побожности треба ставити на прво место међу другим наукама и знањима, јер је звање хришћанина прво међу звањима и живот будући превазилази живот садашњи. Нека уче деца и световне науке, али само те које су корисне и неопходне у друштву и на разним путевима државног и друштвеног живота, а главно је да уче никако другачије него у закљону вере и под руководством Свете Цркве. А шта ми видимо? Међу предметима образовања, скоро главним, на пример, у женским школама налазе се предмети сложени, бескорисни и такође непристојни.

Уче се страни језици. Зар нам Бог није дао свој матерњи језик. Зар није срамота то што Руси код своје куће говоре међу собом на француском језику? Зар знање страног језика представља вредност образовања. Учи се музика за коју не знамо каква је по духу и садржају и свира на инструментима које мода стално мења, а доколица поправља. Када би то само радили људи богати и знатни. Него, све, скоро све хоће да поведу путем светског (аристократског) васпитања. Да ли је то добро. Да ли је до игре добро васпитаној жени, особито хришћанки, ако она хоће да буде добра домаћица у свом дому, до-

бра жена мужу и мати своје деце? А плес? Ето и то се учи. Чудно је, до каквих су заблуда дошли хришћани у наше време. Такође су забаву за душу штетну и Богу мрску уврстили у науку васпитања. Реците, хришћани, да ли је то васпитање? Зар ми не знамо шта говори Света Црква о таквом васпитању? Једну од таквих, о којој говори Јеванђеље, директно назива, „ученицом најлукавијег ђавола (песма на Усековање главе Претече). Жалосна за слепљеност! Како ће ове несретне шаливчине приступати к Светим Божанским Тајнама (ако буду приступали). Како ће се они појавити на страшном суду Христовом? Какав ће одговор добити од оног што је пострадао за нас, од Праведног Судије света?! Авај! “Смијех ваш нека се претвори у плач, и радост у жалост”. Православни Хришћани! Не заносите се духом времена. Волите више од свега, држите се више од свега Свете Цркве. У њој тражите и себи и деци својој корисне и за душу спасоносне лекције за живот. Она - духовна и благодатна мајка наша - треба да нам буде и учитељица и васпитачица и покровитељица. Ако ми мало успевамо у световним наукама, па и корисним, то још увек није велика несрећа. Али је несрећа, несрећа страшна, достојна вечних суза, ако ми успемо у наукама људским, а не будемо знали науке божанске, добивши такође сјајно спољње васпитање, останемо ли без тог васпитања, које нас чини достојнима вечног блаженства. Садашњи наш живот је кратак; за трен и ми ћемо се обрести на оном свету. А тамо нас неће питати за податке о томе, шта смо ми овде ради сјаја и задовољства укуса, у већини случајева, учили. Зашто ја кажем, питање? Не, баш на основу тога што смо ми овде учили и научивши, шта знамо и радимо, баш по томе ће нас судити. Да би нас оправдали питаће нас тамо само то, како смо веровали у свог Испушитеља, како смо служили Богу, у којој мери и каквом снагом испуњавали заповести Божије како и са каквом бригом смо одржавали чистоту душе и тела, колико смо се трудили да избегавамо грехе, са каквом пажњом смо се припремали за будући век и за јављање на суд Христов. Ето шта ће тамо питати сваког Хришћанина. И блажен тај, ко буде у могућности да да частан, одговор - несрећан је тај, против кога ће вапити његова зла и Богу немила дела. Запамтите браћо, то. Боже наш, слава Теби.

СВЕЋЕ И КАНДИЛА

„Кандила и свеће су слика вечне Светлости, а они, исто тако, указују на светлост, којом сијају праведници“ - говори свети Софроније, патријарх Јерусалимски (иуу в.), (Списи светих отаца и учитеља црквених, Петроград, 1855. Т. II, с. 270).

Свети оци иуу Васељенског Сабора наређују да се у Православној Цркви светим иконама и моштима светитеља, Крсту Христовом и Светом Јеванђељу, указује поштовање кађењем тамјана и паљењем свећа (Дела иуу Васељенског Сабора). - Блажени Симон Солунски (ХИ в.) пише: „да се и пред иконом светитеља пале свеће, због њихових добрих дела, која сијају у свету...“ (Дела, М. 1916, с. 108).

Посећујући храм Божји и ступајући у унутрашње молитвенојединство с Господом, Његовом Пречистом Мајком и светитељима, православни са побожношћу пале свеће пред њиховим иконама. Свећа, која гори пред иконом, - то је знак наше вере и наде на благодатну помоћ Божју, коју увек изобилно добијају они, који с вером и молитвом прилазе Господу и Његовим светитељима. Упаљена свећа је символ наше пламене и благодарне љубави према Богу.

У Црквеном Уставу се налазе прописи када се, и где се пале свеће за време вечерња, јутрења и осталих богослужења (Типик гл. 24 и 25).

За време неких посебних богослужења верни не само што пале свеће пред иконама, већ и сами стоје са упаљеним свећама у рукама. Тако се у Типику, за 26. септембар - дан св. Јована Богослова - каже: „Дају се свеће браћи...“

О празнику Уласка Господњег у Јерусалим, за време јутрења, после читања Јеванђеља и свећења врбе, заједно са врбовим границама, - знамењем васкрсења! - ми држимо у рукама упаљене свеће, изражавајући тиме велику свечаност празника и неугасиву светлост наше вере у васкрсење. За време читања 12 Страшних Јеванђеља, на јутрењу Великог Петка (обично у Четвртак увече), верни пале свеће и држе их у рукама, преживљајући Господња страдања, пуни саосећања и топле љубави према Њему. Верујући људи у Русији, од давнина, имају обичај да доносе у својдом свећу, коју су запалили на јутрењу Христових Страсти, правећи њоме крст пред улазним вратима, ради сећања

на Господња страдања и у знак обезбеђења од напада сатане.

На Велики Петак, за време вечерња, при изношењу из олтару Христове Плаштанице, и на јутрењу Велике Суботе, за време погребња Христа Спаситеља, сви присутни у храму стоје пред Плаштаницом са упаљеним свећама у знак своје љубави према Распетом и умрлом Господу, са вером у Његово славно Васкрсење.

Свеће и кандила, упаљени у храму, изражавају такође скрушеност оних, који се моле, њихову љубав и жртву Бога, а, уједно с тим, радост и духовно славље Цркве, потсећајући нас, својим горењем, на непролазну Светлост, која ће у Царству Небеском веселити душе праведника, који угодише Богу.

О празнику Свете Пасхе - Ускрса - од момента опхода око храма, у знак сећања на долазак жена Мироносица, са свећама, на Спаситељев Гроб, - верни држе у рукама упаљене свеће, све до краја јутрења, истичући тиме своју велику радост и духовно славље - „Јер устаде Христос, вечна радост“.

За време архијерејских богослужења, од давнина, употребљавају се нарочити свећњаци. Верни побожно приклањају своје главе када их архијереј осењује - благосиља - упаљеним дикиријем (двосвећњак), који представља две природе Исуса Христа, Божанску и човечанску; и трикиријем (тросвећњак), - који је слика Свете Тројице.

За време вршења светих Тајни, такође се пале свеће.

Света Тајна крштења врши се, пошто се свештеник обуче, при „свим упаљеним свећама“.

* * *

Према изложеном, свака црквена служба врши се са упаљеним свећама и кандилама и ми видимо да њихово паљење има разноврсно духовно-симболичко значење. Њиме се истиче: Да Бог, Који је заповедио да Светлост засија из Таме, озарава наша срца, како би нас просветио познањем славе Божје, у Личности Исуса Христа (2. Кор. 4, 6), Који просвећује свет духовном светлошћу (Јн. 1, 9, 8, 12).

ПОСТ

Епископ Игњатије (Брјанчанинов)

Главна врлина је - молитва, а њен темељ - пост.

Пост је постојана умереност у храни са мудрим одабирањем ове.

Горди човече, ти машташ тако много и тако високо о своме уму, а он је - у непрекидној и потпуној зависности од желуца.

Закон поста, мада је по спољашњости закон за стомак у суштини је закон за ум.

Ум, тај цар у човеку, ако хоће да ступи у права свога самовлашћа и да их сачува, треба пре свега да се потчини закону поста. Само тада он ће бити постојано бодар и светао; само тада он може да влада над жељама срца и тела; само при постојаној трезвености он може да изучава еванђелске заповести и да им следује. Основ врлине је - пост.

Новоствореном човеку, насељеном у рају, дата је била једна једина заповест, и то заповест о посту. Разуме се, само једна зато, што је она била довољна да сачува првосазданог човека у његовој непорочности.

Заповест ништа није говорила о количини хране, него је забрањивала само каквоћу. Нека умукну они који признају пост само у количини хране, а не у каквоћи. Кад се удубе у опитно изучавање поста, они ће увидети значај каквоће хране.

Заповест о посту, коју је Бог објавио у рају тако је важна, да је, заједно са заповешћу изречена претња законом за нарушење заповести. Казна се састојала у вечној смрти.

И сада греховна смрт продужава да убија нарушитеље свете заповести поста. Који се у храни не држи умерености и не пази на каквоћу ове, не може да сачува ни девичанство, ни чедност (духовну чистоту), не може да обузда гнев, предаје се лености, тромости и тузи, постаје роб славољубља, гордости, у које човека одводи његово плотско стање, а које најчешће настаје од раскоши и сите трпезе.

Заповест о посту обновљена је и потврђена Еванђељем: Пазите се да срца ваша не би отежала ждерањем и пијанством (Лука 21, 34), заповедио је Господ. Ждерање и пијанство доносе дебљину не само телу него и уму и срцу, то јест уводе и душу човека у плотско стање.

Насупрот томе, пост уводи хришћанина у стање духовно. Очишћен постом - смирен је духом, чедан, скроман, ћутљив, фин по срдачним осећањима и мислима, лак телом, способан је за духовне подвиге и сазерцања, способан за примање божанске благодати.

Телесни човек сав је погружен у греховне наследе. Он је сладострасан и телом, и срцем и умом; он није способан не само за духовну насладу и примање Божанске благодати него ни за покајање. Он је уопште неспособан за духовна занимања; он је прикован за земљу, утоњу у материјализам; за живота - мртав душом.

Тешко вама који сте сити сада, јер ћете огладнети (Лука 6, 25)! Тако реч Божја говори нарушитељима заповести светог поста. Чиме ћете се хранити у вечности, кад сте овде научили да се преједате материјалним јелом и насладама, којих на небу нема? Чиме ћете се хранити у вечности, кад нисте окусили ни једно небеско благо? Како ћете се моћи хранити и наслађивати небеским добрима, кад ви према њима нисте осећали никакву привлачност него одвратност?

Хлеб насупни хришћана је - Христос. Ненасито једење овог Хлеба - то је спасоносно преједање и наслада, на које се призивају сви хришћани.

Храни се ненасито Речју Божјом: ненасито се храни испуњавањем заповести Христових, ненасито се храни трпезом **постављеном пред тобом**, и опијај се Чашом претуном (Псал. 23,5).

Од чега да почнемо, ми који се никад нисмо занимали испитивањем срдаца наших? говори свети Макарије Велики (Беседа 1, глава 4). Стојећи ван, да кудамо молитвом и постом, како је и заповедио Господ: **Куцајте, и отвориће вам се** (Мат. 7,7).

Овај подвиг, који нам предлаже један од највећих учитеља монашких, био је подвиг светих апостола. Кроз овај подвиг они су се удостојавали да чују говор Духа. **А кад они служажу Господу и пошћаху, рече Дух Свети: Одвојте ми Варнаву и Савла на дело на које их позвах. Тада постивши и помоливши се Богу, положише руке своје на њих и отпустише их** (Дела ап. 13,2-3). Услед овог подвига, у коме су удружени били пост и молитва, чула се

заповест Духа о призивању многобожаца у хришћанство.

Чудно је удруживање поста и молитве! Молитва је немоћна, ако није основана на посту, и пост је бесплодан, ако на њему није саздана молитва (Преподобни Марко Подвижник, Беседа 8. О посту и смирењу).

Пост одвезује човека од телесних страсти, а молитва се бори са душевним страстима, и победивши их, прожима сав састав човека и очишћава га; у очишћени разумни храм она уводи Бога.

Ко засејава земљу, а није је пре тога орадио, тај губи зрна, и уместо шпенице жање трње. Тако и ми ако сејемо семе молитве, а пре тога нисмо отањили тело: онда ћемо уместо праведности као плод добити грех. Молитва ће бити уништена и похарана разним сујетним и порочним помислима и маштањима, упрљана сладострасним осећањима. Тело наше од земље је, и ако се не обделава слично земљи, никад неће моћи донети плода праведности (Преподобни Марко Подвижник, на истом месту).

Напротив, ако неко обделава земљу са великом прилежношћу и трошковима, а остави је незсејану: она ће се покрити густим коровом. Тако, кад тело буде истачано постом, а душа се не обделава молитвом, читањем, смирењем: тада пост рађа многобројни коров - душевне страсти: уображење, славољубље, охолост. (Исти светитељ).

Шта је то страст ждерања и пијанства? То је претеривање у природној потреби и жељи хране и пића, кад се захтева много већа количина и разноврсна каквоћа ових, него што је потребно за одржавање живота и телесне снаге, на које излишно кључање делује супротно природној намени, делује штетно, слаби их и уништава.

Жеља за храном регулише се простом трпезом и уздржавањем од преједања и наслађивања јелом. Прво треба оставити преједање и насладу: овим се и изопштрава жеља за храном, и стиче се правилност. А кад жеља буде правилна, онда ће се и она задовољити простом храном.

Напротив, жеља за храном, која се задовољава преједањем и насладом - гуши се. Да бисмо је изазвали, ми прибегавамо разноврсним укуским јелима и пићима. У почетку жеља бива задовољена; потом се претвара у пожуду и, најзад, у болесну страст, која непрестано захтева насладу и пресићења и остаје незасићена.

Ако смо намерни да себе посветимо у службу Богу, поставимо пост у темељ на-

шег подвига. Битно својство сваког темеља мора бити непоколебива чврстина; иначе здање неће моћи да опстане, ма како оно само по себи било чврсто. Зато никад, ни под каквим изговором, не допустимо себи да нарушимо пост пресињем, а особито опијањем.

Свети Оци сматрају за најбољи пост употребљавање хране једном дневно и то не до ситости. Такав пост не слаби тело дугим нејелом нити га оптерећује излишном храном, него га чува и чини способним за делатности спасоносне за душу. Такав пост не представља никакву упадљиву особеност, и зато испосник нема повода за разметање, чему је тако склон човек поводом ове саме врлине, особито кад се она сувише показује.

Ко је заузет телесним трудовима, или је тако слаб телом да се не може задовољити употребом хране једном у току дана, тај треба да је узима двапут. Пост је за човека, а не човек ради поста.

Али при сваком употребљавању, хране, и ретком и честом, строго се забрањује преједање: оно човека чини неспособним за духовне подвиге, и отвара врата другим телесним страстима.

Неумерени пост, то јест дужевремено излишно уздржавање од хране, не одобравају свети Оци: од прекомерног уздржавања и услед овога произашле малаксалости човек постаје неспособан за духовне подвиге, често прибегава преједању, често упада у страст разметања и гордости.

Веома је важна каквоћа хране. Забрањени рајски плод мада је био прекрасан за око и укусан, погубно је деловао на душу: пружио јој је познање добра и зла, и тиме уништио непорочност, у којој су били створени наши прародитељи.

И сада храна продужава снажно да делује на душу, што се особито примећује при употреби вина. Такво деловање хране заснива се на њеном разноврсном дејству на тело и крв, и на томе што се њена испаравања и гасови уздижу до мозга и делују на ум.

На овом основу забрањују се подвижнику сви опојни напици, јер они лишавaju ум трезвености, а тиме и победе у борби са помислима. Побећен ум, нарочито сладострасним помислима, који се наслеђује њима, лишава се духовне благодати; оно што је стечено многим и дужевременим трудовима губи се за неколико часова за неколико минута.

Зато монах не треба да употребљава вино, рекао је преподобни Пимен Велики

(Алфавитни Патерик). Овом правилу треба да следује и сваки побожни хришћанин, који жели да сачува своје девичанство и духовну чистоту (целомудрије). Свети Оци следовали су овом правилу, а ако су и употребљавали вино, чинили су то веома ретко и са највећом умереношћу.

Зачини треба да буду прогнани са трпезе уздржаника, јер побуђују телесне страсти. Такви су: бибер, паприка и друго.

Само природна храна је она коју је човеку одредио Творац одмах по стварању храна из области биљног царства. Бог је рекао нашим праоцима: **Ето, дадох вам све биље што носи семе по свој земљи, и сва дрвета родна која носе семе; то ће вам бити за храну** (у Мојс. 1,29). Тек после потопа одобрена је употреба меса (у Мојс. 9,3).

Биљна храна је најбоља за подвижника. Она најмање распаљује крв и најмање гоји тело; њено испарење и гасови који од ње допиру до мозга најмање делују на њега; најзад, она је најздравија. Употребом ове хране може се лако сачувати чистота и бодрост ума, а са овима и његова власт над целим човеком. При употреби ове хране слабије делују страсти, и човек је способнији да се занима подвизима побожности.

Рибља јела, особито припремљена од крупних морских риба, већ су сасвим дугог својства: она осетније делују на мозак, гоје тело, распаљују крв, пуне стомак, особито ако се чешће и постојано употребљавају.

Ова деловања су неупоредиво јача при употреби месне хране: она сувише гоји тело, распаљује крв; њено испарење и гасови веома оптерећују мозак. Због тога њу монаси уопште не употребљавају; она је припадност људи који живе у свету

и заузети су напорним телесним радовима. Али и за њих постојана употреба ове штетна је.

Како то! узвикнуће овде тобожњи мудар: масна храна од Бога је одобрена човеку, и ви му забрањујете да је употребљава. На ово ми одговарамо речима Апостола: **Све ми је слободно (то јест дозвољено), али није све на корист; све ми је дозвољено, али све не пазидава** (у Кор. 10,23). Ми избегавамо употребу меса не зато што би га сматрали нечистим, него зато што месо гоји сву нашу природу и смета духовном уавршавању.

Света Црква својим мудрим уредбама и установама дозволила је хришћанима који живе у свету да употребљавају месо, али не допушта постојану употребу овога, него је разделила време месојећа од времена уздржавања од меса, када хришћани треба да се отрезне од једења меса. Такав плод постова може да дозна на себи искуством сваки ко их се придржава.

Монасима је забрањено да употребљавају месо, али им је у време месојећа дозвољена употреба млечне хране и јаја. У извесна времена и дане дозвољена им је и употреба рибе. Али највише времена они могу да употребљавају само биљну храну.

Биљну храну, због речених својстава и јевтиноће, скоро искључиво употребљавају најревности подвижници побожности, особито они који су осетили у себи присуство Духа Божјега (у Кор. 6,16). За пиће они употребљавају само воду избегавајући расаљиве и опојне напитке (Лествица, Беседа 14, глава 12).

Правила поста Црква је устнаовила са циљем да помогне деци својој и пружи руководство целокупном хришћанском друштву. При том сваком је прописано да уз помоћ искусног и мудрог духовног оца проучава себе, и не товари на себе пост који би превазилазио његове моћи: зато што је, понављамо, пост ради човека, а не човек ради поста; не треба рушит тело храном датом за његовом одржавање.

„Ако укротиш стомак, рекао је свети Василије Велики, ући ћеш у рај; ако не укротиш, бићеш жртва смрти“ (Преподобни Нил Сорски, Беседа 5. Помисао преједања).

Под именом раја овде треба разумети благодатно стање човека, за време његовог боравка на земљи, служи залогом вечног блаженства у небеском Рају. Пад под власт греха и у стање душеног мртвила служи залогом пада у паклену пропаст ради вечног мучења.

СВЕЧЕВ ЛИЈЕК

У неком селу у новопазарском Санџаку живео је човјек по имену Јован Шибрак знатан по имовини, високо цијењен по памети, честитости и добротинствима. Да сте запитали ма кога од његових сељака: „Има ли Шибрак какав недостатак? - свако би вам одговорио: “Нема! Наш је Шибрак права хришћанска душа! Бољега човјека нема у цијелом Санџаку! Због људи као што је он и сунце сја!”

Шибрак је одувјек био здрав и наочит. Имао је свега доста: и земље ораће, и пашњака, и стоке, и шуме, и новаца, заштићених од сувишка род родних година. Рано се оженио дјевојком у свему према себи. Задуго нису имали породе, па им се роди мушко дијете, за које се већ пете-шесте године могло рећи да се увргло на родитеље. Надјенуше му име Миленко. Дијете је по лицу личило на матер, а по осталим особинама на оца. Растао је као цвијет људски, стасит и лијеп а уз то кротак, уљудан, милостив. Заиста, срећнијег човјека од Јована Шибрака не бијаше надалеко. А како је био и врло побожан и вршио закон Божји што је боље могао, сеоски свештеник, човјек неук и припрост, али пун страха Божјега, поучаваше народ да се угледа на Шибрака којег је Бог наградио.

Али је срећа човјекова ћудљива и превртљива те се и Јованова показала таква одједном га остави, а њу замјени сестра њена - несрећа. Његовог сина Миленка обузе зло невидљиво: на један мах обори га нагла и тешка болест, и то баш онда кад стаса за женидбу! Спочетка су се родитељи надали да ће он болест савладати али кад се за пола године узалуд над болесником изређаше и врачаре, и хоће са записима, па и учени лекари из Митровице, онда Јована и Станију обузе очајање и почеше се мирити с мишљу да ће им смрт украсти јединца. А и несрећни младић који није имао болова него је чилио и венуо, поче жељети смрт.

И тако срећни човјек коме су многи заавидјели, постаде тако јадан да се нико не би мењао с његовим удесом!

Може ли за човјека бити зла већега од такога! Да је Шибраку одједном пропало све имање; да му је напречац умрла његова вјерна и добра Станија; да се сам почео распадати од какве страшне болести - за-

цјело све би то лакше подносио него што бјеше гледати гдје му дијете полако умире! То је Јован јавно говорио, а понекад бидодао: „Бог сам зна ради чега је то! Може бити да сам нешто тешко згрешило кад ме, ето, казни најтежом казном“.

А свештеник говораше Јовану:

- А ко то зна, брате? Може бити да те Господ само куша као оно праведнога Јова, па да ће се све добро свршити.

Тако је време протицало и тако се наврши друга половина године. Миленко је једнако чилио.

Једном ће стари свештеник, који је чешће свраћао у ојаћену кућу, рећи домаћину:

- Де, Јоване, сине, послушај један мој савјет! Иди у Црну Гору, у манастир Острог, да се завјетујеш и помолиш великом чудотворцу, светом Василију! Ти знаш да онамо иду и Латини и Турци, и да

је силином свијету светац помогао. Пости свецу неко вријеме, па иди с вјером и понизношћу.

Јован послуша свештеника и отиде, али ни од тога не би бољитка болеснику.

Тако прође још шест мјесеци.

Једном, предвече, бјеше претпошљедње недијеље великога поста - Шибрак се упути од куће да обиђе усјеве. Као вазда, упути се у страху, јер се једнако бојао да ће зачутикукњаву у кући. Вријеме је било меко, небо наоблачено, ваздух је мирисао од прољетњег даха, птице су цвркулале, њиве се зелениле од младих бујних усјева. Шибрак поред свога јада, уживаше у толикој природној љепоти, те, онако у мислима и у доколици, ноге га однесоше много даље него што је намјеравао. Цио овај крај на домаку његове куће раван је као длан, готово без иједног дрвета - јер је ту земља веома родна и сва обрађена. Али на крају долине гдје Шибрак стиже, почињао је зашумљени бријег, и баш Шибрак стаде да посматра сунце на смирају, кад изненада над њим загрми и просу се плахи дажд. Он потјече да се склони под једну велику букву при дну бријега гдје бијеше његов гај.

Како ли се зачуди кад под дрветом затече неког свештеника! Пјешачки пут из оближњег села ишао је ивицом долине, па се пењао преко бријега и водио ка Митровици. Дакле, свештеник је био неки намјерник који се ту склонио од кише и иначе да се одмори.

Шибрак назва Бога, па пошто сједи, заподјену разговор о времену:

- Ево Божјег дара! рече, - Јест, потврди свештеник... - прољетња је кишица Божји дар.

Шибраку се учини да глас непознатога човјека не излази из његова грла, него да допире однекуд са стране - из даљине. Погледа боље свештеника и опази да су му образи утонули, да му је кожа на лицу црна, да су му очи без сјаја, да му је црна брадица ретка и без сјаја - сачувај Боже, као у каква покојника након неколико недеља пошто је сахрањен.

- Путник ли си? - запита Шибрак мало у страху.

- Путник сам, одговори оним чудним гласом човјек и дубоко уздахну.

- У Митровицу?

- У Митровицу! - потврди онај.

- Ако милујеш можеш свратити к мени, у моју кућу, на вечеру и на ноћиште. Није далеко одавде.

- Не могу, брате, јер морам одмах даље, а теби хвала као брату!

Киша нагло попусти, као што нагло бијаше ударила. Сумрачје почињаше. Шибрак хтједе поставити путнику питање: ко је, шта је, одакле је, куд иде итд., као што је то већ обичај код наших људи, али разумједе да путнику није до разговора, да носи некоко велико бреме на срцу, зато узе говорити о себи, о своме злу уде-су, исприча намјернику како му се син разболио шта је све радио око њега и како је ходио ка чудотворцу Василију Острошком, али узалуд! И заврши:

- Био је силан свијет, јер као што знаш иде му на завет не само наша вјера, него и Турци и Латини. Свијет се препаде да светац већ неће чинити чуда...

Након подужег ћутања намјерник ће Јовану:

- Свеци не могу помоћи што неће и они измолити од Свемогућег, а зашто Он неће увијекда услишимолбе, то не могу ни они знати. Његови су разлози недостижни, него реци ти мени: дијелиш ли ти колико можеш сиротњи?

Иако изненађен тим питањем, Шибрак одмах одговори:

- Дијелим, заиста, колико могу.

- Дајеш ли толико да и сам осјетим, или дајеш од свога сувишка? пита даље свештеник.

- Право да кажем, дајем од сувишка, рече Јован.

- То је оно, видиш, што сам слутио и што не ваља - настави свештеник као из још веће даљине. - Од сутра ради друкчије. Намјењуј, али не као до сада, него како ћу те ја савјетовати, ако ћеш ме послушати.

- Хоћу, заиста хоћу! Слушаћу те као свога оца. Само говори - убрза Шибрак, устајући. Ноге су му клецале. А свештеник из мрака а поступно, као удаљујући се, започе:

- Ти си имућан и ти знаш све невоље у своме селу. Знаш шта је коме од твојих сељака најпрече. Дакле, већ сутра изабери онога за кога мислиш да има највећу потребу, и ту потребу одмах намири. Али запамти добро да нико не дозна за то твоје добро дјело, никако, ни твоја жена. Ради као што је Христос заповјерио: Да не зна твоја левница шта чини твоја десница. Изазови насаме онога коме си то добро дјело намјенио па га закупида то никоме не казује, а да се моли за твога сина. И та прва молитва за болесника, неслућена, неочекивана од непознате душе, за непознато доброчинство, почеће помагати.

- Хоћу, учинићу тако! - рече скрушено Јован.

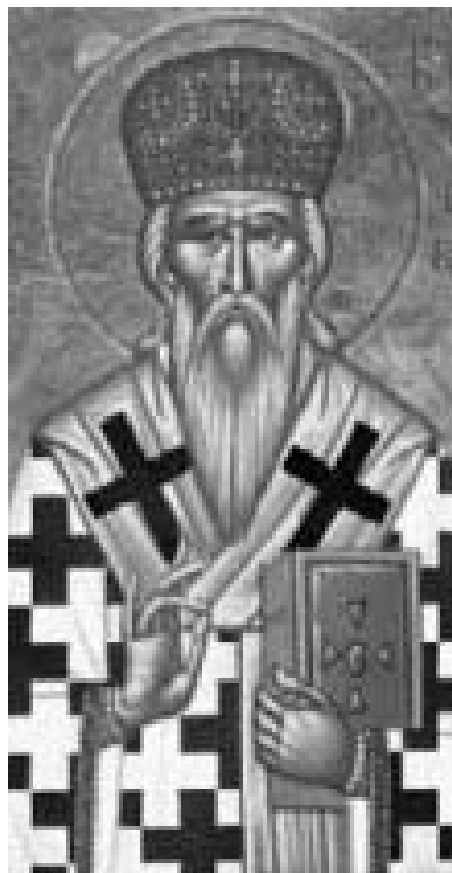
- Па онда, наставивећ невидљиви го-тово нечујни човјек, така иста дјела таквим истим начином, настављај што чешће, да што прије почнеш осјећати како се твоја имовина крњи. А Богу се моли да ти да јако срце да не зажалиш, јер срце човјечеј сувише приања за земаљска блага.

- Хоћу, све ћу тако радити!

- Још нешто. Твој младић лежи у кући?

- У кући.

- Од сутра изнеси га напоље. Дању и ноћу нека лежи напољу. Чувајте га од влаге, припеке, вјетра, али нека га напо-

љу. Не нудите га жестоком пићем, него га напајајте млијеком и нудите га медом. Рекао сам све. Догодине, кад се наврши година од данашњег дана походићу те и надам се, затећи ћу те весела, ако послушаш моје савјете. Збогом!

И ишчезе чудни путник.

Како се Шибрак вратио кући, није ни сам знао; био је као у неком бунилу. Али

зачудо, чим пређе праг своје куће, обузе га неисказана радост, те његови видјеше човјека који као да је открио неку велику тајну, која га чини срећним, а о којој не говори.

Сутрадан зором устаде Шибрак узе повећу суму новца и отиде неком Милошу Гаврићу коме бјеше угнуо во. Изазва га насаме и од прве му рече:

- Ево ти да купиш вола. Али те преклићем свијем што ти је најсветије да о томе никоме не говориш. Не било ти благословено ако ме одаш. Јер знај да је ово намјен. Моли се Богу за мога Миленка!

Па се Шибрак врати кући и одмах уде-сида се кревет и на њему болесник изнесу у двориште под велику липу, да поред њега буде увјек јакошњег млијека. Ту остаде цео дан забављајући боника лијепим причама, шалама и побожним мислима.

То исто учини и другог дана: отиде њекој удовици и даде јој знатну помоћ, молећи је да то не разгласи.

И тако настави Јован Шибрак. И свакога дана чињаше му се да се његов мили болник помало снажи.

Али истом кад добро осјети да већ не даје од свога сувишка, кад виде да лице његове Станије постаје све брижније и да она као одгађа нека питања што је муче, истом се онда увјери да је и његову јединцу знатно боље.

Након три мјесеца Миленко се тако опорави да је могао сједити и помало ходати, а након још толико времена устаде и поче радити, те се отац и маги озбиљно договараху којом да га ожене.

Наврши се година. Јован Шибрак чувао је тајну. Домишљао се да ли је овај необичан свештеник Божји човјек који је у животу, или то бјеше Божји човјек који је нарочито дошао са онога свијета да му помогне.

Кад дође на ред онај жељно очекивани и добро запамћени дан, Шибрак нареди гозбу. Рече својим да ће увече стићи неки његов мили пријатељ којег они не знају.

Али не дође нико.

Те ноћи Шибрак усни истога свештеника на истом мјесту, али свештеник бјеше у златотканом одеждама, а шума је блистала у чудној необичној свјетлости.

Утвара рече Шибраку благо:

- Приступи, синко! Ја сам Василије Острошки!

И ишчезну као и првога пута.

Симо Майавуљ

О ЉУБАВИ ПРЕМА БОГУ

Љуби Бога тако како је он заповедио да Га љубимо, а не онако како Га љубе само - обмануте магшталце.

Не стварај себи усхићења, не напрежи своје нерве, не распаљуј се природним пламеном, пламеном крви твоје. Жртва угодна Богу је - смирење срца, скрушење духа. Бог се са гневом окреће од жртве која Му се приноси са самопоуздањем, са гордим мишљењем о себи, ма та жртва била и свеспаљеница.

Гордост покреће нерве, распаљује крв, подстиче машту, припрема пад; смирење успокојава нерве, укроћава кретање крви, уништава маштање, спречава пад, изазива живот у Христу Исусу.

Пред Господом **послушност је боља од жртве, и покорност је боља од сала овујска** (у Цар. 15, 22), говорио је пророк цару израиљском, који се усудио да принесе Богу неправилну жртву. Ако желиш да принесеш Богу жртву љубави, не приноси је својевољно, по непромишљеном нагону; принеси је са смирењем, и у то време и на томе месту, када је и где заповедао Господ.

Духовно место на коме је једном заповеђено да се приноси духовна жртва јесте - смирење (Алфавитни Патерик, Изреке преподобног Пимена Великог).

Господ је обележио истинитим и тачним знацима ко Њега љуби а ко не љуби: **Ако Ме ко љуби, држаће реч Моју. Ко Ме не љуби, не држи речи Моје** (Јов. 14, 23 - 24).

Ти хоћеш да се научиш љубави према Богу? Удаљавај се од сваког дела, речи, помисли, осећања забрањених Еванђељем. Мржњом према греху, толико мрском свесветом Богу, покажи и докажи своју љубав према Богу. Сагрешења у која упаднеш по немоћи ле чи одмах покајањем. Али је боље да се строгим бдењем над собом сачуваш и од њих.

Ти хоћеш да се научиш љубави према Богу? Изучавај марљиво у Еванђељу заповести Божије и старај се да их испуниш на делу, труди се да еванђељске врлине претвориш у навике, у својства своја. Ономе који љуби својствено је да испуни вољу љубљенога.

Заволах заповести Твоје више од злата и драга камења: зато сам се упутио свима заповестима Твојим, сваки пут неправне омрзох, говори Пророк (Псал.

119, 127-128). За одржање верности према Богу такво понашње је неопходно. Верност је - неминован услов љубави. Без тога услова љубав се раскида.

Постојаним уклањањем од зла и испуњавањем еванђељских врлина - у чему се садржи све еванђељско морално учење - постиже се љубав Божја. Истим овим средством остајемо у љубави према Богу: **ако заповести Моје сачувате, остаћете у љубави Мојој**, рекао је Спаситељ (Јов. 15, 10).

Савршенство љубави садржи се у сједињењу са Богом; напредовање у љубави повезано је са неисказаном духовном утехом, насладом и просвећењем. Али у почетку подвига ученик љубави мора да издржи жестоку борбу са самим собом, са дубоко повређеном природом својом: зло које се падом у грех прилепило природи, постало је за човека закон, који војује и буни се против закона Божјег, против закона свете љубави.

Љубав према Богу оснива се на љубави према ближњему. Кад се у теби изглади злопамћење, тада си близу љубави. Кад се срце твоје осени светим, благодатним миром према свему човечанству, тада си на самим вратима љубави.

Али та врата отвара само Дух Свети. Љубав према Богу дар је Божји у човеку, који је себе припремио за пријем овог дара чистотом срца, ума и тела. По степену припреме бива и степен дара: зато што је Бог и у милости својој правосудан.

Љубав према Богу потпуно је духовна: рођено од Духа, дух је (Јов. 3,6); телесна љубав, као рођена од тела и крви, има материјална својства, трулежна. Она је не-

постојана, променљива: њен огањ потпуно је зависан од материје.

Кад чујеш из Светог писма да је Бог наш огањ (Јевреј. 12, 29), да је љубав огањ, и осећаш огањ природне љубави, немој помислити да је то један и исти отањ. Не! Ти огњеви непријатељски се односе међу собом и гутају један другог (Лествица, Беседа 3 и 15). **Служимо угодно Богу са побошношћу и страхом; јер је Бог наш огањ који спаљује** (Јевр. 12, 28 - 29).

Природна љубав, пала љубав, распаљује крв човекову, покреће његове нерве, буди машту; света љубав хлади крв, успокојава и душу и тело, чува унутарњег човека у молитвеном ћутању, погружава га у опијање смирењем и насладом духовном.

Многи подвижници, примивши природну љубав за Божанску, распаљивали су крв своју и машту. Распаљено стање врло лако прелази у лудило. Многи такви сматрали су себе испуњеним благом и светлостима, а они су били несрећне жртве самообмане.

Таквих подвижника било је много у Западној цркви, откад је она пала у папизам, у коме се човеку богохулно приписују Божанска својства, и човеку се указује клањање, које приличи једино Богу; у своје распаљеном стању многи такви подвижници написали су књиге, у којима им се лудило самообмане причинило као да је то божанска љубав, а растројена машта сликала им многа виђења, ласкава за њихово самољубље и гордост.

Верни сине Источне цркве, избегавај читање таквих књига, избегавај да следујеш поукама самообманутих. Руководи се Еванђељем и светим Оцима Православне цркве, помоћу испуњавања заповести Христових уздижи се са смирењем ка духовној висини **Љубави** Божанске.

Тврдо знај да је љубав према Богу више дар Светога Духа, а човек само чистотом и смирењем може себе да припреми за примање тога великог дара, којим се измењују и ум, и срце, и тело.

Узалудан је труд, бесплодан и штетан, кад ми пре времена тражимо да испољимо у себи високе духовне дарове. Њих даје милосрдни Бог у своје време и то постојаним, трпеливим и смиреним испунитељима еванђељских заповести.

*А. И. Георџијевски,
професор
Московске духовне академије*

РАД НИЈЕ ЗЛО - РАД НИЈЕ КАЗНА

Да би се правилно оценио смисао рада и вредност коју му даје хришћанство, треба да будемо убеђени да није оправдано гледиште, подржавано од многих, да је рад Богом натурена казна људима. Само лакомислено и површно тумачење односног места Старог завета (1 Мојс. 3, 19) може да одведе таквом закључку.

Подједнако је могућно и лако, потпуно разјашњење овог погрешног тумачења, које олакшава даље удубљивање у смисао рада. Јер, како Стари тако и Нови завет садрже јасне доказе да рад никад није сматран као казна или зло.

Још пре свога пада човек се појављује у Рају да ради (1 Мојс. 2, 15). Срећа у Рају није била у опрезу са радом, на чије су обављање били позвани први људи.

Али и после пада рад се појављује као закон и Божја заповест за човека, коме се наређује да ради, док истовремено добија обећање награде за свој труд (2 Мојс. 29, 9; 5 Мојс. 28. 1; Пс. 104, 23; Пс. 65). Рад, дакле, сачињава део Божјег плана о човеку, доприносићи истовремено испуњавању тога плана. У 128. псалму радник се назива „блаженим“, који са својом породицом ужива трудове своје. Срећа коју описује овај псалм не дозвољава никакву сумњу о правом смислу рада, који се уопште не може сматрати као казна.

Наводећи свој труд као повластицу, Давид вели: „Види јаде моје и муку моју, и опрости ми све грехе моје“ (Пс. 25, 18); док на другом месту Стари завет узноси физички рад, говорећи: „Јесили видео човека устаоца на послу? Такав ће пред царевима стајати, а неће стајати пред простацима“ (Приче 22, 29 - Сравни 2 Мојс. 35, 35).

Ради потпуније оцене вредности коју Библија придаје физичком раднику, потсећамо, штавише, прво на чињеницу да, Проповедник, осврћући се на умног радника, наглашава да: „нема краја састављању многих књига, и много читање умор је телу“ (Пропов. 12, 11 - 12) друго, да Библија не сматра као понижавајуће за цара Саула да га прикаже на физичком раду у пољу (1 Сам. 11, 5).

Колико Стари завет цени и хвали рад, толико с друге стране осуђује лењост, доказујући на тај начин да није зло рад, већ

његово избегавање. Пророк Амос јасно осуђује и жигоше лењост, док на другом месту Библија укорава лењог, подстрекавајући га да пожури и да погледа вредног мравца и путове његове ради подражавања. „Докле ћеш, лењивче, лежати?“ вели, обраћајући се лењивцу. И допуњује: „кад ћеш устати од сна свога?... Док мало продремаш, док мало склопиш руке да прилегнеш. У томе ће доћи сиромаштво твоје као путник и оскудица твоја као оружан човек“ (Приче 6, 6 - 11).

Али и Нови завет не допушта ни најмању сумњу у чињеницу да рад није казна.

Сам Господ поносио се тиме што ради, како Његов Отац тако и сам Он (Јов. 5, 17), док је истовремено био познат у своме завичају као обичан „дрводеља“ (Марк. 6, 3). И све односно учење Новог завета представља рад као нужно средство човековог издржавања и оних који зависе од њега.

Али они који сматрају рад као нешто зло или „привремено“ и без важности у односу на вечност, нека узму у обзир апостола Павла који рад сматра као допринос за преовлашћивање царства Божјег на земљи и који није презрео физички рад зато што се бавио духовним радом.

Напоследку, од великог је значаја допринос учења апостола Павла да човек напусти идеју о томе, да је рад последица Божјег проклетства, због чега је и нешто зло, пошто је у Павлово доба ова идеја била раширена, ослањајући се на познато погрешно тумачење Божје заповести човеку, да у зноју лица свога једе хлеб свој.

Апостол Павле на врло карактеристичан начин, дајући кратак преглед хришћанских схватања о раду, искључује свако даље погрешно тумачење горњег стиха књиге Постања и приказује рад као саставни елеменат човеков и неопходни предуслов његовог материјалног и духовног постојања.

Избегавање рада, по апостоу Павлу ничим се не да правдати. Он чак још више осуђује свако избегавање рада, тобож, у име духовних и виших интереса. Тако у закључку он уздиже обавезу рада на степен догме, осуђујући лењост и готованство својим пословичним изразом „ко неће да ради да и не једе“ (2 Сол. 3, 10; 4 Сол. 4, 10, 10 - 12).

Али и поред тога што апостол Павле пише о вредности и значају рада, он самога себе наводи као пример радника. Будући „образац интелектуалца“, а не „пролетер“, и припадајући духовној аристократији, он се не устеже да ради као ћелимар (Дел. Ап. 18, 3; Сол. 2, 9; 1 Кор. 4, 12), својим рукама, да би обезбедио средства за независан и пристојан живот. Чак се и не стиди да наведе ову чињеницу и да нагласи, да никад ни од кога није примио средства за своје издржавање, него их је набављао својим старањем и трудом, радећи даноноћно, да никоме не буде на терету (2 Сол. 3, 7; 1 Сол. 2, 9; 1 Кор. 4, 12; Дел. Ап. 20, 34). Верујући да хришћанин може и са малим доказима свакодневног рада радити на славу Божју, постаје пример радника за углед и жива осуда готованства и нерада.

Дакле, непристрасно и објективно проучавање Библије, која говори о Богу, који ради, без сумње одводи закључку да рад није казна и да га је хришћанство уздигло на степен мисије. Друга је сада ствар, ако је човек - као што ћемо одмах видети - рад претворио у борбу за живот. За то је крив сам он и његов погрешан став према раду.

Оци Цркве, разне цркве и писци који их представљају, слажу се у начелу са чињеницом, да рад сачињава неопходан предуслов материјалног и духовног развитака човековог. Чак се и схватања монаха о раду и његовом циљу подударују са овим општим начелом.

Али и пре појаве хришћанства стари народи, иако су сматрали повлашћеним оне који се нису трудили за своје издржавање, ипак су нераднике означавали као некорисне и штетне. Херодот чак наводи закон Египћана, који је обавезивао све да пријављују своје приходе и начин на који су их стекли; овај закон увео је у Атину Солон.

Према томе, рад није ни зло ни труд без циља. Напротив, њиме су запослене човекове силе, са циљем задовољења материјалних и духовних потреба његових и усавршавања радника и друштва у коме овај ради. Укратко, рад потпуно одговара човечјој природи. А од човека зависи давање вредности раду као корисном за човека и друштво или ће се он претворити у извор труда и напора.

Ейской Игњатије (Брјанчанинов)

ДУША ЧОВЕКОВА

Бог је све ради човека створио: небо и земљу. Ако је дакле све створено ради човека, онда је човек бољи и племенитији од свега: неба, сунца, месеца, звезда, земље и украса њихових. А све се ово приписује човеку због његове душе, разумне, племените и красне...

Човек је на особити начин створен од Бога... Особита лепота и достојанство људске душе види се у томе, што је у њу утиснуо свој божански лик Бог и Творац наш. **И створи Бог човека, по лику Божјем створи га** (у Мојс. 1, 27). О, колико је дивна и прекрасна лепота и достојанство душе!... Све ствари које су створене дивне су, и сведочанства су Божјег свеомогућства и премудрости; али човек има у души слику и прилику свога Творца. У стварању свих осталих ствари показали су се свеомогућство и премудрост Божја, али у души човековој, осим тога, утиснута слика и прилика Божја појавила се. Какав бољи украс и преимућство за створење, него у себи имати лик свога Творца?

Кад је човек лукавством змијиним преварен и пао, и душа изгубила лик Божји, и тако пропала,... сам Бог и Творац, Син Божји и Реч Очева ради душе човекове јавио се на земљи и са људима поживео. Послао је прво пророке да објави свој долазак... Као што земаљски цар, кад хоће да уђе у неки град, шаље веснике у тај град, а би се грађани припремили за његов дочек; тако је и Господ, Цар славе, Творац и Господар неба и земље, пре него што ће доћи у овај свет, као какав велики град, од Њега створен, послао унапред веснике, слуге своје пророке, да објаведуши људској, да сам Господ и Творац ради ње долази на свет, долази да је тражи и спасе...

Кад је Господ благоволео да дође на свет и поживи на земљи, није се сјединио са анђелском природом него са људском: **не прима од анђела, него прима од семена Аврамова** (Јевр. 2, 17). Заиста велико чудо и достојнодивљења! Син Божји постаје сином човечијим. И Бог Творац и Сведржитељ би тело од тела нашег и кост од кости наше; би брат наш, Господ анђела и све твари, и није се стидео да нас браћом својом назове, говорећи: **објавићу име Твоје браћи мојој** (Псал. 22, 22; Јевр. 2, 12), и још: **одлази ка Оцу моме и Оцу вашем, и Богу моме и Богу вашем** (Јов. 20, 17). Познај, човече, племенитост и преи-

мућство душе твоје! Син Божји постао је сином човечијим ради душе твоје...

Син Божји пошто се обукао у тело слично нашем, тридесет три и по године проживео је на земљи, као један од људи, и као слуга и један од сиромаша и бедних трудио се, патио се, плакао, трпео глад и жеђ, поругу и хулу ради душе наше, и најзад ужасно мучење претрпео, и међу злочинцима, као један од њих, једини Праведни и Свети са неисказаним срамом на крст распет и умро. Све је ово човекољубац Христос учинио зато, да би душе наше из власти ђаволске избавио. Тако је душа људска драга Богу и Христу Сину Божјем! Прескупа цена Божје крви за њу је дата (Дела ап. 20, 28). О како много грешни човек, кад за малу и краткотрајну сласт, или за сребро и злато, или за варљиву част и славу овог света, или за друго нешто слично овима, тако скупу и племениту душу продаје и даје у власт ђаволску!

Свешћ Тихон Задонски

ОДНОС ПРЕМА СВОЈИМ И ТУЋИМ ГРЕСИМА

Неки брат рекне ави Пимену Великому да се наљутио и решио да напусти место свога живљења. Ава га запита зашто то чини?

- Зато што ми је дошла до ушију вест да један брат рђаво говори о мени.

- Та вест није тачна, примети му старац.

- Оче, буди уверен да је тачна, јер брат који ми је њу пренео добар је и заслужује поверење.

- Не, он није добар, јер да је добар, не би преносио зао глас.

- Али, оче, ја сам се и сопственим очима уверио да тај који је то рекао није добар човек него грешник.

Чувши то, старац је бацио поглед на земљу, сага се и са ње подигао једну гранчицу и запита брата: „Шта је ово?“

- То је гранчица, одговори брат.

После његовог одговора, старац је подигао поглед на таваницу колибе указао прстом на попечену гредицу и запитао: „А шта је оно?“

- То је греда, одговори брат.

- Сматрај да су греси твоји слични греди, а греси брата твора слични су овој малој гранчици, рекао је ава.

Неки брат у присуству многе браће и аве Пимена похвалио је неког брата да мрзи лукавство. Ава Пимен запита: „Шта значи мрзети лукавство?“ Како брат није умео да објасни, ава је рекао: „Мржња према лукавству састоји се у томе кад неко мрзи свој грех, а оправдава грех брата свога“.

Шта је минута плача, минута смијеха, наспрам среће душе цијеле. Шта је љубав без пуноће, као поље без цвијећа и пчеле. Зато волим, јер ми Бог љубав поново врати и живот даде. Све пролази, и бол и туга и срећа. Али печат Духа увјек ће бити љубав. У Бога, кроз Бога, увјек ће опстати.

М.

ДРУГИ ДОЛАЗАК ХРИСТОВ

Други долазак Христов биће по значају и сврси саввим различит од првог, јер сад долази: „са славоју судити живима и мртвим“, за сва дјела, која су људи живећи на земљи починили, па не само дјела, него и мисли и жеље. Када дође син човечији у слави својој и сви анђели с њиме, тада ће сјести на престо славе Своје. Престо ће Му бити у кругу светих анђела Божијих. Преда њ ће изаћи сви људи, из свих времена и народа, од почетка до краја свијета и то без разлике, цар и војник, слуга и господар, богати и сиромашни, ситни и нејаки, праведни и грешни.

Сваки ће положити тачан рачун о својим делима: „кијшло нас о себје слово даст Богу“, према чину својем, у коме се за живота свога налазио, те ће се са својих дјела или прославити или постидити. Ово ће бити последњи, праведни и страшни суд Божији. Чим ће почети овај страшни суд? По Светом Писму, небо ће се поколебати, сунце ће се помрачити, мјесец ће изгубити своју свјетлост, звезде ће с неба падати и силе ће се небеске покренути, а затим ће се свечано појавити Син Божији, праћен ликовима анђела...

О како ће бити ово страхан преврат на земљи, небу. Зашто ће бити овај преврат? Зато, што цијела природа свагда иде за човјеком. Човјек се изопачио и природа се изопачила. Знате да и сада, када се шта необично догоди у природи, да то наводи страх и код људи и код неразумних животиње.

Но какав ће страх обузети душу грешника, кад неочекивано угледа Крст и Самог Сина Божијег, чије је заповједи тако безумно у животу својем презирао и газио.

Суд ће бити страхан. А како ће се вршити? Син Божији сјешће вели Св. Писмо на престо славе Своје, пред њега ће се сабрати сви људи и Он ће одјелити праведнике од грешника, као што пастир лучи своје овце од коза: праведнике ће поставити с десне стране а грешнике с лијевој стране.

У земаљском животу, у коме се мијеша добро са злим често пута, бивају побожни и врли људи запостављени, а порочни уживају почасти и одликовања.

Дан суда Христова учиниће крај томе нeredу. Праведни Судија неће гледати на

поријекло и достојанство, племство и сиромаштво, неће уважавати почасти и звања, него ће одјелити пшеницу од пљеве, одјелити добро од зла, врлину од гријеха. Оним с десне стране своје рећи ће Христос: „Приђите благословени...“, нечастиви вас су људи мрзили и гонили мене ради и јеванђеља, нисте имали на земљи гдје главе своје склонити, цијелог сте свог живота ради мене трпјели, страдали, бједовали, сијали са сузама и мукама. Као награду за такве подвиге наслиједите царство, које вам је спремљено. Овдје ће те наћи жељени покој. Овдје ће вас дочекати вјечна радост, слава и блаженство.

А што ће бити с грешницима? Немам ријечи, којима бих исказао ону тежину, онај страх, који ће их обузети, кад чују осуду, којом се одбацују од Бога и осуђују на вјечне адске муке. „Идите од мене проклетци у огањ вјечни, који је спремљен за ђавола“ рећи ће Праведни Судија грешницима.

Ја сам вас звао гласом љубави и милосрђа, а ви се не одазивасте: претио сам вам страхом суда и вјечним мукама а ви не

послушасте и не поправисте се: обасипао сам вас даровима своје благодати, а ви остасте неблагодарни: гладног не нахранисте, жедног не напојисте, наог не одјенусте, болесног не обишосте, страног не угостисте. Цијелог живота не помишљасте на то, шта сам вам Ја све учинио.

За вас и ваше спасење гладовао сам, трпио сам највећу сиротињу, нијесам имао гдје ни главе своје склонити, предао сам тијело своје на муке, пролио сам крв своју и душу своју за вас жртвовао а ви не помогосте ничим мојој милој браћи, ни бједним невољнима у лицу њиховом не угодисте ни мени самој.

Праведне ће узети међусобна љубав и они ће сачињавати једну породицу као дјеца једног Оца небеског. У томе блаженом стању они ће наћи потпуно задовољење своје воље, која је цезнула за добром.

Грешници ће отићи у муке вјечне. Мучење њихово састојаће се у томе, што ће бити удаљени од лица Божијег а лишени блага Небеског Царства и Његове милости, што ће им отежавати њихово биједно стање; што ће бити удаљени од анђела и светитеља и налазити се у друштву злих духова. Ово њихово стање биће им још теже, што ће потпуно знати своје гријехе, те непрестано трпити за њих прекоре савјести а уз то се још кајати, што нијесу хтијели употребљавати она средства да се од гријеха очисте, која су им била на располагању, а поред свега тога свијест да се више не могу покајати, све ће им то теже муке задати.

Ето, љубазни, шта нас чека на страшном суду Христову. Ма како да се човјек стара, да заборави на њега, ипак помисао о њему рађа у срцу страх и трепет.

Човјек грјешећи ослања се на милосрђе Божије. Бог је истина милостив, но он је уједно и праведан и толико је праведан, колико је милостив. Али ако грешник сам неће да буде предмет Божије милости, онда мора стати под стрјеле правде Божије и отићи у муке вјечне, које сам себи спрема преступањем Божијег закона.

Зато, љубазни, трудимо се, док имамо времена, да управимо наш живот по науци јеванђељској, како би се удостојили, да се на страшном суду нађемо на десној страни Спаситељевој са праведницима, којима је одређено вјечно блаженство.

КРСТ ХРИСТОВ - КРСТ НАШ

Господ је рекао својим ученицима: „Ако ко хоће замном ићи, нека се одрекне себе, и узме крст свој, и иде за мном“ (Мат.16,24).

Шта значи крст свој? Зашто се овај крст свој, то јест одвојен крст сваког човека, у исто време назива и крстом Христовим? Крст свој: беде и страдања земаљског живота, који су код сваког човека - своји.

Крст свој: пост, бдење и други побожни подвизи, којима се смирава тело и покорава духу. Ови подвизи треба да одговарају моћима свакога, и код свакога су они - своји. Крст свој: греховне болке, или страсти који су код сваког човека своји! Са једнима од њих ми се рађамо, другима се задржавамо на путу земаљског живота.

Крст Христов - то јест учење Христово (Псалм 118, 38 120 - у словенској Библији)

Сујетан је и бесплодан крст свој, ма како он тежак био, ако се он кроз идеје за Христом не преобрати у крст Христов, зато што је ученик Христов тврдо убеђен да над њим будно бди Христос, да Христос попусти на њега беде, као неопходне и неминовне услове хришћанства, да се никаква беда не би приближила њему, ако јој Христос то не би допустио, да кроз беде и невоље хришћанин постаје Христов, постаје ученик Његове судбине на земљи, а после тога и на небу.

Крст свој постаје за ученика Христовога крстом Христовим, зато што прави ученик Христов сматра испуњавање заповести Христових за једини циљ свога живота. Ове пресвете заповести постају за њега крстом, на коме он постојано распиње свога старог човека са страстима и похотама (Гал. 5, 24).

Одавде је јасно зашто је ради примања крста предходно потребно одрећи се себе чак до губитка душе своје. Грех је тако снажно и обилно постао својом наше природе, да се Реч Божија не устручава назвати га душом палог човека.

Да би се узео крст на рамена, треба предходном телу ускратити његове страсне жеље, пружајући му само неопходно за живот; треба на своју правду гледати као најљућу неправду пред Богом, на свој разум као на потпуно безумље и, најзад, предавши се Богу са свом снагом вере,

предати се непрестано изучавању Еванђеља, одрећи се своје воље.

Ко изврши такво одрицање од себе, способан је да прими крст свој. Са покорношћу Богу, призивајући Божју помоћ за укрељење своје немоћи, он гледа без страха и узнемирења на невољу која се приближава, храбро, у нади да ће помоћу ње постати учесник у страдањима Христовим, постићи тако јединствено исповедање Христа не само умом и срцем него и самим делом, самим животом.

Крст је донде тежак, докле је он крст свој. А кад се преобрати у крст Христов, кад ученик Христов призна себе достојним невоља, ниспослатим му од Божанског промисла.

Ученик Христов тада правилно носи крст свој, кад призна да су баш ниспослате му невоље, а не друге, неопходне за његово узрастање у Христу и спасење.

Трпељиво ношење крста свога јесте истинско гледање и сазнање греха свога. У овом сазнању нема никакве самообмане и преваре. А који признаје себе за грешника и у исто време рођи и вапије са крста свога, тиме доказује да он површним сазнањем греха само вара себе, обмањује себе.

Трпељиво ношење крста свога јесте право покајање.

Распети на крсту, исповедај се Господу због судбина Његових. окривљавањем себе оправдај суд Божји, и задобићеш опроштај грехова својих.

Распети на крсту, познај Христа, и отвориће ти се врата раја.

Са крста свога слави Господа, одбацујући од себе сваку помисао жалбе и роптања, одбацујући их као преступ и богохулство.

Са крста свога захвали Господу за бесцени дар, за крст свој, за драгоцену судбину, да страдањима својим подражаваш Христу.

Са крста размишљај богословски: зато што је крст права и јединствена школа, ризница и престо правог Богословља. Изван крста нема живог познања Христа.

Не тражи хришћанско савршенство у људским врлинама. Њега тамо нема: оно је скривено у крсту Христовом (Преподобни Марко Подвижник, Беседа о духовном закону, глава 31).

Крст твој мења се у крст Христов, кад га ученик Христов носи са стварним сазнањем своје греховности, која потребује казну, кад га носи са захвалношћу Христу, са прослављањем Христа. Од прослављања и захвалности јавља се у страдалнику духовна утеха, захвалност и прослављање постављају најобилнијим извором недостижне, духовне радости, која благодатно кључа у срцу, излива се на душу па и на само тело.

Крст Христов само по спољашности својој, за телесне очи, сурово је поприште. За ученика и следбеника Христовог он је - поприште више духовне насладе. Та наслада тако је велика, да она потпуно заглушује невољу и следбеника Христовог он је - поприште више духовне насладе. Та наслада тако је велика, да она потпуно заглушује невољу и следбеник Христов услед најљућих мучења осећа само насладу.

Говорила млада Мавра младом супругу своје Тимотеју, који је трпео страшне муке и призивао је да узме учешће у мучеништву: „Бојим се, брате мој, да се не уплашим, кад видим страшне муке и разљућеног судију, да не малакшему трпењу због младости моје“. Мученик јој је одговорио: „Уздај се у Господа нашег Исуса Христа, и муке ће ти бити као уље, које се излива на тело твоје, и дух росе на кости твоје, који олакшавају све болове твоје“ (читај Минеј, 3. мај).

Крст је сила и слава свих светих одувек.

Крст је смртоносан за оне који крст свој нису преобратили у крст Христов, који са крста свога рођу на Божански промисао хуле га, предају се безнадности и очајању. Несвесни и непокајани грешници на крсту своје умиру вечном смрћу, нетрпељем се лишавају правог живота, живота у Богу. Они се скидају са крста једино ради тога да би душама сишла у вечни гроб; у тамнице пакла.

Крст Христов узноси од земље распетог на њему ученика Христовог. Ученик Христов распет на крсту свом, мисли ономе горе, умом и срцем живи на небу и сазерцава тајне Духа у Христу Исусу, Господу нашем.

Ако ко хоће за мном ићи, рекао је Господ, нека се одрекне себе и узме крст свој, и иде за мном.

О СМЕРНОСТИ

Смеран човек је незлобан, Сон никоме и не жели и не чини зла, па чак ни онима који зло чине и наносе.

Смеран је човек љубазан и предусретљив према свакоме како према вишима тако и према нижима од себе. Смеран човек, што је на вишем нивоу друштвене лествице, тим је љубазнији и предусретљивији према другима. Смеран човек се не горди, не узвишава себе на рачун и штету других људи, не хвали с ни оним, ни оним што има, а још мање оним, што нема. Смеран човек зна, да је све добро, што га има, добио од Бога и да без Божије помоћи само својом снагом не би никад до добра дошао. Смеран човек је праведан према свима а строг је према самом себи. Смеран човек је задовољан са својим стањем, јер зна да све и добро и зло долази од Бога. Смеран човек је послушан, јер зна да је послушност темељ реду и целом нашем животу, смеран човек зна да само тамо има напретка, где млађи слуша старијег, гдје се ради све по реду и закону, јер зна да закон без послушности ништа не вреди јер зна да је послушност закону темељ држави. Смеран човек зна да су људи због непослушности изгубили своју рајску срећу и допали силних биједа и невоља, а зна да је и награда за послушност спокојан и срећан живот који долази од сазнања, да су нам пријатељи Бог и људи.

Смеран човек не тражи славе па и онда, кад може доћи до ње, он је избегаван, јер добро, које смеран човек чини не чини славе ради него Бога ради. Смеран човек је онај, који зна да је грех узвишавати се и хвалити се на рачун и штету других људи, смеран човек никад себе не прецењује, јер зна да су све његове силе од Бога и да он не може ништа више учинити од онога што закон од њега тражи, смеран човек никада не може учинити од оног што закон од њега тражи, смеран човек зна, да се и онај који чини велика дела, који је пун врлине не сме узности, јер зна и то да ће се од онога више и тражити, који је од Бога више дарова добио.

Смеран човек никога не презире, никога не вређа, никога не осуђује, јер зна да смо сви деца Божија, синови једног Оца небескога, који је Свезнајући и најправеднији и који ће свима нама и отац и судија најправеднији судити по делима на-

шим, која су врло често скривена од очигледних других људи а за које једини Отац небески зна.

Смеран човек је онај који добро чини не обзирајући се десно и лево да ли га неко види него добро чини баш тамо, где га нико не види држећи се оне мудре изреке „нека не зна левица што даје десница“. Смеран човек не чини добро из таштине и сујете него из осјећаја потребе, да се добро чини. сам Господ наш Исус Христос чинећи добро грешницима и невољницима, забрањивао им је да о томе по свету говоре, па зар ми смемо бити другачији? Смеран човек чини добро своме ближњему из племенитих побуда да помогне брата свога а не да га други људи виде и хвале. Смеран човек стрпљиво подноси зло знајући да и добро и зло долази од Бога, да

Бог врло често шаље људима зло због грехова њихових а ради поправка њихова и да Бог врло често окреће на добро и срећу људску.

Смеран човек се за поругу и зло не свети, јер зна да има један најправеднији Судија који ће свакоме судити по делима његовим и пред ким се не може ништа сакрити. Смеран је онај човек који себе сматра за најгрешнијег и који се каје за своје грехе, јер зна да су сви људи грешни зна да ми грешимо на сваком кораку али зна и то да Отац наш небески прашта сваком грешнику који се искрено покаје за своје грехе, зна да покајањем постајемо опет деца

Божја, синови Оца небескога. Смеран је човек приступачан свакоме напретку, помаже хумана друштва и културне установе, усваја све научне истине, одаје достојно и заслужено поштовање великим људима, поштује свачије мишљење а своје никоме не натура, остављајући друштву, да оно оцени и увиди, да ли је он у праву или не, никад не говори без потребе а кад говори, говори мирно и кротко без узрујавања, без жучности, без нападања и вређања других. Смеран се човек труди да упозна самога себе, да упозна своје мане и недостатке, и кад и упозна труди се, да их исправи, да у њих више не упада.

Смеран човек се одликује љупким и умиљатим понашањем према другима знајући, да је умиљатост први знак љубави и знајући да љубав све може, знајући да је срце наше тврђава, коју само љубав може освојити а знајући нарочито и то да је сва наука Спаситељева по љубави основана и где сила ништа не може, може љуба-

вност и љубав. Смеран је онај човек, који и са подлацима поступа љупко и благо, који добровољно слуша и ниже и више од себе, који не очекује, да га људи увек по заслужи оцене, знајући да људи то чине често из незнања а често из зависти.

Смеран је онај човек, који зна да ипак на крају крајева тријумфује правда. Најлепши образац смерности поред већ споменутог у почетку ове проповеди примера Пресвете Дјеве Марије пружа нам Господ наш Исус Христос, који је рекао: „Научите се од Мене јер ја сам кротак и смирен у срцу и наћи ћете покој душама својим“.

Дјечија страна

ПРИЧА О МАЈЦИ КОЈА СУЗЕ НИЈЕ ПУСТИЛА

Рат је увелико трајао. На све стране се пуцало. Дедонације су одзвањале из часа у час. Гранате су падале по читавој нашој територији. Ужас! Сваким даном је бивало све теже и теже. Сваки дан су офанзиве узимале по неколико живота. Било је доста рањеника, како бораца тако и цивила. Најкрвавији су нам били дани о вјерским празницима. Непријатељи су тачно знали кад је који српски празник или светац и тада би по нама ударали жешће него икад. Али наши борци су били спремни. Увијек су били на свом мјесту и свака је мајка са сузама у очима гледала у правцу у ком се чула пуцњава. А кад се све стиша и завлада примирје све некако одахне па и оне мајке, што по читав дан ходају горе-доле и крше руке.

Сјећам се тако и једног љета, љета ратне 1992. Било је примирје и некако смо сви били опуштени, али привидно, јер ближио се Видовдан. Знали смо да Видовдан неће мирно проћи. Тако је и било. Наши војници су отишли у смјену, мој тата, и мој стрикан Боша. Није мало прошло, када се зачула пуцњава. Пуцало се са свих страна. Жестоко је било на Кралупима гдје је био мој тата, а и на другим положајима у Илијашу. Чекали смо га. Плакала је бака, сви смо плакали. Жестоко је било на Жучи, а још теже на Пијеску. Тамо је био стрикан Боша, чекали смо га. Чекали смо све наше борце, чекали смо да утихну пуцња.

Чинило нам се да чекању нема краја и да борба неће никад стати, када се на вратима зачу тихо куцање. Одмах затим у кућу уђе ујко. Био је блијед као смрт, а глас залеђен: „Погибе нам Боша“. Стајали смо као укопани, сав ужас овог рата слио се у ту кобну реченицу. И то на Видовдан. Плакали смо, сви смо плакали. И ја сам плакао нисам могао да замислим да је мој стрикан мртав. Посматрао сам све око се-

бе, све око мене је било црно. Сви смо се окупили, пуна кућа. Погледом сам тражио бабу Лелу. Спазих је! Сва у црном. Само хода, крши прсте и прича сама са со-

МОЈ ГРАД

У сумраку плавом,
док снег тихо пада,
сетих се своје куће
сетих се вољеног града.

Илико моја мила
Игмане, планино, храбра,
Босно реко силна,
Кућо незаборавна.

Андреј Миовчић III₅ О.Ш. Соколац

бом. Ништа јој не могу. Сви су око ње, хоће да јој помогну, да јој бол ублаже. Али не могу. Туга преголема. Срце хоће да препукне, а не може. Мајка сина чекала, али га не дочека. Сви око ње плачу, а она не плаче. Суза јој се окаменила, па ни сузу не може да пусти, ни сузама сина оплакати. На гробљу се мајка Лела сагела и пољубила свог сина, последњи пут и као да му је нешто рекла, обећала.

Ишла је Лела на гробље свом сину сваког дана, равно двије године. Након двије године, на Задушнице, мајка Лела је рано устала, окупала се и обукла лијепу хаљину. Напекла је пуну корпицу уштипака и колачића. Запалила свијећу и Богу се помолила. Не може више, није издржала. Умрла је Лела, умрла за својим сином, за својим јединком. Умрла је поносно и тихо, како је и живјела, док је синов гроб сваки дан посјећивала.

Нашла је свој мир, отишла је свом сину.

Овај састав је посвећен мом стрикану Небојши и мојој баби Ленки.

Желимир Н. Јовичић
Вишеград, Незуци

ВАСКРШЊА ЗВОНА БУДЕ ПРОЉЕЋЕ

Звона звоне сж Лазарице,
Буде задње спавалице.
Будите се браћо драга,
пређе Васкрс преко прага.

Звоне звона са звоника,
поздрављају пролазника.
На изложби јаја стоје,
црвене имж светле боје.

И Васкршње птице лете,
да усреће свако дете.
Васкрс нама ето стиже,
пролеће на ноге диже.

Мијајн Јанковић V₅ О.Ш. Соколац

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ПОСМАТРАМ ЈЕДНО ЦРВЕНО ЈАЈЕ

Посматрам једно црвено јаје
и пишем га што није плаво илж зелено
јер смеиша ми што је црвеном бојом
као црвеном крви обојено.

Оно ме гледа весело у очи
иа ми черстио и одлучно вели
значи, данас је Исус из крви Васкрсо
да будем црвено, Он тако жели.

Све ми наједном посиаде јасно
зашто је оно тако црвено
Исус је за нас свој животи дао
и оно је Његовом крвљу обојено.

Одлуку донесох ко камен черстиу
од сада јаја у црвено бојом
да захвалим Оном што нам животи даде
Оном кога неизмјерно волим.

Мања Радић VI₃ О.Ш. Соколац

МОЈ РОДНИ КРАЈ

Испод горе Трескавице,
Где пјевају дивно птице,
И гдје с дјецом сам другово,
Лежи градић мој Трново

Како сам га заволео,
А сад га се ужелео,
Па му поздрав шаљем мио,
Како бих га загрлио.

Ја сам мален јако био,
Кад сам тату изгубио,
Као да сам све то снио,
А тако сам срећан био.

У Трнову тата оста,
Нека му је душа проста,
А ја одох у свет бели,
Алж нас ништа не раздели.

Још се сећам града, тате,
Куће, среће обилате,
чуј ме граде сав у злату,
чувај мртвог мога тату.

Испод горе Трескавице,
Све ме пјесмом маме птице,
Волео бих, ех поново,
Да те видим, еј Трново.

*Никола Појовић, 10 година
(син покојног оца Недељка,
јароха шрновског)*

ПУСТИ БАР СУЗЕ ДВИЈЕ

Дал има ишта горе од рата,
Одговор на ово питање нико неда,
Не зна,
Ал ипак упитах свога брата.

Он муча, ништа не говори,
Јер њега туга велика мори,
Он је јунак из овог рата,
И ја се поносим на свога брата.

Не треба ништа ни да га питам,
на лицу његовом одговор читам,
Од рата ништа страшније није,
Пусти и ти бар сузе двије.

*Миља Вујасин 14 година
Мркоњић Град*

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

РАДОСТ У ПАХУЉАМА СНЕГА

Полако отварам очи и гле... Нема оне свакидашње таме. Нема више безбоштва. До пре неког времена плашили смо се отићи у цркву, плашили смо се неких злих људи од којих нас је чекала казна ако би случајно били виђени да идемо да се помолимо Богу. Снег, можда нас овај први снег може спасити од зла. Сребрне звијезде падају и миру у блату. Оне знају да их доле, међу нама, чека зло или још нешто горе. Али

оне падају, падају... Није им важна прошлост, мисле о будућности, о бољем сутра. Са тим првим снежним пахуљама, ја сам кренула у цркву. Гле, белило осваја каљаву земљу. Побеђује.... Радујем се и у том расположењу улазим у свети храм. Улазим, и на самим вратима ме заноси божанствени мирис тамјана. Осетила сам се као у неком другом свету, свету покајања, свету спаса... Са пажњом, слушала сам молитве које су се ређале једна за другом. И стварно сам се осећала боље, некако чистије, светије... Размишљала сам да ли је тамо напољу победило белило и у том размишљању заврши се литургија.

Излазим полако и дижем поглед. Невероватно... Сва земља је светла... Дошла је срећа, мир, блаженство...

Сада људи слободно иду у цркву, и не крију да су Срби, да су православци. То је оно за шта смо се борили, то смо ми чекали читаву вечност. Људи се радују, а и ја са њима, јер, као што рече свештеник: „Бог је милостив...“

Овај мир је његово дело!

*Берић Бојана IV₃
ученица средње школе Рођајишница*

МОЈ ТАТА

Мој тата је светлост и звезда мог живота. Док је он на граници наше отаџбине мене обузимају тужна осјећања. Без њега је наша кућа празна и нема много радости у њој осим невиног смијања мога брата. Често се чује пуцњава и у мојој глави се роје ужасне мисли које настојим отклонити. Али негдје дубоко у мени тиња искрица поноса и среће на мог тату јер је он Српски војник, и јер он брани српство и православну вјеру. Са тим мислима чујем како се отварају врата. Помислим, то је мој тата. Са великом радошћу, и мама, и брат и ја, истрчимо пред њега. Када се он врати, ја као да се преселим у неки други свијет. У свијет гдје се са мојим татом ја осјећам потпуно сигурном и веселијом. Тада нам он почне причати о досадном времену проведеном

у малом, тамном и мемљивом рову. Ја сам онда срећна и пресрећна јер је свјетлост која обасјава мрачне куте мојих мисли сада ту, крај мене. Често помислим кад не би било његових очију не би било неба у нашем малом стану. Како пролазе сат за сатом, дан за даном осјећам како је његов одлазак све ближе и ближе. Када помислим на то обузимају ме тужне мисли јер се скори растанак приближио. Када он оде тужна сам, а када се врати сретна сам. На тати видим тугу онда када одлази, али сам ипак чврсто увјерена да на границу наше отаџбине одлази с поносом, поносом какав само Српски војник може имати. Тако се то врти у кругу већ скоро три године и једнолични живот се наставља. Има још свјетлости и свијетлих зрака у мом животу, али ни једна свјетлост није тако јака као свјетлост која зрачи из мога тате. Ја сам ипак срећна и поносна што је мој тата српски војник и што брани српство и православну вјеру нашу од нашег вјечног непријатеља.

Милана Црногорац VII₃

ГОСПОД БОГ

Господ Бог је наша нада,
Он над светом целим влада,
Господ чини срећним људе,
Жели свет да срећан буде,

Молим ти се свети Боже,
Ти учини шта се може,
Да нам живот лепши буде,
Да поштују људи-људе.

Теби идем у храм свети,
Мир у души ме посети,
И нешто се лепо буди,
Из мог срца-мојих груди.

*Кирјаки (Маја) Голијанин
С.Сарајево*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечичја страна

ЖИВОТ

Живот... Шта значи та ријеч? Све има свој почетак и свој крај, па тако и овај живот, који је тако скуп, драгоцен и треба га проживјети онако како Бог заповједа. И ово једино што нам је остало јесте да живимо и молимо се Свемогућем за опроштај гријехова, за будућност, за боље сутра.

Живот без Бога био би пуст, без љубави, без осјећаја... Било би то нешто најружније што би историја човјечанства могла запамтити. Живот без лијепог сна, без идеала, живот без живота.

Понекад се питам „како живимо“...

Завирујем у прошлост, тражим почетак живота и налазим истину: „Бог је наш Створитељ“. Он нам је даровао живот, и све што се добро догађа у њему дјела су Господ Бога нашег, који је увијек ту, са нама.

И сутра, кад изађе сунце и баца своје прве бљеставе зраке, окренућемо се према истоку, помолити се Оцу свом и захвалити Му својом вјером и својом љубави.

Знам, сви ћемо умријети, други ће се рађати и поново умирати, јер то је воља Божија. Опростићемо се са сунцем који нас обасјава, са плавим небом, што нас гледа чистим лицем. Опростићемо се и заувек нестати са овог земаљског свијета.

Ипак, лијепа је била ова земља док је разбуђивао загрљај прољећа и мирис цвијетних поља. А сада, крв, страх, смрт... Како би било лијепо живјети на овој земљи да људи нису зли. Они су кукавице, биједници, боје се љубави, боје се, да би их растопила савјест, гледајући како се други воле и уживају срећу коју им је дао Бог. Завиде нам, ти зли људи, који краду нашу срећу, коју су имали и заувјек изгубили. И док ми, слуге Божије, гледамо сву ријеку што шуми поред нас, гледамо град, наш град, жари се, наша брда, гута их ватра, прощдире их својим пламеном и завија у свој загрљај.

И сунце ће се опростити од њих, и плаво небо, и цвјетна поља. Гориће у паклу и постати слуге Сотоне.

Живот без Бога не би ни постојао. И док слобода силази к нама само степеницама од ватре, крви, метака, остаћемо ту, молити се Оцу и рећи Му:

„Хвала Ти Свемогући што постојимо јер с Тобом и од Тебе постојимо и ми, Твоје слуге, који Те штудују и којима си помогао у њиховом животу“.

Пејић Биљана, Илица

О БОГУ

Свакодневно искуство сведочи нам да ниједно биће не живи само собом и од себе, већ много штошта позајмљује од других бића око себе. Травка, да би постојала, храни се светлошћу и топлотом сунца, ваздухом, водом и свим осталим силама природе. Што важи за травку, ваши за све биље, за све пивотиње, и за сва бића редом: од прошоплазме до човека. Исти закон влада и у свему ономе што постоји у космосу. Тако, земља живи сунцем и свим силама нашег сунчаног система; наш сунчани систем живи космосом; космос пак мора живети неким бићем које је веће од њега и претставља собом Свебиће. То Свебиће може бити само Бог. Нема сумње, сва су бића главним нервом свога постојања везана за Свебиће, које им, посредно или непосредно, даје све што им је потребно за постојање. Отуда, основна истина, на којој стоје и помоћу које постоје све остале истине живота и света, јесте истина о Богу. Ма којим путем ишла људска мисао кроз тајанства и загонетке овога света, мора на крају крајева доћи до сазнања: да иза овако тајанственог, загонетног, чудесног и огромног света постоји неко свемоћно Биће, које држи у постојању све што постоји и даје живот свему што живи.

Ако се логички мисли до краја, човек мора доћи до оваквог закључка: све стваралачке силе у овоме свету долазе, и мо-

рају долазити, од неког бића које је и биће, и дубље, и моћније, и мудрије, и трајније од овога света. Сам живот је нешто несравњено шире, јаче, независније и огромније од човека. Значи, живот је нешто што човек није могао ни измислити ни створити, стога стваралац и давалац живота мора бити неко биће несравњено веће и моћније од човека. Оно што ми људи називамо свешћу, сазнањем, савешћу, осећањем, толико је тајанствено, загонетно и сложено, да се не може произвести ни у једној лабораторији људске науке. То мора бити дар неког бића које је несравњено умније и савршеније од човека. А то биће може бити само Бог.

Човек је личност и најсавршеније биће у сфери земаљских створности. А ми људи знамо да човек не може додати себи једно ново чуло, а камоли измислити и створити свест, сазнање, савест, осећање, и уз свега тога саставити личност. Судећи по свему, личност није творевина ни човека ни неког бића нижег од човека. Свим својим бићем, личност указује на неко биће које је као личност несравњено савршеније и моћније од човека. Та савршена Личност, то савршено Биће јесте Бог.

Сам човек, и све што постоји у свету, јесте нешто ограничено и релативно. А ограничено је тиме што се око његових граница налази нешто шире и веће од њега. И тако идући од више ограниченог ка мање ограниченом, ми најзад долазимо до појма о безграничном Бићу. Бог је апсолутно и лично биће. Та апсолутност и та савршеналичност претпостављају потпуну духовност. Апсолутно биће мора бити духовно, јер је безгранично и бескрајно. Према томе, *Бог је бескрајно, безгранично, апсолутно и лично духовно биће.*

Као што људско сазнање није у стању да докучи суштинску свјетлост, тако није у стању да докучи ни суштинску Бога.

Суштина Божија остаје недоступна за људско знање.

*Илић Јелена
Илица*

јер је таквих Царство Божије.

ДУХОВНА МУЗИКА У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Духовна музика првенствено има за циљ да отајанствени и улепша Православно Богослужење, које је то могуће. У Старом завету је Свети Пророк и Боговидац Цар Давид уз жичани инструмент, звани харфа, са дубоким умиљењем и слаткопјенијем певао Псалме Господу. Данас су ту традицију у континуите ту наставили Римокатолици, али заменивши овај, мало модернијим инструментом, оргуљама. Док у васцелој Православној Цркви оба поменута инструмента замењује људски глас, који је неоспорно нејделикатнији и најсавршенији инструмент, подарен човеку, најсавршенијем бићу, непосредно од Бога, највећег Дародавца. Нема тога инструмента у свету, да га је начинила рука човечија, а да иоле може заменити људски глас. На Богослужењу Православне Српске, а нарочито Руске Цркве, је при великим празницима, на Светој Литургији, поготово, ако архијереј служи, заступљено, а како када и како где и обавезно хорско певање у четири гласа, и то без икаквих пратећих инструмената. Зависно од услова и околности, под којим а делује хор, неминовна је употреба неких помагала, као што су например средства за давање интонације деоницама, које сачињавају хор. Јер деси се да се услед невремена, умора, неувежбаности, брзине, неакустичности места, где се врши Богослужење, био то Храм или нека сала итд. поремети ритам Богослужења и да тако дође до нежељене дисхармоније. Да би се све ове последице благовремено и што безболније избегле, у том случају треба прибегћи певничком одговарању, дакле, једногласно, у два гласа, четри, шест, а највише у осам гласова. У нашој, Српској Православној Цркви, ако се изузму разне прославе, као што су Светосавска академија, школске славе, онда разне манифестације и др. се више упражњава певање за певницом. У Грчкој Православној Цркви, готово да хорови и не постоје, јер се код њих композиције и остало изводе са што мањим бројем гласова. Чувено је њихово Византијско појање, где песму изводи један певач, уз помоћ и пратњу тзв. брујача, које су делимично успешно покушали имитирати неки наши врснији извођачи.

Поред редовних песама на Богослужењу, химни и других разних, за које смо видели како се изводе, постоје и духовне песме, које се такође могу приказивати на више начина и то у више случајева са посебним народним напевом. Оне се певају, негде у време Причастна, а негде после Свете Литургије, кад се врши подела Антидора. Мелодија и темпо духовне музике, увек су прилагођени месту и времену,

дакле, зависно од тога где, када и поводом чега се изводе.

Богу се молимо и обраћамо с циљем да се смилује и услиши наше молитве и прозбе, које, гледано са музичког становишта, нису онолико јаке, када их произносимо без тоналитета, као што су моћне, кад се манифестују певањем. Нарочито пак певањем, јер се тако скрива и избегава претерано изливање религиозних осећања, а уједно, певање је најцелиходнији, и најлепши и најпјеничивији начин слављења Бога. У човечијој природи је, да песмом изражава, како религиозни осећај, тако и свако одушевљење у радости и срећи, а песма са своје стране пријатно утиче на човечије расположење, стога су најстарији народи као: Египћани, Феничани, Грци и Римљани унели музику приликом приношења жртава и рели-

гиозних свечаности. У доба цветња, сјаја и славе њихових држава, имала је музика (песма и свирка) одличну улогу. Па и Јевреји су поклањали велику пажњу вокално-инструменталној музици, код којих је иста била обавезан предмет у пророчким школама. Израилци, чим су прешли преко Црвенога мора, одмах су заблагодарили Богу радосном песмом, коју је певао Мојсије и сви синови Израилеви, а под водством Марије, сестре Аронове и лик жена.

Музика је таквог карактера да Црквеном песништву даје свечано рухо, снажи му израз, појачава утиске и чини га пријатнијим до највише границе; у првом реду, ради славе Божије, а затим и ради духовног назидања верних.

*Живко Ј. Илић
студент Духовне академије*

О ЗНАЧЕЊУ РЕЧИ АМИН

Реч Амин потиче из јеврејског језика и налази се како у Старом тако и у Новом завету, са значењем придева, или именице: заиста, сигурно, истина. У овом основном значењу налази се реч амин преведена и у старим преводима. Синах, Теодотион, у неким случајевима превода (седамдесеторице тумача) речју „амитос“ - заиста. Св. Јустин мученик у Вулгата, Св. Кирило Јерусалимски преводе је са грчком речи „генито“ нека буде тако.

У Старом завету сусрећемо реч Амин у њуј Мојс. 5.23, такође у њуј Мојс. 27, 15, 26, а затим у другим старозаветним књигама она се јавља удвојена. Поред потврђивања, овом се речју код Јевреја и заклињало. Судија је изговарао формулу заклетве, а заклињани је говорио Амин, или „Ти каза“.

У Новом завету ова реч је преведена са грчког значењу „да“ „заиста“, најпре код Матеја 5, 18. тако је исто преведена и код других Јеванђелиста.

Господ Исус Христос је стављао реч Амин, на почетку своје беседе као увод, утврђујући њоме своје сопствене речи.

Поред Св. Писма ова реч се употребљава и у хришћанском Богослужењу, о чему имамо сведочанство већ код Ап. Павла. Из Кор. 14, 16 види се да је благодарствену молитву, коју је гласно говорио свештеник, народ потврђивао речју, Амин. Истом речју потврђивали су хришћани своју веру у причешћу телом и крвљу Христовом, као што

сведочи Ап. Установа и Св. Кирило Јерусалимски који каже: „Зато, пошто се причестиш телом Христовим одлази гворећи, Амин“.

На више места и данас, на св. Литургији, нарочито иза возгласа изговара се Амин, а сем тога и у многим другим случајевима, како на Литургији тако и на осталим богослужењима, то особито важи за возгласе којима се завршавају јектеније и већине молитава.

Све ово што је изнето о употреби речи Амин у Старом и Новом завету, особито како ју је употребљавао Г.И.Х., а такође на којим местима се употребљава на св. Литургији. Указује нам да је основно њено значење овде потврђивање извесности и сагласности са изнетом догматском истином, а ретко има смисао молитве, већ се молитве завршавају обично са Амин.

И у обичном народу реч Амин означава слагање са неком изнетом чињеницом или истином или пак наредбом као потврђивање, одобравање и слагање са тим, речју Амин или преведено; „нека буде тако“.

Но, требамо се држати прописа цркве и свим њеним упутствима и наредбама па и у употреби речи Амин, или како пише у Типику за чисти понедељак: „у Православној цркви не поступа се другачије него онако како пише“.

*Младен Видаковић,
студент Духовне академије*

СВЕТИ САВА - НАЈВЕЋИ СВЕТИТЕЉ СРПСКИ

Историја српског народа практично је продужена биографија великог свеца.

Свети Сава је без сумње највећа духовна и културна личност у историји српског народа. Он је преходник плејаде великих личности и делатника на пољу црквено-народног бића нашег нација, што значи, да је, у извесном смислу, његово дело прихваћено и саживело са српским народом, односно да му је народ постао следбеник. Вредност и значење Савиног писаног дела одредила је у највећој могућој мери његова особена личност, али и порекло, традиција на којој се васпитавао, дело са којим се суочио, али и животно искуство које је стекао. Рано се упознао, као владарски син, са Библијом, етиком, старословенским, граматиком, стилистиком и математиком - и све ове дисциплине условиће његову свестраност и ширину. Иако је његово књижевно дело скромно - свега стотинак страница - оно је изузетно значајно по мисаоном склопу и дубини емоција, по времену настанка и сведочанству о људима.

Свети Сава је практично први средњовековни српски писац са којим наша књижевност заиста почиње. Чињеница је да је велики српски писац, на неки начин, писање ставио у други план, а као прву задаћу и дужност поставио је рад на уздизању и унапређењу духовног живота. Градио је цркве, конаке, оснивао манастире организујући у њима монашка братства, управљао архиепископијом и стизао да помаже политичким саветима владаре и да у извесном смислу креира тадашњу политику.

Кроз читаво Савино дело доминира апел за јеванђељску акцију и саображавање са богочовечанским ликом Господа Христа. Љубав се у његовој духовној величини огледа кроз жртвени карактер, у потреби човека да страда за спас света и полагање душе за друго. Свети Сава непрекидно упућује да своје дело примером потреби да будемо учесници у ношењу Крста Христова, јер тиме омогућујемо мучитељима и грешницима наду и изазов за спасење и покајање. Сви ови духовни оријентирани Светог Саве били су увек и филозофска одредница српског народног деловања и размишљања. Осмишљавање и учествовање у тајни страдања било је

наше историјско искуство које никада није водило распаљивању осветничких расположења чак ни према нашим историјским крволоцима, градитељима Јасеновца. Ми смо, захваљујући Светом Сави, били и остали народ Христове правде и истине, узвишена хришћанска и православна свест која је „носила ране Христове на своме телу“ да бисмо били достојни учења Његовог.

Свети Сава је увек био ношен на крилима љубави, па је својим личним примером успевао да мири завађену браћу, свој народ са другим крштеним народима, а на поклоничким путовањима по Истоку он је био гласник мира и разумевања пред муслиманским вођама. Живот и мисија Светог Саве неодојиви су од историје српског народа и наша историја је практично продужена биографија великог

свеца, оличење христочежњиве тежње Српства ка моралној и духовној узвишености.

Свети Сава је исказивао велики интерес ка законима - било да их је преводио или писао. Овим својим радом он је исказивао беспримерну тежњу ка уношењу црквеног и грађанског права у свакодневни живот што је био императив његовог времена. Тиме је он створио предуслове да се наш народ веома рано уведе у породицу цивилизованих култура.

Многобројна путовања омогућила су му да упозна Исток и Запад, да из њихових култура узме оно што је најбоље и угради у нашу православну и српску свест. Ширина његових видика, међуљудски, међуверски, међудржавни односи остали су у свести Српства као најдрагоценије искуство које је дало нашем роду познату правдољубивост, хуманост и слободарство. Зато отац Јустин Поповић, једна од најзначајнијих фигура нашег духовног, живота, књижевности и културе, назива светосавље „Јеванђељем доживљеним у српском телу и души, на нашем тлу и поднебљу“.

Наш српски народ био је изложен невиђеном страдању као мало који народ, Кости наших мученика расуте су од Косова до Јасеновца, али оне нису узалудни губитак већ морални и духовни капитал, обележје победе над злом, залог наше будућности. Зато је неопходно да се више никад не одрекнемо свести о нашој величини и трајању, јер у њој постоји и величанствени дух Светог Саве и његова непролазна мисија. Кости наших мученика одредиле су наш територијални и духовни простор који више никада не смеју одређивати усташки злочинци и комунистички фарисеји.

Није случајно сатана Броз забранио обележавање школског празника Светог Саве. Наша је дужност и обавеза да у црквама и црквеним просторијама, у школама и на универзитетима достојно обележимо празник нашег духовног оца Светог Саве. Неопходно је да наш саборни дух упутимо путевима на којима га чека врело духовности Немањиног сина који је утемељитељ духовне снаге и еманиције српског националног бића.

Мр Мирослав Радовановић

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

1. **Дарко** (Милана) **Лошић**
рођен 1966., из Загановића
погинуо 17. 11. 1991., *ВУКОВАР*

2. **Перо** (Жарка) **Петровић**
рођен 1950., из Сарајева
погинуо 4. 4. 1992., *САРАЈЕВО*

3. **Петко** (Милана)
Делић
рођен 1961.
из Феризовића
погинуо 4. 5. 1992.
САРАЈЕВО

4. **Драженко** (Радомира)
Михајловић
рођен 1972.,
из Ђемановића
погинуо 20. 5. 1992.
РАЈС ЛАЗЕ

5. **Душан** (Љубоја) **Стјепановић**
рођен 1935., из Камена
погинуо 22. 5. 1992., *ШЉЕДОВИЋИ*

6. **Миливоје** (Марка) **Вуковић**
рођен 1939., из Живаљевине
погинуо 22. 5. 1992., *ЖИВАЉЕВИНА*

7. **Рајко** (Радована) **Вукашиновић**
рођен 1956., из Рогатице
погинуо 31. 5. 1992., *ЛАЂЕВИНЕ*

8. **Милан** (Момира) **Мишковић**
рођен 1959., из Лађевина
настрадао 31. 5. 1992., *ЛАЂЕВИНЕ*

9. **Драгољуб** (Рајка)
Рајак
рођен 1958.
из Доброучића
погинуо 3. 6. 1992.
СТУИНИ ДО

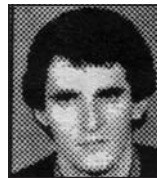
10. **Бошко** (Бошка)
Љубинац
рођен 1963.
из Доброучића
погинуо 3. 6. 1992.
СТУИНИ ДО

11. **Миленко** (Бошка)
Бјељанић
рођен 1956.
из Устипраче
погинуо 3. 6. 1992.
ШЉЕДОВИЋИ

12. **Милован** (Пера)
Стјепановић
рођен 1955.
из Рогатице
погинуо 19. 6. 1992.
РОГАТИЦА

13. **Томислав** (Веса)
Рајак
рођен 1958.
из Рогатице
погинуо 19. 6. 1992.
РОГАТИЦА

14. **Славица** (Десимира)
Самарџија
рођен 1971.
из Рогатице
погинуо 19. 6. 1992.
РОГАТИЦА

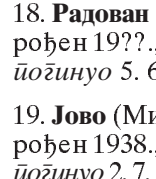
15. **Витомир** (Борисава)
Нешковић
рођен 1952.
из Рогатице
погинуо 19. 6. 1992.
РОГАТИЦА

16. **Божидар** (Васа)
Симсија
рођен 1935.
из Рогатице
погинуо 19. 6. 1992.
РОГАТИЦА

17. **Славица** (Раденка)
Бјељковић
рођен 1965.
из Рогатице
погинуо 24. 6. 1992.
РОГАТИЦА

18. **Радован** (Стјепана) **Ракановић**
рођен 19??., из Косова
погинуо 5. 6. 1992., *КОСОВО*

19. **Јово** (Миладина) **Каностревац**
рођен 1938., из Феризовића
погинуо 2. 7. 1992., *ФЕРИЗОВИЋИ*

20. **Јовица** (Јакше) **Соколовић**
рођен 19??., из Мишевине
погинуо 10. 7. 1992., *МИШЕВИНА*

21. **Милош** (Љубоја) **Обрадовић**
рођен 1946., из Мишевине
погинуо 1. 7. 1992., *МИШЕВИНА*

22. **Раденко** (Ђорђа)
Бјељковић
рођен 1939.
из Рогатице
погинуо 28. 8. 1992.
КРИВЕ СТРАНЕ

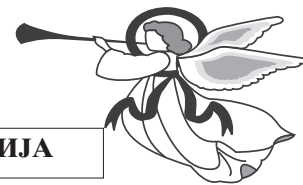

23. **Драган** (Душана)
Стјепановић
рођен 1965.
из Борча
погинуо 5. 7. 1992.
БОРАЧ

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

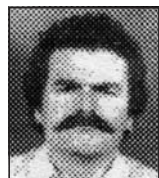
РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

24. **Десимир** (Стевана) **Бојовић**
рођен 1938., из Рогатице
погинуо 2. 7. 1992., *РОГАТИЦА*

25. **Миломир** (Пера) **Обрадовић**
рођен 1949., из Трнова
погинуо 5. 7. 1992., *СТАРЧИЋИ*

26. **Дарко** (Миломира) **Обрадовић**
рођен 1976., из Трнова
погинуо 5. 7. 1992., *СТАРЧИЋИ*

27. **Горан** (Благоја) **Перовић**
рођен 1965., из Матина Брда
погинуо 5. 7. 1992., *СТАРЧИЋИ*

28. **Милодраг**
(Радомира) **Мотика**
рођен 1953.
из Сарајева
погинуо 5. 7. 1992.
СТАРЧИЋИ

29. **Витомир** (Милоша)
Гојковић
рођен 1946.
из Рогатице
погинуо 5. 7. 1992.
КУКАВИЦЕ

30. **Драган** (Бошка) **Кусмук**
рођен 1959., из Трнова
погинуо 5. 7. 1992., *СТАРЧИЋИ*

31. **Драго** (Неђа) **Спајић**
рођен 1936., из Камена
погинуо 11. 7. 1992., *КАМЕН*

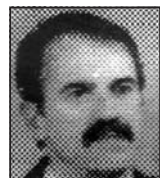
32. **Љубомир** (Богдана)
Нерић
рођен 1957.
из Рогатице
погинуо 9. 7. 1992.
КУКАВИЦЕ

33. **Бранислав** (Станоја) **Милутиновић**
рођен 1951., из Рогатице
погинуо 9. 7. 1992., *КУКАВИЦЕ*

34. **Предраг** (Стојана) **Перковић**
рођен 1974., из Рогатице
погинуо 10. 7. 1992., *КУКАВИЦЕ*

35. **Стојка** (Милана) **Перковић**
рођена 1944., из Рогатице
погинула 10. 7. 1992., *КУКАВИЦЕ*

36. **Александар** (Пера) **Обрадовић**
рођен 1976., из Мокрог Луга
погинуо 13. 7. 1992., *ЈАЋЕН*

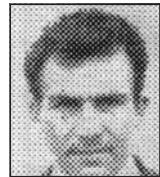
37. **Добро** (Јова)
Раčkовић
рођен 1937.
из Дуљевца
погинуо 11. 7. 1992.
МЕСИЋИ

38. **Предраг** (Манојла)
Рајак
рођен 1971.
из Дуљевца
погинуо 23. 7. 1992.
ЈАЋЕН

39. **Миленко**
(Владимира) **Лазић**
рођен 1965.
из Изборина
погинуо 14. 7. 1992.
БОРАЧ

40. **Љубомир** (Божа)
Ђурић
рођен 1937.
из Дробнића
погинуо 14. 7. 1992.
БОРАЧ

41. **Милош** (Рада)
Иконић
рођен 1939.
из Дробнића
погинуо 14. 7. 1992.
БОРАЧ

42. **Милија** (Рада) **Рајак**
рођен 1928., из Дуљевца
погинуо 14. 7. 1992., *БОРАЧ*

43. **Милован** (Радивоја) **Тановић**
рођен 1934., из Кусука
погинуо 5. 7. 1992., *КУСУЦИ*

44. **Зоран** (Анђелка)
Обрадовић
рођен 1967.
из Варошишта
погинуо 24. 7. 1992.
РОГАТИЦА

45. **Драган** (Бора) **Бојовић**
рођен 1966., из Врасалића
погинуо 23. 7. 1992., *ВРАСАЛИЋИ*

46. **Јован** (Тодора) **Андан**
рођен 1939., из Кујунџијевића
погинуо 26. 7. 1992., *КУЈУНѢЈЕВИЋИ*

47. **Милош** (Ђорђа)
Јанковић
рођен 1959.
из Пљешевице
погинуо 24. 7. 1992.
КУКАВИЦЕ

48. **Бобан** (Марјана) **Јешић**
рођен 1962., из Русеновића
погинуо 2. 8. 1992., *КРАМЕР СЕЛО*

49. **Добрислав** (Рада) **Хршум**
рођен 1955., из Русеновића
погинуо 2. 8. 1992., *КРАМЕР СЕЛО*

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

50. **Срђан** (Милована) **Јешић**
рођен 1972., из Русеновића
погинуо 2. 8. 1992., *КРАМЕР СЕЛО*

51. **Раде** (Милана) **Сорак**
рођен 1961., из Рогатице
погинуо 14. 5. 1992., *САРАЈЕВО*

52. **Небојша** (Илије)
Лубарда
рођен 1974.
из Рогатице
погинуо 11. 8. 1992.
РОГАТИЦА

53. **Милош** (Лазара)
Шалић
рођен 1957.
из Закома
погинуо 3. 8. 1992.
РАКИТНИЦА

54. **Винко** (Вукашина) **Мачар**
рођен 1953., из Варошишта
погинуо 8. 9. 1992., *ВРАЖАЛИЦЕ*

55. **Слађан** (Јована) **Ристић**
рођен 1970., из Загановића
погинуо 16. 8. 1992., *БОРАЧ*

56. **Ратко** (Војина)
Нешковић
рођен 1944.
из Загановића
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

57. **Војко** (Војина)
Нешковић
рођен 1946.
из Рогатице
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

58. **Милош** (Милована)
Нешковић
рођен 1958.
из Загановића
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

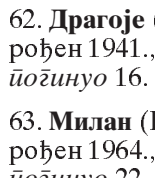
59. **Здравко** (Ратка)
Качар
рођен 1966.
из Загановића
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

60. **Данило** (Рајка)
Зорановић
рођен 1958.
из Загановића
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

61. **Радомир** (Борисава)
Ћебић
рођен 1920.
из Загановића
погинуо 16. 8. 1992.
БОРАЧ

62. **Драгоје** (Војина) **Станишић**
рођен 1941., из Загановића
погинуо 16. 8. 1992., *БОРАЧ*

63. **Милан** (Радојице) **Чаркић**
рођен 1964., из Рогатице
погинуо 22. 8. 1992., *ЧАДОВИНА*

64. **Драгољуб** (Стева)
Кулашевић
рођен 1949.
из Селјана
погинуо од ранама
31. 8. 1992., Београд

65. **Озрен** (Момира)
Ерић
рођен 1973.
из Пљешевеце
погинуо 25. 8. 1992.
КУКАВИЦЕ

66. **Томислав** (Петра) **Обрадовић**
рођен 1954., из Рогатице
погинуо 11. 8. 1992., *САРАЈЕВО*

67. **Раденко** (Милосава) **Рајак**
рођен 1942., из Доброучића
погинуо 25. 8. 1992., *ПЕШУРИЋИ*

68. **Анђелко** (Васа)
Рајак
рођен 1961.
из Доброучића
погинуо 25. 8. 1992.
ПЕШУРИЋИ

69. **Раденко** (Риста)
Ристић
рођен 1938.
из Добромеровића
погинуо 30. 8. 1992.
ДОБРОМЕРОВИЋИ

70. **Милорад** (Рада) **Јањић**
рођен 1948., из Рогатице
погинуо 29. 8. 1992., *ПЉЕСКО*

71. **Горан** (Радивоја) **Тривковић**
рођен 1972., из Крмчића
погинуо 1. 9. 1992., *РОГАТИЦА*

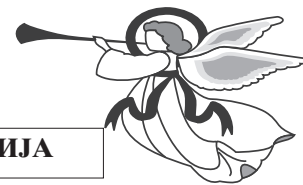

72. **Винко** (Богдана)
Зимоњић
рођен 1959.
из Лађевина
погинуо 1. 9. 1992.
ЛАЂЕВИНЕ

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

73. **Милан (Риста) Средојевић**
рођен 1964., из Косова
настїрадао 5. 9. 1992., Сарајево

74. **Миломир (Мила) Нешковић**
рођен 19??., из Пљеска
погинуо 6. 9. 1992., ПЉЕСКО

75. **Слободан (Данила) Миладиновић**
рођен 1944., из Вражалица
погинуо 6. 9. 1992., ВРАЖАЛИЦЕ

76. **Миле (Слободана) Миладиновић**
рођен 1974., из Вражалица
погинуо 6. 9. 1992., ВРАЖАЛИЦЕ

77. **Вељко (Стевана) Бојовић**
рођен 1939., из Рогатице
погинуо 10. 9. 1992., ЗВОРНИК

78. **Јован (Стевана) Бојовић**
рођен 1949., из Сељана
погинуо 10. 9. 1992., ЗВОРНИК

79. **Миро (Душана) Ђокић**
рођен 1956., из Београда (добровољац)
погинуо 10. 9. 1992., ЗВОРНИК

80. **Томислав (Радисава) Зорановић**
рођен 1962., из Стрмца
погинуо 22. 9. 1992., СТРМАЦ

81. **Зоран (Милана) Јакшић**
рођен 1954., из Стрмца
погинуо 22. 9. 1992., СЕЉАНИ

82. **Слободан (Мила) Нешковић**
рођен 1944., из Пљеска
погинуо 7. 10. 1992., ПЉЕСКО

83. **Драгољуб (Милана) Јањић**
рођен 1966.
из Камена
погинуо 24. 9. 1992.
ПЉЕСКО

84. **Новак (Ђорђа) Топаловић**
рођен 1947.
из Гуждеља
погинуо 27. 9. 1992.
БАБЉАК

85. **Војислав (Сава) Јовановић**
рођен 1958., из Гуждеља
погинуо 7. 10. 1992., САРАЈЕВО

86. **Синиша (Вељка) Новаковић**
рођен 1967., из Лађевина
погинуо 12. 10. 1992., ПОКРИВЕНИК

87. **Новица (Стојана) Кушић**
рођен 1937., из Јаровића
погинуо 17. 10. 1992., БАЊ СТИЈЕНА

88. **Десимир (Борисава) Јанковић**
рођен 1942., из Сељана
настїрадао 18. 10. 1992., Сељани

89. **Реља (Бошка) Ђерић**
рођен 1941., из Пљешевце
погинуо 23. 10. 1992., ДУБ

90. **Славко (Радана) Самарџија**
рођен 1955., из Букрића
погинуо 23. 10. 1992., ДУБ

91. **Ненад (Уроша) Јанковић**
рођен 1947.
из Рогатице
погинуо 23. 10. 1992.
ДУБ

92. **Сретен (Милорада) Мандић**
рођен 1954.
из Рогатице
погинуо 23. 10. 1992.
ДУБ

93. **Зоран (Живка) Лаловић**
рођен 1961.
из Рогатице
погинуо 23. 10. 1992.
ДУБ

94. **Милија (Миливоја) Јовичић**
рођен 1956., из Рогатице
погинуо 23. 10. 1992., ДУБ

95. **Михајло (Ђорђа) Шалић**
рођен 1951., из Зенице
погинуо 23. 10. 1992., ШЉИВНО

96. **Милош (Милана) Шука**
рођен 1948., из Рогатице
погинуо 27. 10. 1992., КОЗИЋИ

97. **Његослав (Видомира) Бојовић**
рођен 19??., из Рогатице
погинуо 27. 10. 1992., КОЗИЋИ

98. **Бране (Остоје) Росић**
рођен 1957.
из Борча
умро 29. 10. 1992.
ВМА - Београд

99. **Небојша (Велемира) Каностревац**
рођен 1961., из Феризовића
погинуо 27. 10. 1992., СТАРЧИЋИ

100. **Јован (Радисава) Рајак**
рођен 1946., из Сељана
погинуо 7. 11. 1992., МАНЂЕР

101. **Љубомир (Милована) Церовић**
рођен 1952.
из Рогатице
погинуо 30. 11. 1992.
СЕЧИЦЕ

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

102. **Славиша** (Љубана) **Вукојичић**
рођен 1966.
из Рогатице
настџрадао 9. 11. 1992.
Јарак, Шабац

103. **Мирко** (Душана) **Планојевић**
рођен 1966., из Рогатице
погинуо 29. 11. 1992., РУМА

104. **Ђорђе** (Милана) **Гојковић**
рођен 1950., из Рогатице
умро 7. 2. 1993., Рогатица

105. **Жељко** (Сретена) **Стјепановић**
рођен 1963.
из Рогатице
погинуо 15. 2. 1993.
ОБАДИ

106. **Јово** (Ђорђа) **Јасиковац**
рођен 1948., из Сарајева
погинуо 12. 3. 1992., САРАЈЕВО

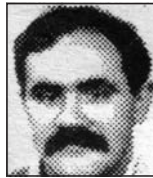
107. **Драган** (Слободана) **Церовић**
рођен 1973., из Гучева, *подлегао*
ранама, 17. 3. 1992., Подроманија

108. **Драган** (Милије) **Бојовић**
рођен 1947., из Селјана
погинуо 18. 3. 1993., КОЗЈА ВОДА

109. **Жељко** (Петра) **Нешковић**
рођен 1971., из Горажда
погинуо 12. 4. 1992., ЗАГЛАВАК

110. **Митар** (Душана) **Балчаковић**
рођен 1954.
из Старчића
погинуо 12. 4. 1993.
ЗАГЛАВАК

111. **Драган** (Ненада) **Новаковић**
рођен 1957.
из Рогатице
погинуо 12. 4. 1993.
ЗАГЛАВАК

112. **Ратомир** (Милоша) **Пајовић**
рођен 1943., из Горажда
погинуо 12. 4. 1993., ЗАГЛАВАК

113. **Миленко** (Мила) **Нешковић**
рођен 1953., из Пљеска
погинуо 6. 5. 1993.,

114. **Раде** (Митра) **Видаковић**
рођен 1952., из Рогатице
погинуо 19. 5. 1993., Сарајево

115. **Мирослав** (Милоша) **Вукашиновић**
рођен 1966., из Рогатице
погинуо 31. 5. 1993., ЦАНКИЋИ

116. **Миломир**
(Милована) **Којић**
рођен 1972.
из Рогатице
погинуо 31. 5. 1993.
ЦАНКИЋИ

117. **Милош** (Ђока) **Козић**
рођен 1932.
из Рогатице
погинуо 28. 5. 1993.
СЈЕМЕЋ

118. **Десимир**
(Илије) **Мајдов**
рођен 1920.
из Гумања
погинуо 22. 6. 1993.
МЕСИЋИ

119. **Илија** (Бора) **Радоњић**
рођен 19??., из Плања
погинуо 27. 7. 1993., СОЧИЦЕ

120. **Вељко** (Ненада) **Павловић**
рођен 1949., из Селјана, *подлегао*
ранама, 28. 7. 1993., Подроманија

121. **Драган**
(Милана) **Делић**
рођен 1966.
из Феризовића
погинуо 7. 11. 1993.
МЕСИЋИ

122. **Томислав** (Вуколе)
Пљевалчић
рођен 1962.
из Горажда
погинуо 7. 11. 1993.
МЕСИЋИ

123. **Ђорђо** (Пера)
Мракић
рођен 1962.
из Булога
погинуо 7. 11. 1993.
МЕСИЋИ

124. **Раденко** (Неђа)
Иконић
рођен 1962.
из Горажда
погинуо 7. 11. 1993.
МЕСИЋИ

125. **Милорад**
(Сима) **Петковић**
рођен 1951.
из Горажда
погинуо 7. 11. 1993.
МЕСИЋИ

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

126. **Маринко** (Ђура) **Стојановић**
рођен 1948., из Горажда
погинуо 7. 11. 1993., *МЕСИЋИ*

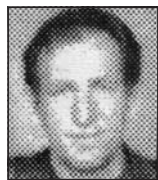
127. **Горан** (Миладина) **Обрадовић**
рођен 1967., из Варошишта
погинуо 7. 11. 1993., *МЕСИЋИ*

128. **Ранко** (Петка)
Стјепановић
рођен 1968.
из Борча
погинуо 30. 3. 1994.
ДОБРИЈЕВИЋИ

129. **Добривоје** (Душана) **Радовић**
рођен 1957., из Подградине
погинуо 31. 3. 1994., *МЕСИЋИ*

130. **Драган** (Милорада) **Ећимовић**
рођен 1963., из Рогатице
погинуо 19. 4. 1994., *ВРАНОВИНА*

131. **Миломир**
(Љубомира) **Ђаћић**
рођен 1951.
из Старчића
погинуо 10. 4. 1994.
БУЛА, Горажде

132. **Миле** (Миљивоја) **Кусмук**
рођен 1967., из Закома
погинуо 22. 4. 1994., *ГОРАЖДЕ*

133. **Милош** (Миљенка) **Војиновић**
рођен 1955., из Пљешевце
погинуо 23. 8. 1994., *НИШИЋИ*

134. **Зоран**
(Момира) **Рајак**
рођен 1959.
из Рогатице
погл. ран. 4. 6. 1995.,
Трескавица

135. **Ранко** (Максима) **Шубара**
рођен 1952., из Рогатице
настрадао 16. 12. 1994., *Феризовић*

136. **Саша** (Војислава) **Глуховић**
рођен 1966., из Рогатице
погинуо 16. 6. 1995., *ДОБРИЈЕВИЋИ*

137. **Јован** (Здравка)
Орашанин
рођен 1959.
из Рогатице
погинуо 16. 6. 1995.
ДОБРИЈЕВИЋИ

138. **Жељко** (Радомира) **Вуковић**
рођен 1968., из Сочица
погинуо 16. 6. 1995., *ВРАЖАЛИЦЕ*

139. **Горан** (Вељка) **Глуховић**
рођен 1965., из Плања
погинуо 16. 6. 1995., *ВРАЖАЛИЦЕ*

140. **Небојша** (Радана) **Бакмаз**
рођен 1973., из Закома, *погледао*
ранама, 16. 6. 1995., *Подроманија*

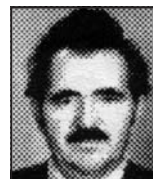
141. **Миљенко** (Рајка) **Недаковић**
рођен 1972., из Бијељине
погинуо 19. 6. 1995., *ВРАНОВИНА*

142. **Богдан** (Боја) **Вукашиновић**
рођен 1947., из Плања
погинуо 5. 7. 1995., *САРАЈЕВО*

143. **Драгослав** (Зорке) **Манџо**
рођен 1963., из Косова
нестиао 25. 11. 1993.,

144. **Новица** (Рада)
Танасковић
рођен 1955.
из Рогатице
погинуо 14. 7. 1995.
ЖЕПА

145. **Божо** (Милана)
Јакшић
рођен 1941.
из Рогатице
погледао ранама
19. 7. 1995., *Подроманија*

146. **Предраг**
(Милорада) **Манџо**
рођен 1976.
из Загановића
погинуо 22. 7. 1995.
ТРЕСКАВИЦА

147. **Митар** (Рада) **Деспотовић**
рођен 1939., из Рогатице
настрадао 26. 8. 1995., *Жепа*

148. **Момчило** (Миљована) **Бојовић**
рођен 1929., из Рогатице
настрадао 30. 8. 1995., *Подроманија*

149. **Љубомир**
(Радише) **Бакмаз**
рођен 1952.
из Рогатице
погинуо 30. 8. 1995.
ЗЛОВРХ

150. **Драгомир**
(Радише) **Бакмаз**
рођен 1954.
из Рогатице
погинуо 30. 8. 1995.
ЗЛОВРХ

151. **Дарко** (Слободана) **Мотика**
рођен 1973., из Рогатице
погинуо 30. 8. 1995., *ЗЛОВРХ*

152. **Зоран** (Срђана) **Нерић**
рођен 1960., из Живаљевине
погинуо 30. 8. 1995., *ЗЛОВРХ*

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

153. **Милан** (Бранка) **Станишић**
рођен 1965.
из Букрића
погинуо 30. 8. 1995.
ЗЛОВРХ

161. **Васо** (Мила) **Трифучевић**
рођен 1951.
из Хан Пијеска
погинуо 10. 2. 1994.
ЗВОРНИК

167. **Милан**
(Николе) **Симанић**
рођен 1963.
из Вареша
погинуо 13. 4. 1995.
ТЕСЛИЋ

154. **Велемир**
(Ратка) **Ујић**
рођен 1968.
из Подгаја
погинуо 30. 8. 1995.
ЗЛОВРХ

162. **Борко** (Манојла) **Стојановић**
рођен 1949.
из Сарајева
погинуо 1992.
ИЛИЦА

168. **Новица**
(Ненада) **Топалић**
рођен 1965.
из Вареша
погинуо 11. 4. 1994.
ВЕЛИКИ ХУМ

155. **Зоран** (Милисава) **Сорак**
рођен 1972., из Гуждеља
погинуо 30. 8. 1995., *ЗЛОВРХ*

156. **Раденко** (Милорада) **Сорак**
рођен 1959., из Гуждеља
погинуо 30. 8. 1995., *ЗЛОВРХ*

157. **Милош** (Рајка) **Јовичић**
рођен 1956.
из Сарајева
погинуо 30. 8. 1995.
ЗЛОВРХ

163. **Живко**
(Уроша) **Мочевевић**
рођен 1935.
из Сарајева
погинуо 17. 2. 1993.
ВОГОШЋА

169. **Момчило**
(Живка) **Мочевевић**
рођен 1963.
из Сарајева
погинуо 23. 5. 1994.
ВОГОШЋА

164. **Божидар**
(Станка) **Шућур**
рођен 1973.
из Неџарића
погинуо 20. 4. 1992.
НЕЏАРИЋИ

170. **Милорад**
(Шпира) **Тркуља**
рођен 1963.
из Сарајева
погинуо 3. 3. 1993.
САРАЈЕВО

158. **Миломир**
(Манојла) **Ашоња**
рођен 1958.
из Рогатице
погинуо 15. 1. 1996.
ЛУКАВИЦА

165. **Станко** ( ) **Шућур**
рођен 1938.
из Неџарића
погинуо 9. 3. 1993.
НЕЏАРИЋИ

171. **Синиша** (Николе) **Антонијевић**
рођен 1963.
из Рајловца
погинуо 22. 1. 1995.
РАЈЛОВАЦ

159. **Мирослав** (Радојице) **Чворовић**
рођен 1959., из Чачка (добровољац)
погинуо 23. 6. 1992., *РОГАТИЦА*

160. **Раде** (Косте) **Маловић**
рођен 1947., из Панчева (добровољац)
погинуо 2. 7. 1992., *РОГАТИЦА*

166. **Мирко**
(Спасоја) **Кошарац**
рођен 1953.
из Вогишће
погинуо 19. 10. 1992.
ВОГОШЋА

172. **Борислав**
(Перише) **Бјелица**
рођен 1948.
из Рајловца
погинуо 9. 5. 1992.
РАЈЛОВАЦ

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

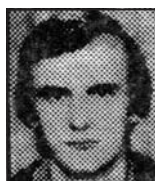
Митрополија Дабробосанска

РОГАТИЧКА ПАРОХИЈА

173. **Петко** (Јанка)
Мијатовић
рођен 1962.
из Калиновика
погинуо 1992.
КАЛИНОВИК

179. **Бранко**
(Секуле) **Пешић**
рођен 1957.
из Горажда
погинуо 19. 5. 1994.
МЕСИЋИ

185. **Рајко**
(Богдана) **Николић**
рођен 1949.
из Семизовца
погинуо 5. 11. 1994.
НИШИЋ. ВИСОП.

174. **Милисав**
(Рајка) **Зорановић**
рођен 1965.
из Рогатице
погинуо 12. 4. 1993.
СРЕБРЕНИЦА

180. **Драган**
(Анђелка) **Перишић**
рођен 1961.
из Горажда
погинуо 25. 10. 1992.
ИЛИЦА

186. **Андрија** (Милана) **Обрадовић**
рођен 1949., из Добрашине
погинуо 30. 8. 1995., **ЗЛОВРХ**

175. **Срђан** (Секуле)
Марковић
рођен 1968.
из Рогатице
погинуо 24. 5. 1992.
БОРИКЕ

181. **Небојша**
(Душана) **Бантић**
рођен 1958.
из Сарајева
погинуо 24. 9. 1994.
НИШИЋИ

176. **Петар**
(Богдана) **Тодић**
рођен 1966.
из Сарајева
погинуо 11. 12. 1993.
САРАЈЕВО

182. **Драгомир**
(Стевана) **Којић**
рођен 1967.
из Сељана
погинуо 1992.
САРАЈЕВО

177. **Миланко**
(Миливоја) **Рајић**
рођен 1953.
из Сарајева
погинуо 1. 11. 1992.
ИЛИЈАШ

183. **Стеван**
(Марка) **Манџо**
рођен 1937.
из Рогатице
погинуо 21. 7. 1992.
РОГАТИЦА

178. **Томислав**
(Сава) **Глуховић**
рођен 1948.
из Рогатице
погинуо 11. 10. 1993.
ХАН ПИЈЕСАК

184. **Миодраг**
(Анђелка) **Ковач**
рођен 1955.
из Вогошће
погинуо 8. 6. 1992.
ЖУЧ

МАЈЧИНА ТУГА

Крај олтара, сваке службе,
у црнини, мајка клечи,
скалапа руке, пали свјеће,
тако своје, ране лјечи.

Стоји мајка, сва скрхана,
плаче она, плачу свјеће,
како не би, и плакала,
сина више, видјет неће.

Син јој млађан, живот даде,
за слободу, српског рода,
да за Србе, буде наде,
да потекне, бистра вода.

Шта је Боже, живот њен,
кад јој сина, нема више,
у срцу јој, само туга,
падају јој, вјечне кише.

Сваке ноћи, она плаче,
а туга јој, срце стегне,
тада само, моли Бога,
да крај сина, свога легне.

Али сваки, живот ходи,
промисли се, Божјом креће,
за Српство га, мајка роди,
више тужна, бити неће.

Поносно ће, мајка живјетж,
до судњега, часа свога,
мада сина, неће видјетж,
живот нам је, дат од Бога.

*Радмила и Јелена Косић
Рудо*

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

„СМРТ СЕ ПРИБЛИЖАВА“

Хришћанине, мисли на свршетак. При свему, што чиниш, мисли на четири ствари: на смрт, суд, небо и пакао, и то ће те сачувати од греха.

Ми врло мало мислимо о томе, да наша права кућа није на земљи, него у гробу.

Моји дани су скраћени, и мени не остаје ништа друго него гроб, уздише праведни Јован. Ништа ми не остаје од земље, њива виноград и кућа, које сам посједовао, ништа од новца и иметка, него само мрачни гроб.

Свак је туђинац у кући, коју зове својом; он у тој кући проборава смо кратко време. Мој отац, мати, ви кажете, оставили су ми у наслеђе ову кућу. То је истина, твоји преци су у овој кући становали, али су је ипак морали напустити, и оставити својим потомцима.

Ми желимо и сазнајемо, да ћемо морати умрети, ми смо у страху, и сваки дан се бојимо, да нас смрт изненада не нападне, па ипак је наша пожуа велика, као да ћемо вечно живети на земљи.

Да имамо свакидашњи хлеб нама није доста. Ми и не помишљамо, да смо на путу ка смрти. Зар то није лудост, градити на месту, на коме нећемо остати? Како пожудно скупљати оно, што нећемо задржати, јер у гробу од свега тога неће бити ништа?

Ми ћемо још дуго година путовати и живети, тако мисле многи. Да ће умрети, то признају сви, то не верује ни један једини. Који је млад, узда се у своју младост, који је одрастао узда се у своју мужевну снагу, а ко је поодмакао у годинама, узда се у своје здравље.

Сваки налази разлога, с којима ће се бранити против смрти. Истина је, да неко живи дуже или краће, али сви морамо умрети. Једном је дано 10, другоме 20-30, а трећем 50, 80 година од Створитеља, да живи, али ипак, сви ми стремимо истом циљу смрти.

Шта видиш на небу? Сунце месец звезде, али погледај, они излазе и залазе, сад светле а сад нестану.

Шта видиш у пољу? Дрвеће биљке и плодове. Дрвеће се посече, биљке увену, плодови опадну или се потроше.

Шта видиш у нашем крају? Села, вароши, куће? Али и оне остаре и пропадну. А међу људима видиш трговину, саобра-

ћај, послове, забаве, и гле, како све брзо пролази.

И шта чујеш? Куцање једнога сата, и сваки откуцај овога света, каже ти, да си опет за један час ближе смрти. И зар није јело, којим се храниш, месо од животиња и зар нису то биљке, које су морале угинути, да се ти одржиш у животу? И зар није твој свакидашњи хлеб, у прошлој години још у пољу цветао? А шта да се каже о твој оделу, које ти тело покрива? Зар то није вуна од закланих оваца и зар твоја обућа није направљена од закланих говеда и животиња?

Читај натписе на гробовима твојих предака и из њих ћеш прочитати, овде леже моји и твоји преци, и они из пепела свога из гробова својих повикују: „Шта си

ти, то смо и ми били, а што смо ми сада, то ћеш и ти бити“.

Шта ми користи, када се ја бринем за времена, а оно што је најпотребније спас моје бесмртне душе, занемарујем. Једно ми знамо из уста Божијих: „Син човечији ће доћи у часу, када се ви не надате“.

Колико људи иду и незнају куда иду, колико смртника кажу, ја сам мислио, да ћу ја ићи у иностранство, у ову или ону варош, али нисам знао, да ја на овом путу нисам знао да идем смрти у сусрет.

Ја сам мислио, да ћу се из вароши вратити кући здрав и свеж, а нисам знао, да ћу на овоме путу умрети. Ја сам веровао, да ћу се опоравити од ове тешке болести, и ја нисам знао, да ћу у тој болести наћи смрт.

Ја сам мислио, да ћу као млад и јак дочекати дубоку старост, и нисам ни слутио, да ћу ја тако рано поћи у гроб.

Тако ми сви живимо из дана у дан, а незнамо, када и где ће се овај наш живот свршити.

Зато драги Хришћанине, мораш ти себи поставити питање... Куда ћеш ти? Ка гробу свакако. Али, куда иде душа твоја? На ово ти одговара мудри Сирах, који вели, човјек ће се повратити у кућу своје вјечности.

Ко иде на далеки пут, тај се и спрема за тај пут са новцем и са животним намирницама. Пут до вечне куће је дугачак и тамо у тој кући нећемо затећи ништа друго, него што смо одавде за тај пут понели. Тамо нећемо моћи ништа за новац купити, и јао теби, ако одавде ништа ниси за пут понео. Тамо нема разлике међу људима, јер тамо је једнак сељак и краљ, и тамо ће боље бити примљен слуга, него његов охоли господар.

И како ти мислиш да заслужиш вјечност, када тамо нећеш моћи ништа добити? Јер тамо ти неће нико ништа даровати, и тамо нећеш моћи ништа заслужити. Тамо је она ноћ, о којој Господ каже, у којој нико неће моћи делати.

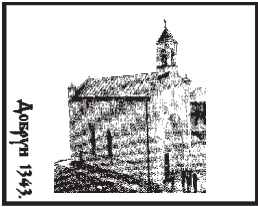
Зато се ти још сада мораш бринути за душу твоју.

„Пустите нас, да чинимо добро, опомиње нас свети апостол, делајте док је дан“, говори нам Господ.

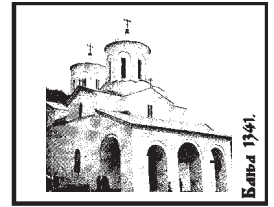
Колико смо година и како? Где су године младости, крепости, и добра дела тих година?

Колико је добрих дела пропало? Је ли ти слепо ишао кроз живот? Далеко су врата, а широк је пут који води у пропаст, и многи иду тим путем.

Зашто се ти, о Хришћанине плашиш труда и рада, да заслужиш благо и заслуге, од којих би могао вечно живети у радости? Зато сада ради, ја ћу ићи оним путем, који ми је одредио онај, који ме је у свет послао као најамника у винограду својем, да у зноју лица свога умножим дани ми талант. Ја хоћу као верни слуга, да с повереним ми талантом радим, а да још толико зарадим. Ја хоћу да служим својем Створитељу. Ја хоћу сваки дан моје срце и моју тежњу управљати Богу, и свакодневно ја ћу живети тако, да увек будем приправан умрети и отићи у вјечност.

ДАБРОВ

И Н Ф О Р М А Т О Р

Број 6

У РОГАТИЦИ ОДРЖАН БРАТСКИ САСТАНАК И ИСПОВЕСТ И ПРИЧЕСТ СВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

У сриједу, Цвјетне недјеље Васкршњег поста, у Рогатици је одржан братски састанак и исповјест и причешће свештенства Српске православне митрополије дабробосанске. Свету литургију Пређеосвећених дарова у храму Св. Тројице у Рогатици служио је Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Господин Николај, уз саслужење протојереја-ставрофора Новице Јањића и Милојка Топаловића и протојереја Милорада Љубинца и Сава Брадоњића. Исповједник је био о. Бенедикт Ананић. Светој тајни исповјести и причешћа приступили су сви свештеници Митрополије дабробосанске са подручја Републике Српске.

Литургији је присуствовао и већи број вјерника парохије рогатичке, а већина од њих се исповједила и причестила. У својој подужој проповједи Господин Митрополит је говорио о значају свете тајне исповјести и причешћа, о породици као малој цркви и о вјерском одгоју дјеце, пожељевши на крају свима сретне наступајуће Васкршње празнике.

У сали Парохијског дома у Рогатици одржан је братски састанак. У уводној ријечи Господин Митрополит је захвалио свештенству на одзиву, подсетио их на значај св. тајне исповјести и причешћа и на њихове пастирске дужности. Да би свештеник у овом времену могао одговорити своје позиву духовног пастира, осим побожности и честитог живота он мора бити наоружан и богословским знањем, које се мора обнављати и проширивати читањем Св. писма и богословске литаратуре и студијама на Духовној академији.

Веома успјело предавање на тему: „Свештеникова супруга као помоћник свештенику у његовом пастирском раду“ одржао је о. Милојко Дробњак, парох мокрањски. Предавање је обухватило рад попадије у дому и цркви и од стране браће свештеника оцјењено као веома успјешно. Господин Митрополит је предавање оцјенио као добро, али је нагласио да се рад попадије не састоји само на рад у дому и цркви, него и ван цркве у Кољу српских сестара и сваком другом хуманом раду. У својим дискусијама свештеници су нагласили да је свештеникова супруга, у раније

нимало лакој периоду за цркву била прави помоћник своје супругу - свештенику дијелећи са њим све тегобе свештеничког позива, а то и сада мора да буде.

За све присутне у сали Парохијског дома у Рогатици припремљен је песни ручак на води.

Састанак је завршен у поподневним часовима, а идуће године састанак ће се одржати у Србињу у први четвртак Петровог поста.

Пројојереј Милорад Новаковић

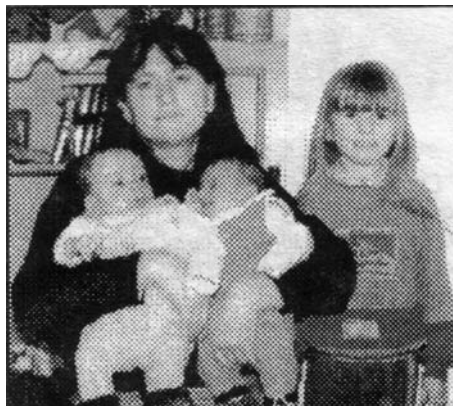
СВЕШТЕНИКОВА СУПРУГА КАО ОСЛОНАЦ И ПОМОЋНИЦА У ПАСТИРСКОМ РАДУ СВЕШТЕНИКА

У овом нашем трагичном веку у коме се писало и говорило против вере, прогонила Црква и њени верници више него у другим историјским периодима, многи су се одрицали Бога и Његове несебичне љубави. Његова љубав обасјавала је и грејала људска срца несебично, али људи су се лако одрицали и окретали леђа сунцу, а све више залазили у царство таме у коме господаре материјална богатства и световне сласти. У тој тами једино светло је остала Црква и њени пастири. Као што светионици у тамној ноћи на узбураном мору показују пут бродовима, тако су и они показивали и водили људе путем спасења. Светлили су својим животима, својом вером и својим проповедима. И данас кад је духовна тамна све гушћа и гушћа од црквених пастира се захтева да светле својим животом, вером, радом и проповедима као сами апостоли. То је велико и тешко бреме за једног нејаког свештеника окруженог овом тамом. Али ту је Господ који је спреман да помогне коме се пастир кроз молитву обраћа за помоћ, јер, Господ каже: „Узмите јарам мој на себе... Јер, је јарам мој благ и бреме је моје лако“ (Мат. 11,30). Св. Василије каже: „Повери Господу судбину своју и Он ће те подржати.“

Да би пастир светлео својим животом он мора имати подршку од своје породице, првенствено од своје супруге. Њихов породични живот треба да послужи за узор хришћанског, моралног живота, свим породицама у парохији, да се све на њу угледају. Каже се да је дом и породица пастирева као град који на гори стоји и очи целе парохије у њу су уперене као у неку књигу, из које се уче ономе што у њој виде и прочитају. Зато попадија мора да буде свесна свога места и положаја у том граду. Њу морају красити дубока и чврста вера, љубав и оданост према Богу и цркви, равност у испуњавању свих хришћанских дужности (молитве, поста, похађање богослужења, васпитавању деце у вери хришћанској, добротности, гостољубивост).

Да би била прави ослонац и помоћник своје супругу, попадија треба да зна и поштује дужности супружника, много више од обичних лаика.

Супрузи се морају узајамно морално усавршавати у свему и једно друго опомињати на тачно вршење хришћанских дужности. Њена морална подршка и савет су добро дошли у часовима малаксалости под тежином пастирског животног бремена при судару са тешкоћама и искушењима.

Свештеник по својој пастирској дужности много времена проводи ван куће тј. у парохији, па је у вођењу домаћинства попадија његов велики ослонац. Не каже се узалуд да је жена стуб куће и да кућа не лежи на земљи него на жени. Попадаија треба да се труди да је њихов дом чист и уредан. Јер, чистоћа и уредност дома одаје слику добре домаћице, чисте и уредне а обрнуто, запуштености и прљавштина одају неуредну, лењу и аљкаву домаћицу. Тај дом треба да одише топлином и атмосфером слично оној која се осећа у цркви, да би свештеник вративши се уморан са парохије нашао потребан мир у часовима свог пријекно потребног одмора. Као што брод гоњен олујом и таласима, нађе склониште у мирној луци. Врата свештениковог дома треба да буду отворена за све вернике. На парохијане веома лијеп утисак оставља топао пријем у кући њиховог свештеника. То је један од начина придобијања људи. Био сам присутан кад је један стари човек младој попадији рекао да не буде као неке попадије које своје парохијане попреко гледају, и још са врата захтевају од њих да се изују. Из речи овог

старог човека видимо колико значи предусретљивост и топао пријем.

Попадаија има веома важну улогу у васпитању деце. Као што сам већ напред поменуо, због честе одсутности свештеника од куће, она је та која највише времена проведе са децом и има пресудну улогу у васпитавању деце. Она својом материнском љубављу благотворно делује на децу, тако да деца најбоље прихватају њене савете. То није она љубав која се огледа само у томе да деца буду добро нахрањена, да буду лијепо обучена и здрава, да не оскудевају ни у чему, већ љубав која ће их извести и водити правим путем, путем спасења. Да би дошли на тај пут - пут спасења, децу треба научити љубави Божијој, молитви, посту, поштовању старијих, редовном похађању литургије.

Мајчина љубав широко отвара врата дечијих срца, а онда она лако може, усадити у њих љубав према Богу и вери. Часови provedени у заједничкој молитви отварају дечје душе према Богу. То су први доживљаји присуства Божијег који уносе осећање мира и сигурности у породици, а ако се уз молитву деца уче и посту од најранијих дана онда у васпитању мајка не може погрешити. Као добра домаћица попадија ће увек припремити укусну храну да деца и не осете да посте. Када деца навикну да уз мајку посте од малих ногу, неће заборавити на пост ни онда кад мајка не буде уз њих. Много пута сам чуо да мала деца не треба да посте и да то није здраво, зато оне мајке које уче децу посту и кад су сасвим мала, трпе велике критике, али Бог даје такву благодат и мајци и деци, да се сви разувере.

Правилно одгојена и усмјерена дјеца су понос сваког оца, а нарочито свештеника што му даје директну потпору у његовим проповједима и саветима другим родитељима у васпитању деце.

Потпуно испуњавање дужности супруге свештеника, попадија ће тако најбоље помоћи пастиру у његовом пастирском раду. Имајући њену потпору и сам пастир ће се још више духовно уздизати и светлити својим животом и бити пример својим верницима.

Пројонамесник Милојко Дробњак

ВРЕМЕ ДУХОВНОГ ПРЕПОРОДА

Духовна академија Св. Василија Острошког и Богословија Св. Три Јерарха у Србињу ове године, 12. маја, на дан Св. Василија Острошког, заједно су прославили крсне славе и Светог Саву. Славље је почело служењем бденија уочи празника, а на самдан Св. Василија Острошког служена је Света архијерејска Литургија. Служио је митрополит дабробосански Господин Николај уз саслужење протосинђела филарета из Београда и 12 свештеника, док су за пјевницим одговарали студенти и ученици. О животу и раду Св. Три Јерарха, Св. Василија Острошког и о Св. Сави говорио је ученик петог разреда Богословије Станко Лакетић.

Након Литургије и резања славског колача одржана је свечана академија на којој су говорили митрополит господин Николај, ректор Богословије Св. Три Јерарха, и проф. Богословског факултета у Београду и Духовне академије у Србињу др Предраг Пузовић. Свечаност су увеличала два хора. У току богатог културног програма ученицима Богословије додијелене су награде за најуспјешније радове из светосавских темата.

Поздрављајући присутне за вријеме свечане академије митрополит Николај, је између осталог рекао:

„Само пре неколико година, наши ученици Богословије су уживали при помисли, да могу доћи на обалу реке Крке, а наши студенти у овом здању, када не могуће у Сарајеву, отпочеше са стрепњом своје теолошке студије овде. Рат је, а деца констатују: “То људи руше и оно што су они зидали и оно што је Бог зидао. Људи се ругају ономе што су некада звали лепим и бацају се блатом на све оно што су некада звали добрим” (Епископ Николај, Изнад греха и смрти).

Мора да се демон много смејао, када су неки људи са највиших места и положаја одговорности и самоодговорности, годинама радили и остваривали овај ужас приређен српском народу, па и нашој деци. Живимо у свету у коме се многе ствари наопако постављају и свршавају. Нас сатана уверава, нарочито индиректно, преко људи, како у свету иде све ка најбољем, а оно иде ка најгорем. Све нас ово нагони на веће полагање наде у Бога и прихватање упозорења Св. ап. Павла: „Браћо, чувајте се да вас ко не зароби фи-

лозофијом и празном преваром по казивању људскоме“ (Колош. 2,8). Енглески научник др Хенрик Бет, вели за ово наше време: „Прокламавање лакоумног оптимизма, ... да свет сам по себи напредује према савршенству, данас је сасвим немогуће... Сатана није измишљено биће. Власти и силе таме непрестано делују и цели свет лежи под влашћу Злога“.

Сви признајемо, свет се много изменио од почетка овога века. Свесни смо његовог растућег темпа, духа револуције, који руши све устаљене границе и традиције. Свесни смо брзине којом се руши морал, ауторитет, језик, обичаји, мода, станавање, начин живота и мишљења се мењају и преиначавају.

Не можемо занемарити да је наука дала човеку многе ствари које је он пожелео. Али та иста наука, дала нам је сада најужаснији поклон, који је икад предао човечанству. Живот и будућност, сваког животног бића на нашој планети, погођен је деловањем тог поклона науке. Он стоји попут мрачне сенке над нашим будним мислима. Он се привлачи пузећи као саблазан ужаса увлачећи се и у наше дечије снове. Претварамо се да га не видимо. Покушавамо себе и друге уверити да нисмо примили тај поклон. Покушавамо схватити да је то само шала. Једног дана ће нас уверити да ни хидрогенска бомба никад није ни постојала.

Ми смо се данас окупили под кровом ових двеју богословских школа: Духовне академије, Св. Василија Острошког и Богословије, којој су чувари и духовни покровитељи Св. Василије Велики, Григорије Богослов и Јован Златоусти. Ми смо данас срећни у сусрету са свима вама погледима речју и делом. Ви нам говорите: Хришћанству, а у том оквиру и српском православљу, потребни су способни људи, пуни вере и Духа Божијег. Поред наше велике благодарности, овој нашој заједничкој духовној радости све вас топло поздрављам у име г. ректора - декана г. професора, студена та, ученика, и у моје име добродошлицом“.

О обнављању Пећке патријаршије и раду првих богословских школа говорио је др Предраг Пузовић, а о раду богословија истакао је:

После три и по века, 1964. године је у манастиру Крки почела са радом двогодишња Богословија, што је био важан догађај у животу наше цркве. Радила је до 1970. Од

школске 1966/67. упоредо са двогодишњом отворена је и петогодишња школа. Услед ратних прилика и окупације Српске Крајине од усташа Богословија Св. Три Јерарха из манастира Крке је школске 1995/96. радилa на Дивчибарима код Ваљева. Одлуком Светог арх. сабора и залагањем дабробосанског митрополита Николаја школске 1996/97. премештена је у Србињу, у просторије Духовне академије. Ова школа је дала нашој Цркви читаву плејаду узорних свештеника и великана.

Под истим кровом ради и Духовна академија захваљујући великом труду митрополита Николаја и српских власти РС које су ову зграду уступиле за потребе школе. Академија је наследница познате Сарајевско-рељевске богословије која је основана 1882. године, за време аустроугарске управе у Босни. Богословија је радила до 1941. године, када је услед рата престала са радом. После рата зграда Богословије је коришћена у разне сврхе. Српска православна црква је непрекидно тражила да јој се зграда врати, поготово после враћања објеката Исламској вјерској заједници и Римокатоличкој цркви у Сарајеву. Пошто се са враћањем зграде ишло споро то је Св. арх. сабор 16. маја 1977. г., основао Православну духовну академију у Сарајеву рачунајући на зграду бивше Богословије. Извршно веће БиХ је тек 15. новембра 1990. донело одлуку о враћању зграде бивше Богословије Српској православној цркви, под истим или сличним условима као што су враћени објекти Исламској вјерској заједници и Римокатоличкој цркви. Одлука није реализована јер је дошло до новог рата. У новонасталој ситуацији Свети арх. сабор је 28. маја 1994. године основао у Србињу, РС Православну духовну академију Св. Василија Острошког, која је по одлуци Министарства просвете РС укључена у Српски универзитет у Сарајеву. Св. арх. синод основао је 13. септембра 1994. године Матицу Духовне академије у коју су ушли: митрополит црногорско-приморски др Амфилохије, редовни проф. Богословског факултета у Београду; епископ захумско-херцеговачки др Атанасије, редовни проф. Богословског факултета у Београду, који је именован за ректора Духовне академије; протођакон др Прибислав Симић, редовни проф. Богословског факултета у Београду; епископ жички Стефан, председник Просветног одбора Св. арх. синода и проф. др Жарко Видовић, пензионери-

сани проф. Универзитета. Наставни план у српској Православној академији у Србињу одобрио је 28. септембра 1994. године Св. арх. синод. Освећење и свечано отварање Академије било је 14. октобра 1994. г. када је почела редовна настава. Хвала Богу уписала се трећа генерација студената."

Свечана академија отворена је химном Св. Сави, а завршена пјесмом Ој Србијо. Бурним аплаузом присутни су захвалили сјајним извођачима програма, а посебно ученику четвртог разреда Богословије Зорану Живковићу, који им је, речитујући своју пјесму „Крка“, једно-

ставно и кратко приближио изгнанство Богословије из манастира Крке, што је сажео у пјесму у којој има и сете и наде.

По завршетку свечане академије, за вријеме ручка, говорио је протосинђел Филарет, чијих се хуманих мисија у току последњег рата читаоци засигурно сјећају. Отац Филарет је захвалио митрополиту Николају на његовом доприносу за

„СЛОГА“

Ми хтједосмо с њима поћи а они с нама остати, прорадиле су и емоције. Драги познати ликови, исто појање, на тренутак заклопивши очи стекао се утисак као да смо у Старој цркви. Оно што су отпјевали тако је звучало нестварно а ипак је то била стварност. Видио се њихов труд у том појању, и само Небо се спустило сви су били усхићени, у многим очима се видјеше сузе. Знао сам и осјећао да су они моји и ја њихов, да су они наши и ми њихови. Гледао сам их дуго. Моја браћа и моје сестре храбри, јаки пожелех да будем са њима, и душа се још с њима дружи. „Дух живи гдје хоће...“ Ми хтједосмо с њима поћи, а они с нама остати...

оснивање Богословије и Духовне академије и истакао:

„Ова Богословија најљепше ради и најљепше пјева. Милина је слушати их, и што рекао ап. Павле: „Човјек се осјећа као да је на деветом небу“. Слушајући ову дјецу како воде богослужење свештеник и не мораш добро да познаје правило. Само нека слуша пјевницу и неће погријешити. Чија је то заслуга? Разумије се, Бога, Св. Саве, Св. Василија Острошког и Св. Три Јерарха, али физички труд је митрополита Николаја, просвјетних радника и сарадника“.

Протојереј др Лазар Милин, пензионисани проф. Богословског факултета у Београду у својој здравици, рекао је да је радостан због тога што је видео „да православље и српство овдје живе и бујају и то у овом времену кад се дигла и ала и врана и против православља и против српства. И секташи и атеисти и колико год има сатанских ствари, сви су зинули и разглавили своје жвале на православну цркву и на српски прод. Али, ова ситуација коју смо данас овдје видели, ово славље, овај успех младих богослова којима честитам, то је гарант да је Православна црква Христова црква, да „њу неће ни врата адава надвладати“ и да ће српски народ с њом доживјет процват и свако добро.“

Познати адвокат господин Вељко Губерина говорио је о неминовности препорода православља и о томе да се не сме клонити духом, јер „и после лоше жетве треба сејати“. Његов покојни отац Никола је давне 1936. године поконио звоно цркви Св. Тројице у Устиколини код Србиња која је после Дејтонског споразума, ушла у састав Хрватско-муслиманске федерације.

Присутнима се обратио и декан медуцинског факултета у Србињу, проф. др

ТЕТА ГИНА

Старо благо лице, и глас исти, нешто мало болнији, јер и Славиша и Милован се преселише у вјечност. Осмјех напоран после свих рана и болова а лик свјетло баш као да је нечим озрачен. У њему се много тога види јер и он много тога упи. Кроз њега свију видјех и Љуба и Дару и Лепу и Романа и Душка и Зору... Стара Слога опет поји. Можда је мало остало од оне веселе дружине што Господа славише али тета Гина је са свима њима и сада за све пјева. Није ни чудо што је Ј.Ј. Змај слушајући сличне, написао стихове „Химна Слози“ пјевачком друштву из Сарајева. Стара „Слога“ опет поје...

Бориша Старовић истакавши да је „ширина, лепота и младост гарант егзистирања православља и српства на овим просторима. Србиње је постало један универзитетски град, град младости и будућности. Сви смо помало учествовали у томе. Јер два факултета, Духовна академија Богословија из манастира Крке и 800 гимназијалаца и ученика средњих школа, то је маса од скоро 2000 младих, која треба, а надам се да хоће, и која мора понијети на себи терет будућности српства и православља на овим просторима“.

На крају је говорила госпођа Аника Скворан, из Београда питајући: Да ли сте ви сви овде присутни, многи из страдалних крајева веровали, да ћемо имати срећу да присуствујемо оваквој прослави Богословије, новоустановљене, која је велика наследница крчке, сарајевске и недостижни сан Арсенија Гаговића из 19. века, архимандрита манастира Пиве, манастира који је био седиште резистенције заједно са далматинским манастирима Крупом, Карком и Драговићем.

Ми смо овде у овој Богословији и овде у овој Духовној академији добили залог нашег трајања, наше духовности. Срећна сам што сам видела да професори, ђаци и студенти уз помоћ Републике Српске, која је очевидно заједно са сарајевским универзитетом учинила све да помогне, да овај мали скромни градић који личи на Хајделберг из највећих времена оствари ово што је данас присутно.

Оцу Филарету, као и свим приложницима који су помогли ову свечаност најтоплије захваљујемо, молећи се Богу, Св. Василију Острошком, Св. јерарсима и Св. Сави, да им за то врати сваким добром.

Прошонамесник Ранко М. Билинац

НАУЧНИ СКУП „ПРАВОСЛАВНИ ДУХ У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ“

Под покровитељством Митрополије дабробосанске и сарајевског универзитета у србињској духовној академији Св. Василија Острошког, 16. и 17. маја одржан је научни скуп

на тему „Православни дух у српској књижевности“.

Након отслужене Св. Литургије у капели Академије и након што је скуп отворио ректор сарајевског универзитета проф. др Војислав Максимовић отпочело се са излагањем саопштења овим редом:

Први дан, 16. мај:

1. *Митрополиј Дабробосански Г. Николај (Мрђа):* „Улога Св. Саве у стварању српске књижевности“
2. *Проф. др Војислав Максимовић:* „Православни дух српске књижевности“
3. *Епископ Захумско-херцеговачки и приморски Г. Ајнанасије (Јевтић):* „Православни дух старих српских записа и натписа“
4. *Проф. др Милица Грковић,* Нови Сад: „Православни дух у повељама Немањића“
5. *Проф. др Дамњан Пејровић,* Приштина: „Присуство Великих кападокијаца у старој српској књижевности“
6. *Бакон Милорад Лазих,* Београд: „Естетика историје у књижевном делу Св. Саве“
7. *Проф. др Вукашин Баговић,* Приштина: „Православни дух у српским епским пјесмама најстаријих времена“
8. *Проф др Лазар Милин,* Београд: „Православље у српским народним пјесмама“
9. *Мр Валентијина Пишулић,* Приштина: „Православни дух у усменој традицији“
10. *Проф. др Мишар Миљановић,* Србиње: „Србослављење и Богослављење у поезији Ј. Ј. Змаја“

Други дан, 17. мај:

11. *Проф др Јован Деретић,* Београд: „Параболичка структура приповетки Лазе К. Лазаревића“
12. *Проф. др Слободан Томовић,* Подгорица: „Христоцентричност у Његошевим делима“
13. *Доц. др Славица Јелушић,* Приштина: „Православни дух у приповјеткама Стефана Митрова Љубише“
14. *Срејен Вујковић,* Бањалука: „О православној духовности поезије Љубомира Симовића“
15. *Проф. др Јован Пејчић,* Ниш: „Молитвени дух Исидоре Секулић“
16. *Проф. др Мирко Скакић,* Бањалука: „Православни дух у поезији Десанке Максимовић“
17. *Проф. др Сава Ђеклић,* Бијељина: „Православље у приповјеткама Лазе К. Лазаревића“
18. *Мр Горан Максимовић,* Ниш: „Успомене синђела Спиридона Алексијевића“
19. *Љиљана Поњавић,* Београд: „Поезија јеромонаха Митрофана (Матића)“
20. *Момчило Голијанин,* Требиње: „Православни дух код српских писаца“
21. *Мирољуб Јоковић,* Београд: „С друге стране Божијег дома“
22. *Мр Ранко Појовић,* Српско Сарајево: „Православни дух српске поезије с почетка и краја вијека“
23. *Перко Војиновић:* „Православни дух у српској књижевности“
24. *Здравко Кеџман:* Ојкача, крајишка народна пјесма

Православни
дух у
српској
књижевности

Митрополит Николај

УЛОГА СВЕТОГ САВЕ У СТВАРАЊУ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Одвек су се појављивали изузетни људи у којима се оваплоћавао савршени морал и у њима васкрсавали различити дарови Божији. Пре хришћанских светитеља, човечанство је познавало грчке мудраце, израилске пророке, будистичке и друге праведнике. Њих је човек имао у виду, тврдећи да постоји савршен морал и велики дарови са којима се у потенцији долази у овај свет. Ова чињеница сама по себи је карактеристична и поучна. Она сама собом даје да осетимо, да код ова два фактора није разлика у степену него по самој природи. Нема сумње, они се међусобно прожимају, допуњују. Оба се оваплоћују, у привилегованој личности која постаје узор, као што је код нас Свети Сава.

Зато су нарочито светитељи имали многе подржаваоце и зато су велики људи служећи добру вукли за собом масе. Они ништа не траже, па ипак све постижу. Није неопходно да проповедају. Доста је само што постоје. Њихово постојање само по себи је позив добру. Ово је главна одлика ова два фактора (морала и дара) код тих људи, поготово код светитеља. Та личност се рађа у нама и кад њу нађемо, осећамо, у стању је да нас води као учитељ ученика.

Откуд долази снага таквим људима? Који су принципи деловања долазили на место природне обавезе, или боље речено, који апсорбују обавезу? Да би смо на ово одговорили, потребно је знати шта је од нас прећутно тражено. Дужности су дужности које нам је наметнуо живот у друштву. Ови људи су увек тежили и чинили, да се сав њихов живот и рад уопштава, користан за све људе.

Дакле, до човечности се не долази проширењем друштва. Пожртвовање, давање себе, дух жртве, љубав; - то су речи које изговарамо када мислимо на њих. Ако се речи још испуне садржином, ако се та садржина оживи, настаје један нов живот. Тад почиње о схватати, то је једна нова личност пуна општег добра, а одлика тог добра је љубав према Богу и човечанству.

Са формирањем јединствене државе Немањића, настаје и нова епоха у историји старе српске књижевности. Она се сад осамостаљује, писањем сопствених дела на српске теме. Ма колико средњовековна поезика истицала у први план универзалне вредности, оно што је опште и оно што је изнад појединаца, у Немањићкој држави јављају се снажне ауторске личности, писци, чија дела носе и обележавају њихов рад, и др. Ново раздобље, које почиње првих година 13. века, обележено је утврђивањем и нормирањем тз. рашке редакције старословенског књижевног језика, иза чега стоји одређен развој писмености. Стоји веома жива преписивачка делатност, развој књижевности, интелектуална превођења са грчког и састављање оригиналних дела. То се заправо дешава у рашким центрима и у новом светогорском српском центру - манастиру Хиландару.

Ово се понајвише све дешава делом Светог Саве и развојем аутокефалности српске Цркве. Све што је Сава написао, по мишљењу Др Милана Кашанина „остало је у орбиту његовог организованог и законодавног рада и имало је одређени црквени и државни циљ... Тек тада српска књижевност добија ону своју садржину, која ће је учинити равноправном и активним учесником у књижевном животу православног словенског света. Отуд је 13. век, не само нова, него и главна етапа у конституисању српске средњовековне књижевности. Тада су положени темељи целокупној српској књижевности и показан смер духовног развоја. Та етапа се завршава нешто пре краја столећа нормирањем рашке ортографије у писмености и заокруживањем стварања живота и служби. До краја 13. века формирају се књижевни центри ране Немањићке Србије; - Хиландар, Студеница, Жича, Милешева, Пећ. У току поменутог века, српска књижевност настоји да ухвати корак са византијско-словенском литературом, да се прикључи њеној заједници. Мотив о делатности налази се у стварању сопствених православних култова, светородне династије и аутокефалне Цркве. За улазак у византијску и европску цивилизацију средњег века, била је потребна не само своја, независна држава и самостална аутокефална Црква, него и свој улог у општу, хришћанску културу тога света и времена. Ово своје учешће у светости, у једној вишој духовној заједници, било је потребно, у којој би срп-

ски народ био заступљен преко својих људи. Отуд је сопствена књижевност била неопходна за друштвене и националну самосталност. Било је потребно да „осветли ондашње просветно стање, висину развитака и правац умне радње у старој српској књижевности... вели Ђорђе Трифуновић.

Др Милан Кашанин каже „Истинској књижевности и оригиналном стваралаштву, од онога што је Сава написао припада у свему стотинак страница. Али мали обимом оригинални списи Савини су ванредно значајни; - по времену свог постанка, по сведочењу о људима, по мисаоној садржини, по дубини осећања, по књижевним врлинама. Животопис Немањин, који је Сава саставио у пресудним тренуцима народног и свог живота, иде међу најсадржајније и најбоље написане списе на српском језику. Он је светске вредности... Дакле, улогу зачетника овакве, осамостаљене српске књижевности у 13. веку има несумњиво Свети Сава, најмлађи Немањин син, творац и први архиепископ српске цркве (1175 - 1236). Његови биографи сложено истичу, нарочито заупљеност Растка Немањића књигом. У његовој лектури, а она се може препознати у делима што их је за собом оставио, налазе се не само јеванђеља, апостоли, паримејници, а поготово Псалтир, него и духовна штива Пролога, патерика, сигурно Лествица Јована Синајског, беседе рановизантијских црквених отаца, пре свега Светог Јована Златоустог, Василија Великог, Григорија Богослова и других. Налазила се и црквеноправна литература, бар у оној верзији Закона судног, за коју се вели да ју је са византијске Еклоге превео још Методије Солунски уочи моравске мисије 863. године.

Боравак у Светој Гори, омогућио је монаху Сави да прошири круг своје лектуре оним књигама које су имале велику примену код светогорских монаха. Смисао за организацију манастирског живота, засигурно говори о Савином широком познавању литургијске и монашке књижевности у грчким типцима, а нарочито у великим химнографским зборницима као што су октоиси, триоди, минеји. Одна према књижевности Светог Саве, огледа се и у његовим типцима; - манастирским уставима, где је читању књига у библиотеци дато важно место у духовном животу монаха, а можда још више у формирању првих српских библиотека, које се бар донекле могу реконструисати, каква је била библиотека манастира Хиландара, основана као и манастир 1198. године.

Свети Сава осетивши велику вредност српске душе, није могао мировати целог свог живота. Улагао је све своје духовне и моралне способности. То је могао чинити једино уз помоћ Божију. Све те радости делио је првенствено са својим народом, који је у њему гледао једног од ретких својих синова. Свети Сава је

својим даром, положајем, звањем и пореклом, подигао у велике висине свој народ пред страним светом, те пред веома цењеним и угледним приказивачима своје земље, Цркве и народа. Само је такав наследник на њиви своје Цркве и народа, могао небројено пута долазити у тесан додир како, са највишим, тако и најнижим слојевима свога рода, - народа. Само је Свети Сава могао осетити префињене карактеристичне особине српске народне душе.

У појединим крајевима свога отаџства и шире, давао је јасне и живе преставе о свом човеку, - Србину, затим и другима. Само је такав човек великог духа и светости, могао запазити оне многобројне појаве духовне и материјалне културе, повезујући на том плану прошлост и садашњост, те дати смернице потомцима, да буду ствараоци у истом правцу, а који ће имати значај за науку и културу српског народа утемељену њиме на православној духовности.

Православни
дух у
српској
књижевности

Митар Миљановић

СРБОСЛАВЉЕ И БОГОСЛАВЉЕЊЕ У ПОЕЗИЈИ Ј. Ј. ЗМАЈА

Оно по чему је Змај специфичан и самосвојан међу српским поетима и када је реч о односу према православној јесте чињеница да је код Змаја реч о БОГОСЛАВЉЕЊУ. С друге старе чињеница је у Змајевој поезији БОГОСЛАВЉЕЊЕ најнепосредније повезано са СРБОСЛАВЉЕМ. Код Змаја се ради овде о таквој вези да су благослављење и србославље неодојиви. Нужно је, међутим, у вези са овим изнети још једну констатацију. Веза између богослављења и православања таквог је карактера да ни богословљење, ни србославље нису на губитку. Напротив. Могло би се рећи да у целокупној српској поезији нису на добитку у толикој мери у којој су на добитку у Змајевој поезији. Наравно, овим самим се не прејудуцира оцена уметничких домета Змајеве поезије. Српски књижевни историчари и теоретичари овде су трајно тврдили да Змајево песничко стваралаштво не представља највиши домет српског

песништва ни у 19. веку ни у целини. У вези с тим довољно је поменути Његоша који је недо-сегнут и кога није могуће досегнути.

Битна одредница србославља у Змајевој поезији је борбени активизам. За Змаја као националног песника се оправдано може устврдити да је последње што би он Србима могао препоручити мирење са постојећим, мирење са потчињеношћу било које врсте. Стога се и може констатовати да он будућност српства види у борби и верности, а ни у ком случају у издајству и сагињању главе. Управо то потврђују и следећи стихови:

„Српски мачу, ти не храни
Пустоловно крвцу лити,
Ал јуначки српство брани,
Пак ћеш увек победити!“

„Милош паде
А не даде
Он од себе Милошића.“

„Јеси л умро роде?“ Нисам.
Немој ни умрети!
Јер тај није на умору
Ком се страшно прети.

Битан саставни елемент Змајеве песничке визије богослављења Христа Логоса јесте схватање да је то Бог који куша чврстину наше вере и који спасава само ону чија је вера чврста. Христос је Бог који је дозволио да буде разапет, али не и да буде понижен.

„Роди се Христос, који ће да куша
Родио се Христос, који се распет даје
Али не уступа, нити се понижава.“

Саставни део Змајеве визије богословљења претстављају песничке визије богослављења представљају песничке визије свих битних из овоземаљског Христовог живота, од рођења на простој слами преко констатације да је и сам Исус био дете од распећа и васкрсења. Ту је на пр. и веома успешна визија песника Змаја Христова смиривања разбешњелог мора.

Змају као, истинском православном песнику, разуме се, није у песничкој визији Христа промакла чињеница да је Христ *Богочовек*, то јест истовремено истински Бог и истински човек. Због тога и јесте богослављење у бити својој слављење *Богочовека*. То се види из следећих Змајевих стихова:

„Зар не видиш душу чисту,
Којом стера судбу преку?
Зар не видиш душу чисту
Божија сина у човеку?“

„Видећеш га на Голготи
Како мирно, свесно пати,
И са крста у мукама
Нов ће живот обећати.“

Битан аспект Змајева богослављења је и песникова интерпретација цркве, под којом, то

је из контекста апсолутно видљиво, Змај подразумева искључиво православну цркву. Отуда и Змајеви стихови:

„Црква ми је била мати,
Ја је морам поштовати.“

„Волим цркву, јер у њојзи
Падне с душе тама -
Болна душа загреје се
Топлим молитвама“

За Змајеву поезију карактеристично је јединство србославља и богославља. То је, несумњиво, њена битна значајка која ову поезију у целини прожима. Тешко је доказати да то код било ког српског песника долази у већој мери до изражаја него код Змаја самог. У Змајевој песничкој визији отуда непосредна веза између крста на коме је Христос разапет и крста на српском грбу. Песник Змај свом песничком душом жели, да Богу кога Срби верују, Бог правде, љубави, вере и наде, буде увек, у свим приликама које су битне како за поједине припаднике српског народа, тако и за српски народ у целини и присутан и делатан. Илустарције ради наводимо и ове стихове:

„Ој, Исусе, мучениче света,
Ја те гледам на крста разапета;
Гроб те прима, али за три дана.
Ти се диже,
Слави својој стиже,
А крст Србу
Остаде на грбу“

„Да Српкиња будем права,
Да не згрешим Богу своме.“

„Српско име, српски језик
И то вам је с неба дано,
А што вам је с неба дано,
А што вам је богодано.
Нек не буде окаљано.“

Змајева песма „Химна“ Слоге српског певачког друштва у Сарајеву инспирисана је јединством богословљења и србославља, истински доживљеном и дубоко проживљеном спознајом да су они неодвојиви:

„Гледајте, душе, горе
У оне свете дворе
Нека вас диже склад
Богу нам поје вера,
Богу нам поје љубав
Богу нам поје над.
Не осећамо боле
Негујући српске школе,
Грлећи света храм
Јер где је жеља чиста
Над њом се небо блиста,
Господ штити сам.
Гледајте, душе, горе
У ове светле дворе
Нек вас диже склад,
Богу нам поје вера

Богу нам поје љубав
Богу нам поје над!“

Повесна је истина, али и повесни усуд да је зграда Српске „Слоге“ преживела 1. и 2. Светски рат. Надживела је као српска установа и као зграда у српском власништву и прву и другу Југославију.

Сада је она у исламском Сарајеву својеврсној балканској дамахирији, у исламистану. Не можемо се одхрвати размишљању о томе хоће ли заувек у таквоме окружењу и остати. Хоће ли ова српска „Слога“ доживети судбину српске слоге о којој је Змај страшно и занесено певао не доживевши је. Бог зна које ће је и када српске генерације доживети. По свему судећи о успостави српске слоге се не може бити ни говора до краја 20. века. Међутим, Змајево богослављење и србославље без слободе јесу и остали незамисливи. Отуда и ови његови стихови:

„Светац рече: Биће среће
Чим се Срби духом сложе!“
И сав народ пред олтаром
Сложно кликне: „Амин, Боже!“

Православни
дух у
српској
књижевности

Мирко Скакић

ПРАВОСЛАВНИ ДУХ У ДЕСАКЕ МАКСИМОВИЋ

Када се послје првог свјетског рата појавила Десанка Максимовић са својим првим пјесмама и првом књигом пјесама *Песме*, 1924. године, у којима је испољила важне значајке своје лирике: православни дух, непосредност, искреност, топлину и мелодиичност, тада је на њу указивано као на даровиту српску пјесникињу. Антун Барац је у „Југословенској њиви“ у новембру 1924. године писао да су њене пјесме „најбоље што је на нашем језику дала у стиху жена, а иду, без сумње, у највредније што се последњих година у нас створило.“ Очекивања нису изневјерена. Објављена дјела Десанке Максимовић показују карактеристичну и узлазну стваралачку линију све до књига *Тражим помиловање* (1964) и *Немам више времена* (1973). Заједно са Исидором Секулић

(1877 - 1958) и Аницом Савић Ребац (1892 - 1953) Десанка Максимовић је најпознатија и најзначајнија српска списатељица и најдаровитија жена која се појавила у новијој српској лирици од Милице Стојадиновић Српкиње (1830 - 1878). Од Јефимije, највеће српске pjesникиње средњег вијека, до данас српска лирика није имала већу поетесу од Десанке Максимовић. Она је не само pjesникиња него и приповједач, романијер, судионик многих догађаја и велика појава у култури. Кроз њена дјела зрачи њен православни дух.

Прве своје pjesме Десанка Максимовић објавила је 1920. године у часопису „Мисао“ и стварала је све до краја свога живота (1993).

Објавила је око десетак књига: pjesме, pjesме и прозе за дјецу и омладину, приповијетке, романијерске и путописне прозе. Преводила је са страних језика: француског, руског и бугарског. Преводила је и Ану Ахматову, једну од највећих pjesникиња свијета. И Десанкине pjesме су преведене на: енглески, њемачки, талијански и руски језик, те на бројне друге словенске језике. Она је својим православним духом и дјелом повезивала и снажила православне народе.

Била је pjesник непресушног надахнућа, великог православног духа и неисцрпне свјетине. Њена лирика дјелује тајанствено, изнутра се узбуркава и вјечно је млада.

Десанка Максимовић говори природно, изливада и цвијећа и често разговара сама са собом. „И, чини се, баш тиме, тим бављењем самим собом, она се одвојила од свих својих савременика: љубав, прољеће и младост испуњавали су њене песме, топле, непосредне и људски наивно искрене. Она је једноставно причала о себи, о оном тихом жуборењу узареле крви, о својим састанима и растанцима, о своме, зеленом витезу, о лепоти његова загрљаја.(...) Поезија Десанке Максимовић, чак и када значи љубавни немир и бол, обојена је ведринама, светлошћу и сунцем. У њеним стиховима зрачи православни дух, провијава вјера у младост и човјека, вјера у живот и повратак изгубљенога.

У њеној лирици примјећују се и извесни утицаји Јована Лучића, усмених народних романијерских мелодиозности. У традицији интимне лирике она се донекле надовезује на Даницу Марковић (1879 - 1932), српску pjesникињу с почетка 20. вијека која је искрено и топло пјевала о својим интимним осјећањима, али је Десанка Максимовић отишла даље од Максимовићеве у богатству поетског израза и јачини и снази православног духа. Њени стихови су непосредни имају посебну боју и пуноћу.

Након њене појаве у књижевности примјећено је да њени стихови подсећају на усмену

народну лирску pjesму. Међутим, не би се могло тврдити да је Десанка Максимовић намјерно писала своје стихове на „народну“, али ту постоји велика психолошка сродност између њене лирике, православног духа у њој, и усмене српске народне женске лирике.

Три су основне значајке лирике Десанка Максимовић: лирика као етика, лирика као слављење љепоте и лирика као чин родољубља. Д. Максимовић се као истински pjesник нашег времена у својој лирици одавала теми, молитви, људскости, ономе што знажи и краси православље. Увијек је изналазила сличности између себе и српског народа. У боли свога народа осјетила је своју бол а у његовој радости видјела је своју радост, у оку свом имала је заједничку сузу и истину. Тешко је подносила патње и боли свога народа, али је вјеровала у његову скривену тајну.

Србија је велика тајна:
не зна дан шта ноћ кува,
нити ноћ шта зора раба,
не зна грм шта суседни грм сања
нити птица шта се догађа
између грања.

Ко зна шта крије у себи
та невина роса сјајна;
ти сељачки пословни крици
што се с брда на брдо чују
заверу можда кују.

(*Спомен на усџанак*)

Десанка Максимовић је виђено и доживљено у другом свјетском рату претакала у стихове и приповијетке. У доживљавању устанка и ратних страхова у Србији 1941. године она је ушла у нову тематику и унијела је нове тонове и боје у лирици. Њене родољубиве pjesме: Србија се буди, Спомен на устанак, Крвава бајка, Бајка о устаничкој пушци, и др. казују о њеном великом православном духу, поетској снази и блискости pjesникиње са својим народом. Од првих објављених pjesама па до краја свога живота pjesникиња је била у служби поезије. Трагедија српског народа је и Десанкина трагедија. И кад се радовала и кад је туговала, она је са својим народом увијек друговала. Бол њенога народа је и њен бол. У **Крвавој бајци**, гдје је приказано стрељање ђака у Крагујевцу 21. октобра 1941. године, не спомину се ни сузе, ни јаук, ни Нијемац, нити крв, мада је свуда велики злочин који је једноставно и увјерљиво приказан. Ово је знатно више од обичног записа о судбини ђака једног разреда у ратном вихору који су испред запете пушке отјерани на губилиште.

По Десанкином мишљењу праштања за службују сви: жене и мушкарци, слаби и јаки, робови и велможе, несретни и сретни, ружни и лијепи, колебљиви и одлучни, јер сви они носе у себи своје мане и врлине, свако од њих има

неку рањиву тачку и свакоме је потребна подршка и помоћ, потребно је помиловање. Том тогалитету pjesник није супротставио свој pjesнички став, него тоталитет хуманости. У име времена српског цара Душана, pjesникиња казује четрдесет и једну бесједу за помиловање: свргнутих царева земље, којом су походили војске, помиловање војничких гробаља, бесједу и заштиту најновијих дана, за помиловање оних што се спотичу о праг, оних који се боје смрти, за помиловање звијери и богова свадби без вјенчања, помиловање погубљених љубавних писама, нероткиња и оних који не умиру на вријеме. На крају дијалог а опет ће бити и Цар и Закон који ће рећи:

Нисам ни властелин ни себар
који се свети,
који враћа жаоку за жаоку,
срце за срце,
нож на срцу за нож у оку,
ја се по срцу не управљам,
ја сам цар заробљен законима
које прописујем сам.

(*О прашићању*)

Велика је лирика љубави у овом дијалогу између Човјека и Прописа. Лирика Десанке Максимовић претежно се испољава као морални чин. То је највише дошло до изражаја у њеној лирици са социјалном тематиком, у родољубивим pjesмама, посебно у збирци pjesама *Трајим помиловање*.

Трајим помиловање
за себра
што ниче и умире као трава
у заборав из заборав,
за тридесет кућица његовог кромпира,
за усукано кукуруза стабаоце,
за дим над кровом,
за оно где је, следећи оце,
погрешно делом и словом.

(*За себра*)

Она је прва српска pjesникиња која је на рату српског народа привила ријечи: трајим помиловање.

За све занете и недовршене,
И за мене,
За тихе, за сетне,
За оне сасвим друкчије од мене,
За оне са мном истоветне.
За њих, за себе,
За сваког човека,
Трајим помиловање.

Pjesникињине ријечи су симболи размишљања и наде. Овдје она дубоко понире у људску душу и пледира штоје могуће на веће разумијевање и оправдавање људских слабости.

Православни
дух у
српској
књижевности

Горан Максимовић

УСПОМЕНЕ СПИРИДОНА АЛЕКСИЈЕВИЋА

Умјетничком усложњавању и изазовности Алексијевићевих записа доприноси и мијешање двају наративних планова: индивидуалног или аутобиографског и општег или мемоарско-историјског. У првој је наглашен субјективни тон казивања, отуда одређено са епистоларну форму није случајно („Споменак Милорадов“ је компонован у облику дванаест писама упућених пријтељу Милиславу), а евоцирање успомена на прохујале дане, на драге и блиске људе, на дане дјетињства и младости, доприноси специфичној алтруистичкој интонацији догађаја од 1778. године, када започиње казивање, па све до почетка 1836. године, када се запамћена прекидају. Постоји извесна недоумица кад је Алексијевић писао „Споменак Милорадов“. Према уводној тврђњи неименованог приређивача и редактора рукописа, највероватније Ђорђа Поповића, уредника Гласника Православне далматинске цркве у Задру, отац Спиридон је довршио рукопис 4. августа 1838. године „како је сам забиљежио на трећем свеску“ (Хућу/1904, 12). Међутим, према Алексијевићевом исказу у Ху писму у којем узгред помиње 13. септембар 1839. године као дан кад описује како је владика Краљевић 1810. године одмах расформирано епископски Капитол, а потом га ни он нићи његови наследници више никад нису формирали до дана када Алексијевићев запис настаје, дакле до 13. септембра 1838., биће да редактор исказ није тачан и да је „Споменак Милорадов“ исписиван и у 1839., а судећи према обиму каснијег рукописа и према чињеници да је рукопис остао недовршен (последњи записи односе се на одлазак епископа Пантелејмона Живковића из Далмације и именовање архимандрита Симеона Тркуље у фебруару 1836. за његовог наследника), може се с правом претпоставити да је Алексијевић исписивао своје успомене све до изненадне смрти на Васкрс 1841. године у Задру, а да датум на корицама треће свеске записа, који по-

миње редактор, не означава завршетак него почетак исписивања тог дијела рукописа.

Други наративни план, који је иначе прожет са личном, аутобиографском димензијом запамћења, па га отуда само условно посматрамо као самосталан, карактерише тенденција ка објективном, документарно-историјском свједочењу о значајним и драматичним годинама борбе за конституисање и именовање православне далматинске епископије, а одмах затим, по њеном успостављењу и несрећних покушаја епископа Краљевића да поунијати далматинске Србе (1818 - 1821). Усложњавању документарно-историјске перспективе доприноси и летописни сажети преглед француско-аустријских ратова од 1796. године и њихови одјаци у Далмацији. У тим дијеловима, ради што боље историографске аутентичности, аутобиографски поступак је поткрјењен документима. Карактеристично је, на примјер, Зелићево писмо из Милана у августу 1808. у којем износи увјерење да је придобио италијанског монарха заустављење православне епископије у Далмацији. У сличној функцији су и документи у којима је потврђено Алексијевићево рукоположење у свештенички чин и слично. Алексијевић као изворе за своје казивање користи и свједочења савременика, на примјер, протоцињела Кирила Цвјетковића као аутентичног свједока Краљевићевог приближавања унијатској идеји и као једног од њених најжешћих противника, а затим и страдалника у аустроугарским казаматима.

Литерарна својства у ужем смислу у Алексијевићевом сјећању згтно су редукована, услед пренаглашеног објективног тона и документарне интенционалности, и уочљива су само у оним дијеловима у којима је субјективни тон израженији а лични утисак и запажање неспутано. Таква је, на примјер, развијена поредбена слика у којој је описан многољетни хрст у дворишту манастира Житомилићи "... он је крај једног раста (дуба) ког дебло седам људи с растегљајем једва обуфата; из стабла има четири гране које се простиру на све четири стране, овај је удивителне величине и љепоте, а најпаче прољећем и љетом кад густом својом зеленошћу подобни се једној прекрасној амбреди; под њеним хладом љети беги, капетани, аге пландују, кад пролазе у Сарајево, или к везиру у Травник; који су били у Цариграду, Анатолији, Аравији и Египту, кажу „да већега и лијешшега нигди нијесу видели“. Право рећи, гледајући га, рекао би да је отпочетка свјета" (Хућу/1904, 13). Као што казивачев литерарни дар долази до изражаја и у путописним епизодама. Упечатљив је на примјер опис буре на Јадрану приликом путовања на Крф у марту 1789. године: „Ову сву цјелу ноћ страдалисмо љуто, нићи се спавало ни починути могло; капитан от брода долетио би који пут говорећи:

оче, молитe Бога, да се непотопимо. Ево страха: море учи, даске шкрине, балвани је че, брод немиле окаче, у камари неможемо да се држимо, и још ми невјешти мору, падамо сад на ноге сад на главу, от великог скакања брода нигди мира...“ (Хућу/1904, 102). Алексијевић пажљиво описује острво Крф, а највише се задржава на сликама са Ускршњом процесом, или педагантом опису цркве Светог Спиридона. С друге стране, приликом боравка у Трсту 1804. године, гдје се је лијечио од „протисли у прсима“, способност добре операције прераста улонос због сусрета са Достијем Обрадовићем, који му је тада покљонио *Собраније правоучиљелних веицеј и шек јубликовану Пјесну на инсурекцију Србијанов.*

Алексијевић је у сјећањима најмање и саввим скромно и узгредно говорио о себи, а његови савременици су оставили мало сведочанстава. Ако је судити по запису Стевана Кнежевића, каснијег владике далматинског, исписаном на првом свеску рукописа Алексијевићевог, који је, иначе, у „три свеска“ сачуван у библиотеци манастира Крка, замашен је као човек „љубведостојног крактера, и као што његова веселост духа, особито у младим љетама, која га и до смрти није оставила, свуда радост распростираше, тако му је искреност и сердечност његова многе пријатеље и почитатеље придобила“ (Хућу/1904, 12). Објективан тон Алексијевићевог аутобиографије, скромност и ненаметање сопствене позиције у описаним догађајима, такву констатацију потврђује, а дјело чини вриједним документом за реконструкцију живота српскога народа у Далмацији у посљедњој трећини осамнаестог и првој половини деветнаестог вијека.

Православни
дух у
српској
књижевности

Љиљана Поњавић

ПОЕЗИЈА ЈЕРОМОНАХА МИТРОФАНА МАТИЋА

Српско монашко песништво не-раскидиво је везано и надахнуто побожним духом Светога Саве и небројених јунака и мученика који су своје животе положили у борбама за Крст часни и Слободу злат-

ну. Па ни поезија јеромонаха Митрофана није по томе изузетак, али живећи у времену и окружењу где, како сам каже: „на наше очи надира једна страшна неман са отвореним чељустима, са стране где залази, или је већ зашло, сунце, са запада и гута све што је драго, присно, слатко, мило, љубезно - што је део наше душе. Та грозна неман, тај европски дух, већину је код нас прогутао и уништио знамење наше... Опија она, примамљује младост нашег народа, дира његове латентне страсти, свија непродуховљене људе наше и они су фанатизовани њоме. Они не виде здравље, ведрину и сјај националног духа, јер лутају у мраку европских погледа на свет и живот. Они гледају туђим очима, кроз туђе наочаре које су замагљене, мутне... Не виде они крваву али херојску прошлост са њеним краљевима и царевима, гусларима и витезовима, архиепископима и владикама свецима, мајкама светитељама и девојкама монахињама; манастирима и књигама староставним које кроз груба слова казују високи полет духа наше средњовековне културе, на чијој ће се основи зидати духовна будућност нашег народа...“ Далје песник оштро упозорава да нам је једини спас „...Да пођемо на нов пут, пут Христов, монашки, аскетски, трновит, нераван, пун препрека и провалија. Смело, херојски, младићки неустрашиво, без умора и малаксалости... Вежбајмо се у снази духовној. Хади-Ђера, Хади-Рувим нека нам буду узор. Па Злагоуст, жарки и неустрашиви. Ново време не тражи пустињско монаштво: столпнике, ћуталице. Него смеле духовнике скрстом Распетога у рци, праћене народом жедним истинске поуке Јеванђељске. Монахе, који ће по угледу на свога Учителја, тешити очајне, хранити гладне, одевати голе, спуштати се на дно живота да дичу понижене, увређене, згажене и удахну им у болна срца Господа Христа, благог неизмерно милостивог, Пријатеља презрених, сиромашних и малих. Тада ће бити посвећено наше живљење и бићемо нови људи...“ Из ових ставова проистичала је и Митрофанова поезија, па у песми „Ресавски преводник“ каже:

Тихо жубори и Ресава под градом
и жури ко мисо везиће по платну.
Он, сед, ороноу од дуга живота
ноћу неуморно бди над својим радом,
над књигом повести о борбама светим:
За крст часни и слободу златну.

Агарјански демон из тропског ваздуха
српском крвљу пише повесницу ратну,
а он свету борбу у име Сведуха:
За крст часни и слободу златну.

Кад над Манасијом ноћ се тамна спусти
и монах-вратар затвори капију
на ресавском граду - да силници пусти
не чине срамоту неку непријатну
светој задужбини - он, гушћим пером,
надахнут снагом молитве вером

на пергаменту пише историју српску:
За крст часни и слободу златну.

Митрофан (Матић) је својим песмама дао најбитније карактеристике целокупној нашој лирици, које је и чине самосвојном и јединственом. Само једно продуховљено биће могло је осећања своје душе онако јасно исказати кроз своје песме и другима још послужити за узор. А Митрофан је такав одиста и био. Сама његова природа била је тако саздана да је тежио да се потпуно уздигне изнад свакидашњости овоземалског живота. Био је у правом смислу речи Божји слуга, и Божјој Истини остао веран до смрти. Неизмерна љубав према свему, а пре свега према сведржитељу Неба и земље, и то „љубав која не сажиге невиност и чедност“ омогућила је Митрофану да прво себе продухови, да себе приведе ближе Богу, па тек онда да друге одуховљава и продуховљава. Чезнуо за нечим што је још веће од љубави. Његова душа је жудила за Свељубављу:

Ја бих хтео љубав која не сажиге
невиност и чедност, цвет стида не руши
и која би Богу привела ме ближе
да засјаје луче и искре у души.

Љубав што спаја срца безазлена
Жаром најсветијим, љубав што би била
Отсев свељубави, сенка једна њена
која би ме вечно са Небом сљубила.

Само они који су га добро познавали, који су успели да продру у унутрашњост душе његове, знали су каквом је безмерном љубављу Митрофан љубио Христа, тежећи тој Свељубави, приближујући јој се све више заиста угушио све „дивље страсти и похоте“, пламом душе своје, „пламом што не гасне“. Свакако да су, поред самог склопа Митрофанове природе, и многе светије којима је био окружен допринеле распламсавању те љубави. Манастир Чокешина на падишама Цера, историјске светије српства, гробови знаних и незнаних узора - бораца за Крст часни и слободу златну су само помогли да се Митрофаново биће сасвим продухови и да Свељубављу кроз Христа воли неизмерно своју родну груду, свој народ.

Митрофан је син „хранитељке наше“ пре свега духовне, чедо родне груде српске, чије болови и патње сажигу његово биће. Он познаје одлично историју Српства и зна да је родна грудa Србинова натапана крвљу безбројних генерација, најчистијом крвљу најбоље деце! Митрофан зна да утроба те свете земље крије у себи кости прадедова славних јер, отаџбина је брод на коме се не налазе само тренутно живи путници, већ су на њему и гробови предака и колевке потомака њихових! И као што је истинском љубављу служио Христу, тако је, само њему својственом оданошћу, сагорео у преданој служби Отаџбини својој и народу свом. Души његовој наносило је бол, претежак

и превелик, скрнављење најдрагоценијих честица узиданих у темеље Отаџбине.

Православни
дух у
српској
књижевности

Мирољуб Јоковић

С ДРУГЕ СТРАНЕ БОЖЈЕГ ДОМА

Међу српским културним посленицима којима је било својствено православно поимање света како у свакодневном животу тако и у уметничкој делатности, а који су пресудно обележили српску књижевност у расејању, истицали су се Јован Дучић и владика Николај Велимировић. Јован Дучић је пресудио обележио међуратни период српске књижевности у расејању, а пре свега у САД, дакле период од 1918. до 1944. године, док је Николај Велимировић оставио неизбрисив печат на ствараоце у потоњем периоду, од 1944. до краја осамдесетих година. У сенци ова два српска духовна великана деловало је или још увек делује на сличним задацима мноштво српских културних посленика међу којима је делатност Матеје Матејића посебно запажена. Ваљда међу српским културним посленицима у САД задуго није било тако свестраног ствараоца: Матејић се успешно окушао као градител православног храма, као оснивач једног од најзанимљивијих културних подухвата на западној хемисфери - Хиландарског истраживачког пројекта, као врло успешан универзитетски професор словенских књижевности средњег века (оставио је неизбрисивог трага на неколицини америчких универзитета), као песник, есејиста, критичар, биограф, прозни писац. Напоменимо да је уз све ове активности Матејић током читавог живота непрекидно обављао дужности православног свештеника тако да је сасвим разумљиво зашто је читаво његово књижевно и културно дело прожето православним поимањем света. Странице његових тридесетак жанровски различитих књига натопљене су основама православног учења, али стратешки наноси православља најочљивији су у, бар кад је о књижевности реч, у поезији, есејистици и теолошким расправама.

Кад се једног дана буде писала историја српске књижевности у расејању, онда се песничко дело Матеје Матејића не може заобићи. Иако је објавио само четири збирке песама, Матејић важи за једног од наших најбољих песника у расејању. Попут многих песника и Матејић је у неким програмским текстовима покушао да у одговор на питање шта је песничтво и каква је његова функција. По његовом дубоком уверењу песничтво је израз бића чија је мисија скопчана са хришћанским моралом: песник је ту да отргне од заборава прошлост, хаотично стање Историје и будућности, а и кад је осуђен на неразумеваше онда нема права на предају премда му је праштање оно што му једино остаје („Пред одаслање“). Мисија песника није мисија безбрижног човека и у њеној основи се налазе пориви који су једино познати Богу. Дакле, овај песник на језик поезије не гледа као на медиј помоћу кога се песник такмичи са Творцем.

Погледа ли се биографија песника Матејића, онда се лако запажа да је овај песник дотакао дно људског искуства, зато није никакво чудо што се из прогнатичке перспективе чезне за родном грудом, драгим бићима и просторима среће, што је понекад сентименталан, понекад филозофски настројен, понекад полемичан а најчешће хришћански ангажован. Песник Матејић нагледао се у животу свега и свачега, па је Сумњи као песничком

слике које најбоље отелотворавају људско искуство и егзистенцију, јесу слике јесени, морске пучине, избегличких логора, сиромашних градских четврти, а слика листа који пада са гране или слика брода који плови према пучини носећи у утроби страдалике, најбоље изражавају историјску судбину лица која у животу нису имала одвише избора.

Матејић је песник религиозне инспирације што је у српској поезији после другог светског рата доста редак случај, а што је за Матејића нормално стање. Ако се може говорити о врсти религиозне филозофије код овог песника онда се она може овако изразити: тамо где има Бога има и човека, тамо где Бога нема, нема ни човека нити има било каквог постојаног система вредновања. Оног тренутка када је почео да умножава знање, човек је почео да увећава своје очајање и да се удаљава од стварне радости постојања, али лишити се проблема вечности, спаса и утехе, значи изгубити смисао за одговорност, за љубав, за ближњег свога. Само човек који трагедију и величину своје егзистенције мери Божјом свеприсутношћу, може имати представу о Патњи, Бољу и Нади, а Матејић је управо такав песник.

Матејић је без сумње данас најпознатији српски свештеник у Америци. Од када се уселио у САД, Матејић је сваке недеље православним верницима, углавном Србима, држао

ског идентитета у америчком културном и верском мору, то су бриљантни просветитељски текстови, речи утехе и наде, охрабрења на путу свакојаким странствовања, то су прониољива а врло често и оригинална тумачења неких општих места српске историје, културе, књижевности, па, зашто да не кажемо, и српских заблуда на свим овим пољима. Матејићев дискурс је поливалентан, он опомиње и призива, рационалан је и сакастичан, добронамеран као у библијских пророка, врло често полемичан, нарочито када треба показати апсурдне религиозне аспекте и тврдње које су усмерене на дискредитовање православља, али никада није тенденциозан и злонамеран, баш као што ни суштина православља није агресивна. У позадини његовог дискурса лако је наслутити наталожено животно искуство и велико знање.

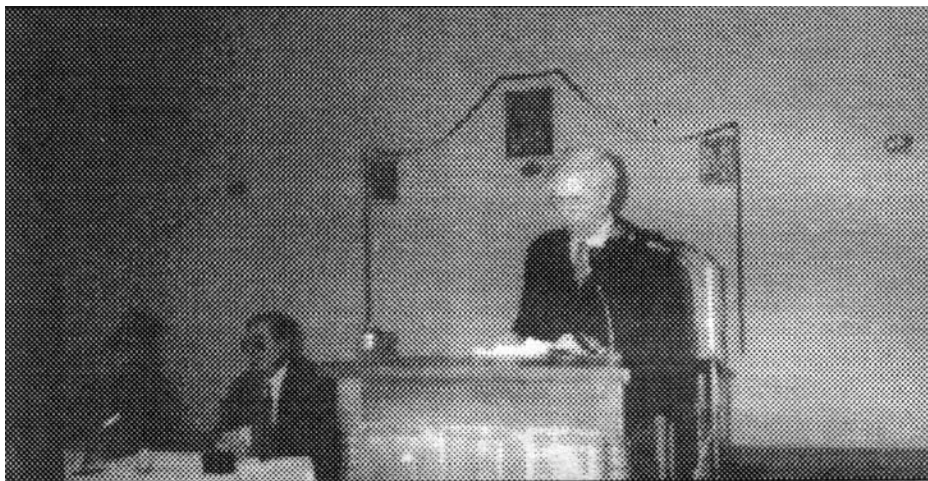

Православни
дух у
српској
књижевности

Мр Ранко Поповић

ПРАВОСЛАВНИ ДУХ СРПСКЕ ПОЕЗИЈЕ С ПОЧЕТКА И КРАЈА ВИЈЕКА (НЕКЕ ОСОБИНЕ ПОЕЗИЈЕ АЛЕКСЕ ШАНТИЋА И ЂОРЂА СЛАДОЈА)

Шантић је један од последњих српских песника који је још писао с живом вјером у мисију поезије, с романтичарским уверењем у њено божанско поријекло и смисао. Отуда је његова pjesма гласна и не боји се тона проповиједи нити се онлибида говори у име човјека. Основне одреднице његовог песничког развоја су сразмјерно дуго и неплодно пјевање у духу националног романтизма, наивнијег него код иједног познатијег савременика, и с друге стране, зрели поетски период, сав у знаку хришћанске духовности. Поетичко лутање за романтичарским узорима није га, чак ни у домаћој песничкој традицији, могло природно спојити са урођеном врстом осјећајности, која је све битне црте повукла из његове патријархалне свијести. Свијест „која је заправо свест о себи и свом искуству је по својој природи осећање... А нема другог освешћења до оног које човеку до-

начелу једино могао да одоли Вером и Надом као начелима спаса и излечења. Као да је негативно искуство света услов његовог сазнања („Позив“). За онога ко је осуђен да има судбину Сизифа и сазнаје живот на начин Јова, за тога нема одвише радости у животу, али је свеопшта љубав начин да се човек спаси од Историје, Прошлости, Будућности, непријатељског окружења, зла и самоће. Песничке

по један говор увек сличне озбиљности, другачије тематике, али несвакидашње комуникативности и обиља идеја и са том активносту ни данас није престао. Одзиви одсликавају ову напорну али радосну активност, међутим, њихова се функција овим неисцрпљује нити њихово дејство престаје када се врата цркве замандале, а верници разиђу кућама. Матејићев текст су нешто и више од дидактичког говора: они су напор усмерен на очување срп-

лази из сопствене традиције (сопственог предања прквене заједнице). Утолико је и језик - наравно, језик песнички - "простор" у којем се то освешћење човека збива. "Зрелом својом поезијом Шантић је освојио тај „простор“ и нашао себе као pjesника. И дубином и доминантношћу литургијске свијести, литургијског доживљаја свијета, Шантић је ближи Његошу неголи савременицима Ракићу и Дучићу.

Христологијом његове вјере потпуна је и доследна, а његова поезија сва у знаку голготско-вакрсне симболике. Пјесникова визија страдалника као боголиког дјелатника неразлучива је од земаљске патње његових тежака, угљара, камотуча, рибара, ковача. Њихову муку и зној испуњује и озарује вјера у плод, стога су они у пјесми, поред све патње, увијек свечани као пред олтаром. Само је с дубоким и страсним осјећањем да ни сјетве ни жетве нема без Оца, и да је то светковина колико земаљска толико надземаљска, Шантић могао дати овакве сугестивне и блиставе пјесничке слике, претварајући прољетну њиву у цркву:

А озго Отац силази све ближе:
Уз пратњу силних и чудесних звука
Ореол сјајни он полаже виш њих...
И свуд из неба, с врхова и лука.

Звони и звони: „Осана во вишњих!“...
Сја сунце, златно ко класје кад дозре;
Бик риче испод јела стогодишњих,
И јутро кади димом јаке ноздре...

(*Сијачи*)

Шантић не мисли нити доказује Бога, он га осјећа и види свуда у себи и око себе, у човјеку и природи као дјелима више промисли. Природа на свој начин слави Творца, али и она и то славље бива потпуно и до краја осмишљено тек човјековим присуством које значи разумијевање и посвојење творачког принципа, које је понајвише у сагласју:

Кад у дно поља јутро ме затече,
Па чујем топло појање са грана,
И гледам како, преко родних страна,
Ријека покрај златних жита тече;

Ил када тихо по брдима плавим
Вечери миле блага црвен пане,
Па моје срце затрепти и плане,
Ја у те часе, знам, Господа Славим!

(*Моја молитва*)

Тешко је међу данашњим српским пјесницима, мимо свих објективних поетичких, културолошких и других разлика, наћи Шантићев пјеснички став и вјеру у пјесничко позвање. Али, кад је у питању Шантићева духовност која је без остаатка, и додга, православна, онда он сигурно међу савременим нам пјесницима има блиских сродника. Дубином укоријењености тог духа и богатством спектра осјећајних и доживљајних тонова које поетски изражава,

најближи му је пјесник Борђо Сладоје. Његово је мјесто у савременој српској поезији при самом врху, развојна линија ријетко досљедна, без крупнијих колебања, а утемељеност у православној духовности, упоредимо ли га с непосредним претходницима и пјесницима нешто млађих генерација, вјероватно најочитија. Извориште Сладојеве духовности је иста она патријархална свијест коју је и Шантић баштинио од „очева из оних страна“, из убогих сељачких колиба „гдјено дјецу уче просте, добре мајке“. Сладоје је поетски хроничар искушења те и такве духовности у временима њеног урушења, њеног потискивања пред налетом друкчијег времена, другачијих људи, идеја и морала. Основна драма његове поезије почела је онда кад је та поезија још одавала благи утисак пасторале, у једноставним сликама и једнозначним сучељима старог и новог, села и града, претка и потомка. Могло се још иза тог жала за прошлим осјетити живо присуство „Бога нашег једноставног, кад на трonoшцу, са чељадима и теладима уз огњиште се грије“, како би рекао Рајко Петров Ного, пјесник веома близак Сладоју из првих књига - „Дневника несанице“ и „Великог поста“. Резигнација и песимистички доживљај свијета који у раним пјесмама имају понешто од поетског манира, али никад нису само то, не испуњавају се изоловано, већ истовремено у јаким контрасту са сликом природе у којој је Божје присуство несумњиво, баш као код Шантића:

„Без тебе или с тобом, свеједно, јасен листа.
И кипе липе - воља прастара сјета.
Пшеница нестварно шуми као да призива Христа
А тајне васкрсења развигор одгонета.“

(*Шта си шражио у њланици*)

Или, ниче из гроба, ниче из крова,
Из коњске стопе - трава.
Миче се љуска орахова:
Спаситељ васкрсава.“

(*Лажујак*)

Православни
дух у
српској
књижевности

Др Здравко Кеџман

ОЈКАЧА КРАЈИШКА НАРОДНА ПЈЕСМА (ПРАВОСЛАВНИ ИСКОН И ДУХ)

Крајина, кућа у којој се пјева

Музика и пјесма одражавају тло земље, духа и времена, али не само у часу док је слушамо, већ у нама бди од раније. Она долази не из било ког већ из нашега козмоса и враћа се опет њему. Особине мога народа су и моје особине, оне су наследне, и даље се преносе као што се преносе гени оца и мајке, све дубље у родословном стаблу. Музика, игра, пјесма боље дефинирају народ од било каквих других чињеница. Они су суштина и есенција, која кружи свеукупним нашим бићем и постојањем. Музику су у стању да слушају: и птице, и животиње и биљке.

У Крајини се познају мјеста, села у којима се више пјева. А то значи да се више живи колективним духом музике. Постоје „познате“ куће којима је пјесма дата на „дар“. Оне имају свој „темперамент“ са својим пјевачима. У њима је неизрециви и непоновљиви дух, који може да значи само што значи. Знало се да на селу гдје се пече „крух“ ни једна домаћица не прави на исти начин, има: изглед, боју, укусу... Каже се, ако домаћицама даш исто брашно и све друго, а препустиш их њиховим пећима и умијећима, оне ће направити у нечему „различит крух“. Слично је са музиком и пјесмом, оне су исте, али из грла различитих пјевача, изгледају непоновљиве. У Подгрмечу се увијек знало када запјевају, усорчани, пејићани, дабарчани, сувајчани, дринићани, у поткозарју: омарчани, кнежичани, јеловчани, на Банији, Лици, Мањачи, Грахову, Дрвару и др. Разлика је у нечему што само они знају, а што други не могу примјетити. Кад се отворе прозори, или изађе пред кућу, и ослушне, каже се: пјевају, Расавчани, Копривљани и сл. Свака пјесма личи на себе. Односно на своје пјеваче, свираче, па чак на њихово понашање. У ствари осјећа се лични људски темперамент, и он ствара пјесму даје јој снагу и моћ. Остварује са њом утицај.

Тло народа и плодносно тло његове пјесме. Пјеване ноћу, оне су духовно узвишеније. Ако се пјесма пјева ноћу, она као да се бори са демонским силама. Ту се буди њена духовна снага и религијски карактер. До поноћног часа, оног „пресудног“, пјевачи залазе у коначност пјесничког стадија. У свој врхунски имагинативни простор. Слушајући их, открива се сликовит стих: пјевачи играју и пјевају/земља гори. Или: пјевачи пјесмом /ватре небо. У њиховом пјевању учествују све: дан, кућни праг и околни простор. И црквени звоници, који својим звуцима откривају њену имагинацију.

Крајишник воли свечаности. Ужива у њима. Оне религијске и световне. Из тог православног осјећања и слуша све се рађа. Излази на видјело. Ојкаче су звијезде братимице. Кроз

њих се: плаче, пјева, страхује, свети, моли, умире, оживљава, цјелива, мири, годи, опомиње, љуби, игра, одлази, снуби, радује... Наши календари супуни тих правослаvnих догађања.

...о, ти пјесмотворче, који призиваш својега брата, цвилиш за сестром, мајком и оцем, а одгониш душмана, који плодиш своју њиву и сјемениш воћку...

...који се рађаш, не осјећаш ли да је то највећи врхунац твоје пјесме, да је то њено и твоје усуне којем стреми -.

На то питање је тешко добити одговор. Нико га није видио. О њему се ништа не зна. Али он постоји, ту је негде присутан. У њега се не може упријети прстом и рећи: „тај је“. Он се налази негде прикривен. Он није невидљив, већ баш прикривен и то је та изнијарсирана битност. Он се чак срами указати. Нити он, ни-

ти они што пјевају не обраћају пажњу на њега. Могао би то бити пјевач, коловођа, али и не мора. Понекада пјесма учини некакав бљесак да га освијетли. Она као да је родила пјевача, који се представио у трену и потом отишао у своју анонимност. Међутим, величанство његовог анонимног духа, стално је присутно. Дакле, он заиста постоји у некој особи, као што се зна пјевач. За пјевача може питати како се зове, познати га, можете га срести, тражити... Творца пјесме нећете никада наћи.

Најбоље је не тражити га? Не питати за њега? Он се скрио у свој дух? У њему пребива своју срамежљивост због испјеване пјесме. Измишљати пјесме, значи скромност. Тајанственост и стидљивост. Он је нека полуотворена тајна. Као што је у ријечима смисао полуот-

Не можемо и не смијемо очекивати помоћ Божију без сопственог учешћа у жртве. Шантић је оvdје веома близак Његошевић стиховима „Прегатоу Бог даје махове“. Даје онима који мушки и храбро ступају у живот, који се са животом рву и носе без успрезања. У српском бићу је увијек живела одбојност према мазним покољењима. У генерацијским сукобима, који су често бивали предметима описа писаца, као по правилу ови су се стављали на страну старије генерације, али не зато што им је ова била ближа, попоимањима моралних кодекса, што је била раднија. Зато и Шантић, не без гњева и укора, пјева:

„Миллиони зову, помоћ ишту нашу
но богове нека да испију чашу,
трн не боде чело поколења мазних“.

То је обрачун са свима који су преокупирали собом и својим проблемима, а да притом не примјеђују лелек и вапај који их окружује. То је обрачун с генерацијом која невољно и са роптањем прима на плећа крст страдања који му је вријеме наметнуло. Зато изниче пјесма као вапај душе, као пјесничково надање и тражење смираја. А смирај се и тражи и налази само и једно у Богу. Ако се и деси да Бог услиши наше молитве и наше молбе, не смије се очајавати. Ваља и даље вјеровати, ваља другима то препоручити, ваља чекати повољнији тренутак када ћемо се прочишћени приближити трону Свемоћног. А дотле, до тог догађања, човек мора наћи Бога у себи, јер сви смо ми Храм Божији, и у свима нама обитава Бог, уколико га примамо.

* * *

Свој рад научни скуп је завршио 17. маја у 16 часова, а завршну реч дао је проф. др Митар Миљановић истичући: да није познато да је било кад и било гдје одржан научни скуп на ову тему.

Мислим да ћете се сложити да је одржан на правом мјесту и у право вријеме. У име организатора захваљујем свим учесницима у раду овог скупа. Све нас је оvdје скупила љубав према Богу и народу.

Саопштења која смо имали прилику да чујемо су свакако показатељ којико је Православље и Хришћанство прожето кроз сваког нашег ствараоца и појединачно, а поготово у народу и народним остварењима (народним приповјеткама, пјесмама, натписима...).

Наши књижевни ствараоци црпећи из народа животне доживљаје и догађаје и сами су постали поборници истинског Православља.

*Јеромонах Јован
фојо: Младен Видаковић и
Александар Јубинац*

ОТКРИЋЕ И ВАСКРС - СПОЈ ЉУБАВИ И НАДЕ

Април је. Природа је некако суморна у овим првим прољетним данима, као да нас је небо свом својом тежином притисло. Када мало боље погледам око себе чини ми се да је свако дрво, кућа под притиском тек за корак одмакле зиме. Док увече сједим и посматрам црвенкасте зраке како се прелјевају на небо, мислим како је тмурно тек протекло годишње доба. Голо се дрвје полако превија на повјетару, али у томе се не осјећа живот и ведрина као у прољеће. Лишће не шуми, не чује се пој птица који са тако необјашњивом топлином допире до тебе и проши-ма читаво тијело.

Много пута зажелим да ово вријеме прође, јер се његова несношљивост огледа и на људима. Незнам дали је то стварност или можда ја то погрешно схватам својим још неискусним дјечијим очима, али чини ми се да сви гледају свој интерес, многи су себични и дволични. Боже, да ли у овом свијету постоји неко коме можеш да се повјериш, а да те не изда? Колико ми је то потребно, повјерење и искреност, само то тражим и ништа више. Зар тако мала жеља не може да се оствари? Можда, ипак, неко у срцу, у самом дну има доброте. Болно је то што не могу да игноришем све те људе и њихову суровост, већ се то скупља и таложи у мом срцу и прије свега боли.

Увече када се тама навуче на окна мога прозора, нађем спас. Невјероватно је како тама умирује човјека. Тада кроз сузу можеш да олакшаш душу, да покажеш свој бол. Да, утјеху тражим у тами која неће одати никоме моју патњу за овим човјечанством. Док у тихој ноћи одзивању моје ријечи молитве, душу ми испуњава неко блаженство.

„Богородице дјево, улиј снагу у моју душу. Улиј ми снагу коју си имала док си стајала под Крстом свог распетог Сина. Боже, Боже дај нам благослов и опрости сагрешења наша, опрости нама грешницима од којих сам прва ја. Помози несрећницима, прогнаним људима који су на улици у овим тешким временима, дјеци без родитеља, помози и подари снагу, Господе, као што си могао васкрснути из мртвих.“

Надам се да ове ријечи, пробијајући се кроз таму ове мирне, прохладне ноћи продиру до благог срца Господа Исуса Христа и да Његова божанска рука сада бди над свим несрећницима овога свијета. Ујутро ме из дубоког сна будила црквена звона. Један сунчев зрак се несташно и враголасто пробијао кроз прозор и мирно почивао на мом уснулом лицу. Размишљала сам о протеклој ноћи, о болу и сузама од којих ми је јастук још увијек влажан. Али, одједном моје тијело се испуни неким необјашњивим осјећањем, док су ми у срцу полагано

одзивали звуци звона. Моје мисли које су до тада почивале само у тузи, патњи и болу почеше се полагано, неосјетно усмјеравати ка предстојећем празнику, празнику Христовог Васкрсења. О, Боже како је блаженство при самој помисли на Васкрс обујмило моје тијело. Да какву незамисливу магичну моћ има та ријеч. У мом срцу погисла је тугу, мрачне ријечи, а створила неку срећу, вјеру у себе и вјеру у живот. До тада нисам ни знала како је све око мене савршено у својој љепоти, нити сам знала како то да искористим на најбољи начин. Али Господ ми је расвијетлио вид и разум и постала сам свјесна да је живот искувише кратак да би се потраћио на тужне дане и савовање. Изашла сам на прозор, али шта, чула сам шум дрвјећа, цвркулт птица, чула сам нешто за чим сам чини ми се чезнула цијелу вјечност. Да, то сам жељела. Све је оживјело, а прије свега моје срце. О, Боже хвала Ти што си ми дао снаге, услишио моју молитву коју сам тако усрдно и са великом љубављу молила. Хвала Ти Господе и надам се да су и други у цијелом свијету срећни

као ја. Када само помислим како се Васкрс славио у вријеме мојих дједава и родитеља, срећна сам што живим у овом, мада тешком и оркултном времену. Васкрс је поред свих голгота које је проживио, остао у нашим срцима и сада га дично и поносно славио. Добили смо снагу, снагу Богородице, која је гледала Сина разапетог на крсту, Који је поднео све муке овога свијета да би нас спасао од гријеха.

Колико би још имала рећи о свему овоме, колико осјећања... али не може се никаквим ријечима описати оно што се налази дубоко, дубоко у теби.

И ево, док данас са поносом идем у цркву, у ту светињу утјехе, гледам људе како се с љубављу моле Богу. Бог је наш лијек, лијек душе и тијела. И још нешто. Васкрс ће увијек бити у мојој души као мелем против патње и никада, никада ма шта се десило нећу му дозволити да одатле ишчезне.

Нека у мом срцу нађе мир.

*Којих Милијана VII₅
Соколац*

СРЕТЕЊСКИ СУСРЕТ

На дан Сретења Господњег, 15.

2. 1997. Коло српских сестара Црквене општине Рогатица је организовало „Сретењски сусрет“ са војницима Рогатичке касарне. Сусрет се састојао из три дела:

Први део је био испуњен културно-забавним програмом у коме су заједнички учествовали млади војници и омладина Средње школе Рогатица. Стихове песника Исаије Митровића су говорили војници, девојачки хор средње школе је, појачан гласовима војника, отпевао неколико песма, а затим је било и појединачних вокалних изведби и војника и омладине Средње школе.

У другом делу је обављена вечера. Уз помоћ Цркве, Коло српских сестара је за војнике припремило обилну вечеру, од пића је служен сок и кафа, а све је зачињено са много слаткиша и колача. Пре почетка вечере, војници су се, заједно са свештеником, оцем Милорадом Новаковићем, и сестрама, помолили Богу.

Трећи део је испуњен правим дружењем, уз разговор, песму и игру, а све је то трајало до 24 часа.

После свега војници су се искрено захвалили организатору, Колу српских сестара, и пожелели да ово не буде и последње дружење.

Проф. Ђерих Анђелка

ПИСМО БОРЦА

После дужег времена дошао сам кући на „викенд“. Наравно, родитељи су ми се обрадовали, али не желим о томе, мада су они верујем једини у РС који ми се обрадују увек када дођем.

Рањен сам децембра 92. г. на положају. После операције, урађене на Корану, како се у први мах чинило узалудне, осто сам жив, инвалид без ногу, али жив. То могу да захвалим само Богу и неизбежно најбољим на свету докторима и сестрама из ратне болнице на Корнау. После ме пут, а живот је тако диктирао, водио у Власеницу, ВМЦ Карабурма, ЗОП Рудо, ВМА, Клинички центар у Београду, где сам имао још неке операције, где су ми направили протезе, помоћу којих се сада крећем, мада без колица не идем нигде. Пишем у своје име мада ће се многи рањеници „пронаћи“ у овом тексту и „сложити“ са мном. Боравио у „ЗОП Рудо“ 2,5 г. видео сам на стотине рањеника без ногу, руку, очију „кичме“! Сада када одем у „Рудо“ нађем доста оних које сам „оставио“ а и сретнем многе, ту су у Београду. Зашто. Гледајући себе, ја не могу да живим на селу, на планини, у неким гудурама, у рушевинама. Мени треба асфалт и услови живота подешени колицима и близина доктора. Немам то у Подграбу где ми живе родитељи и зато се сада налазим у дому пензионера у Земуну, где је

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ У РОГАТИЦИ

просек старости 82. г. Добро ми је ту, не жалим се, али срце боли. Боли оно и ради тога што се не могу вратити кући, боли и ради тога што се осећам заборављен, а можда и јесам. Јер, за цело ово време мог боравка у Београду никад нико из команде, општине, или неког другог државног органа, изузев наше садашње председнице госпође Биљане Плавшић, ми не дође да бар упита како сам, да попијемо кафу као некада. А у исто време имали су времена да ми родитеље малтретирају а оца чак и ухапе из само њима знаних разлога. Захваљујући правим пријатељима а нема их пуно „држим“ се још увек некако. Још да није кола Српских сестара широм ових Српских држава, а мени специјално сестара и мајки са Пала као што је Љиља Нешковић, не знам, не знам шта би било. Оне су увек ту, у срцу, у души, јер другачије им не могу вратити све оно што су учиниле за мене а и за стотитне оваквих као ја. Увек су биле и остале уз нас, оне су биле те које су нам давале снагу и вољу да живимо и да ипак има неко ко мисли на нас. Доносиле су нам све, колаче, воће, храну, одјевне предмете, одакле, то само оне знају. Али њихова топла реч и лавље срце, то се не заборавља никада. Причали су нам борци, који су после стизали у „Рудо“ да су их виђали на првој линији у рововима. Долазиле су код нас у јануару са Пала аутобусом без грејања, залеђене али топла срца и широког осмеха и с правом људском речју. То су наше сестре и мајке са Пала али и из осталих наших крајева. Хвала им пуно и нека их Бог прати где год биле и увек им помогао.

Ево шта ради наше коло Српских сестара са Пала. Дошао сам у Подграб родитељима да заједно прославимо Божић и нашу породичну, вековима славу, свети Стефан. Дознали су то у колу и други дан славе су ми дошли са председницом Љиљом и оцем Зекићем, наравно, за њих неизбежно са поклонима али и са правом људском, српском топлим речи. Хвала им. Пишем ово а однекуд ми се појави суза у очима, не знам зашто, али, нема везе није то ни важно. Поздравља вас рањеник РС без ногу али са срцем.

Рањеник Р.С. Здравко Хриум

Ове године, Св. Сава је свечано прослављен у Рогатици. Уочи Савиндана, у великој сали Парохијског дома у Рогатици, отворена је изложба Св. Сави и његовом дјелу. Изложбу је отворио г. Недељко Шиповац, директор Народне библиотеке Републике Српске. Он је поздравио присутне госте и веома лепо и надахнуто говорио о Св. Сави и његовом делу. У програму су учествовали: Хор Средње школе из Рогатице, песници сарајевско-романијске регије и народни гуслари.

На дан Св. Саве, у препуном храму Свете Тројице у Рогатици, св. Литургију су служили пароси рогатички протојереј Милорад Новаковић и јереј Гвозден Арамбашић. После проповједи и резања славског колача у храму је одржан светосавски програм који је водила Данијела Богдановић, ученица осмог разреда Основне школе. Ређале су се рецитације једна за другом, њих тридесетак, од најмлађих учесника програма са непуне четри године, до осмог разреда Основне школе.

После програма деци су подељени светосавски пакетићи, чији су дародавци

били нека предузећа и трговачке радње из Рогатице. Домаћин славе била је Црквена општина из Рогатице, а за идућу годину за домаћина слав се прихватила Српска демократска странка из Рогатице.

Школска слава Свети Сава свечано је прослављена и у нашим школама, Основној и Средњој. У обје школе приређен је културно-уметнички програм, а после су свештеници осветили славско кољиво, пререзали славски колач и професорима и наставницима честитали славу. Све је било на висини и достојанствено, како и доликује онима који уче и васпитавају младу генерацију. Гости на слави су били и представници општинских власти и предузећа из Рогатице, који су материјално помогли да се слава на достојанствен начин обележи.

Увече је у Основној школи „Свети Сава“ у Рогатици приређен културно-уметнички програм у коме су учествовали: Хор Средње школе из Рогатице, пјесници сарајевско-романијске регије и народни гуслари.

Пројојереј Милорад Новаковић

ДЕЧИЈИ ДОМ У МОНАСТИРУ ДИВОСТИНУ

Под патронатом Српске православне цркве, 1. септембра 1995. год. у манастиру Дивостину, недалеко од Крагујевца, основан је Дом за дјецу без родитеља и родитељског дома. Дјеца дома потичу из српских земаља захваћених посљедњим ратом. Идеју за његово оснивање дао је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски др Сава прије шест година, да би годину дана касније почео у Тополи са радом Дом „Светога Јована Крститеља“. Због неспоразума са општинским властима у Тополи, дјеца су морала да се преселе у манастир Дивостин. Сада су дјевојчице смјештене у предивном конаку манастира Дивостин. Дом са 34 дјевојчице финансирају шумадијска, источно-америчка и канадска епархија. Дјеца су лијепо обучена, собе чисте и лијепо опремљене. Трпезарија је прилагођена за дјечији узраст. Ту је богата библиотека, много играчака и сви остали садржаји неопходни за живот дјете. Бригу о дјети воде управник дома протојер Борота Милан, четири васпитачице, двије куварице, сестре из манастира Драче и многи други. Већина

дјевојчица нема једног или оба родитеља. Већина њих похађа основну школу а седморо су средњошколци. По кућном реду после устајања следи доручак, одлазак у школу, ручак око један сат, одмор од сат и по, учење до вечере у седам, а после су слободне активности. Најмлађе су у кревету до девет, а најстарије најкасније до десет сати. Суботом имају час веронауке а недељом је обавезно присуство Светој литургији, а после подне одлазак на излет. О раду Дома „Свети Јован Крститељ“ сви који га посјете говоре све најљепше. Али, има и оних злонамјерних који шире неистине као нпр. да СПЦ припрема дјевојчице за нове монахиње. У питању је неистина, јер дјевојчице имају потпуну слободу школовања, избора занимања и сва права да одлучују о свом занимању кад постану пунољетна. Прије свега, дјевојчице су ту у овом дому да би биле збринуте, школоване, да буду изведене на прави пут. Тако, свака помоћ овом дому добро би дошла, било материјална, било у одећи, храни, школском прибору...

Владимир Брадоњић, студент

ПОСМРТНО СЛОВО ОЦУ ЦВИЈАНУ ГОЛУБОВИЋУ

Ујокојио се у Господоу пројона-мјесник Цвијан Голубовић, парох илијашки, привремени парох у Војковичима (С. Сарајево) у својој 47 години животоа.

У свакодневној јутарњој молитви говоримо:

Госпode! Дај ми да мирно примим све што ми донесе данашњи дан. Било какве вести да добијем, научи ме да их примим мирно и са чврстим уверењем, да све бива по Твојој светој вољи.

Свесни свебожанског промисла и свете воље Његове, али и својствених људских осећања, ипак смо са великом неверицом и болом примили тужну вест о изненадној смрти о. Цвијана Голубовића, свештено-служитеља олтару Божијег, п. пароха Војковичког, бившег пароха илијашког и нишићког.

Вест се брзо прочула по целој Епархији Дабробосанској, како међу бројним свештенством, тако и међу верницима и парохијанима парохија у којима је покојни о. Цвијан у току свог кратког овоземаљског живота службовао.

У непрестаној борби небеског и земаљског, вечног и пролазног, духовног и телесног, увек ће на крају слабашино људско тело признати своју немоћ.

Душа завршава своју мисију овде на земљи и враћа се своме Господару, чекајући дан Христовог доласка и његовог праведног суда.

Отац Цвијан, рођен је 1951. године, од оца Марка и мајке Даринке у селу Јамићи уподножју Јахорине.

Спромаштво и економска пасивност тога краја, утицало је на његово детињство о коме није волио често да говори. Ипак, патријархалан одгој и морални утицај надлежног свештеника, определили га за узвишени свештенички позив.

Богословију св. Арсенија у Сремским Карловцима, завршава 1972. године, а исте године ступа у брачну заједницу - св. Тајном брака са Борком Павловић, будућом пападијом.

Блажено-почивши Митрополит Дабробосански Владислав исте 1972. годи-

не, рукоположиће младог богослова Цвијана за ђакона и презвитера. Нишићи су прва парохија поверена младом свештенику о. Цвијану. И времена и парохија тешки, али нишићани су добри људи, честити домаћини. Поштовали су Бога и светиње његове, уважавали и ценили свештеника. Прве плодове свога пастирског рада пожњео је о. Цвијан. Често је обилазио своје парохијане и са њима успоставио врло близак контакт. Свештеничке дужности обављао је савесно.

На Нишићима обогатиће своју породицу. Бог их обдариће са два сина: Александром и Слободаном. Од првог дана, призвао је своју мајку Даринку код себе и тако исказао своју синовску љубав према своме родитељу, а једно време и свога брата шкољује из свога дома.

Након 11 година пастирске службе у Нишићима, 1983. године, о. Цвијан долази у братство храма св. пророка Илије у Илијашу.

Живили смо у братству пуних 13 година, покушавајући и успевајући да у пуном сагласју испунимо своје свето позвање, у славу Божију, а на корист свете Цркве и поверене нам пастве. Упознао сам његову душу и осетио његово срце. Био је врло близак и комуникативан.

Ожалостљена породицо, драга браћо и сестре:

Доћи ће време врло тешко и смутно. - За цео српски прод, за Цркву, свештенике. Води се отаџбински рат, страшан и крвав!

У таквом времену, улога свештеника постаје од изузетне важности.

Само одредење диобе судбине свога народа, своје пастве, није довољно. Свештеник је морао исказати сву своју позитивну духовну али и физичку енергију, како би своје позвање употпуностио, али и испунио и тиме удовољити све оно што се од њега тражило и очекивало. А некад и више од тога!

Ипак, највећа трагедија у овом отаџбинском рату су бројни синови, очеви и браћа наша, који положише животе своје на олтар слободе. Ваљало је све то преживети, даноноћно сузе лити, храбрити, тјешити, понекад недостојне укоравати, али и бранити се од неодговорних.

Близу 1000 бораца, српске младости Илијаша, сахрањено је о. Цвијан, а међу њима и свога сина Слободана петнаестогодишњег момчића, који је тек на

свет постао. Задрхтало је срце очево, срце мајчино! Тада сагледавам снагу и чврстину вере његове. „Моје дете је једно од бројне деце миле Богу“. Долази до масовног егзодуса Срба из српског Сарајева. По трагедији ништа мањој од прошлог рата.

Остаће о. Цвијан максимално са својим народом, свакодневно делећи његову судбину - и на самом крају дубоко потребен, скрхан од бола, туге и жалости, са својом породицом и посмртним остацима свога сина Слободана, прећи ће у Републику Српску.

Њ. В. Митрополит Дабробосански Господин Николај, поставиће га за пароха војковичке парохије у српском делу Сарајева, на којој ће остати све до последњег свог издисаја.

Достојанством протонамесника, одликован је 1994. године.

Ожалостљена породицо, драга браћо и сестре

Смрћу драгог нам оца и брата Цвијана, наша мученичка епархија Дабробосанска, губи још једног свога свештенослужитеља, пахорија свога пастира, а свештенство свога сабрата.

Ипак, највећи бол и недостатак драгог нам покојника, осетиће његови најближи, његова породица

Његова остарела и болна мајка Даринка,

Вољени син Александар, татина заклета,

Верна, часна и племенита супруга, пападија Борка,

Брат Рајко, сестра Цвија и остала родбина,

А сви ми заједно молитвеника пред Господом!

Госпode, молимо Те!

Прими и упокој душу служитеља Твога протонамесника оца Цвијана у месту светлости, тамо где нема туге, бола, жалости и уздицаја - и сваки грех који је у тренуцима својих телесних слабости учињено, опрости му Госпode као добри Бог који волиш човека. Призови га Госпode речима:

„Добри и верни слуго, у маломе си ми био добар, над многим ћу те поставити, уђи у радост Господара свога.“

О. Јеремија Ситаровлах

Изашла је из штампе књига

„СВЕТОЈ ЗЕМЉИ У ПОХОДЕ“

Тачно у поноћ са моћног звона, кроз тишину Гетсиманског врта, одјекнуло је дванаест реских и снажних откуцаја означавајући да је почело

Поноћно Васкршње бољослуженје

а то је овде, у руском храму, био својеврстан доживљај:

- пребогата украшеност царске задужбине, злато и сребро, фреске, иконе, огромни полијелеј у средини наоса, кандила, свећњаци...

- служена је најпре *полуноћница*; један витак руски монах стајао је сам испред олтара и читао каноне, а појао је октет руских монахиња; све тихо, скоро пригушено...

- у 1.00 час служено је *јуишење*; чинодејствовао је митроносни *архимандрит Теодосије*, начелник Руске духовне мисије у Јерусалиму, а саслуживало је 6 свештено-монаха и 2 јерођакон; чудесно је појао хор монахиња, акустичним хрмом брујали су њихови умилни гласови - као са неба...

- уследио је опход - Литија, око цркве и чин *Васкрснућа Христовог* ...

Гетсиманским вртом, још обавијеним тамом, разлегала се јака звона... Литија са архимандритом Теодосијем враћа се у храм и архимандрит поздравља вернике:

- Христос Воскресе! ... Уз громки отпоздрав:

- Ваистину Воскресе!...

- потом и остали свештенослужитељи пролазе, један за другим, кроз редове верника, кружећи по целом храму и кадећи узвикују:

- Христос Воскресе! ... И опет, сваки пут, одјекне отпоздрав:

- Ваистину Воскресе!

*Одломак из књиџе
„Светој земљи у походе“
Хаци Борђа Ранисављевића*

СЈЕЋАЊЕ

Борђе Симеуновић

погинуо 1992.

Илица - Сарајево

СЈЕЋАЊЕ

Миломир (Драга) Кукић

рођен 21. 7. 1969.

погинуо 21. 7. 1992.

Бијело - Коњиц

СЈЕЋАЊЕ

Соња (Раденка) Бјелаковић

рођена 1973., из Рогатице

погинула 28. 8. 1992.

Криве Стране

ПРИЛОЖНИЦИ ДАБРА

Српски Православни вјерници из Штутгарта, Немачка	190 DM
За покој душа погинулим браниоцима Грбавице и Враца бригадни свештеник „Поп Жућа“ прилаже	100 дин
За покој душа супруга Раденка, сина Славише и кћерке Соње Добрила Бјелаковић из Рогатице прилаже	10 DM
Манојле Попић, Милићи, прилаже	1000 дин
Јереј Драган Станишић, Пријепоље	50 DM

На насловној страни: Црква Св. Апостола Петра и Павла, Рудо, 1912. год.

ПРИЗВАХ БОГА

...Заиста више нема наде. Као да сам сам на свијету. Гдје су остали? Како сам се нашао овдје? Шта сам Богу згријешо, да ме остави овдје сама? Чују се турци, све су ближе. Ја-ој мајко моја, Боже помози ми молим те, спаси ме, зашто баш ја да умрем? Па знаш да имам оно четверо дјеце. А тако сам их пожелело да их загрлим, милујем, мазим, изљубим. Никад их се толико нисам ужелео. Боже помози ми ...

...Морам нешта предузети. Починије киша. Неће ли Бог дати да буде пљуска онда ће бити неке наде... Киша, киша, добро је. Неописив пљусак. Набих капуљачу и пођох по страни. - Мурате, поведи тог коња. Сав се најехих, па они су иза мојих леђа. Стадох као укочен. Коњ испред мене. Шта ћу сад? Бар ћу скупо продати своју кожу. Имам бомбу, али не могу то да урадим. Зар заиста нема наде? Зар заиста морам умријети. Ја сам мислио да ће ми Бог помоћи? Тако је изгледало да се Небо спустило и сажалило на моју сиротињу. - Ћујеш болан шта ти кажем, доведи коња - поново се зачу исти глас. У мени узавре, сав се запалих, нека сила у мени се јави, окренух се и рекох - ко си ти да мени наређујеш, доведи га ти - и пођох напред. - Ја чудна човјека, шта ти је? Ја ништа не проговорих, одмахнух руком и продужих. Он додаде. -Иди, иди нек те тамо четници закољу. Ја се не освртах, само сам ишао и ишао.

...Морам трчати, али видјеће ме, да ли је могуће да ћу се извући? Зађох за стијену, сједох, не могу више, одузеле ми се ноге. Тек ме ухвати страх. Дрхтао сам као прут. Откотрљах се неких десет метара и забих главу у земљу. - О, Боже, још само ми мало по-

мози. Сачеках неки минут, послушковао сам. Само се у даљини чуо неки разговор. Прикупих задњу снагу придигох се, прекрстих и почех трчати. Трчао сам дуго, дуго, као да сам био у неком бесвесном стању. Знао да сам се саплео и пао...

Кад сам прогледао сунце је излазило, послушно сам, ништа се не чује. Полако сам устао, разгледао око себе, све је изгледало мирно. У даљини спазих неку колону. Мало боље погледах. Не могу да вјерујем? - Спровоод! - рекох наглас. Крст напред, иза њега свештеник, волови, са колима на којим је положен покојник. Осјетих неко олакшање. Значи спасен сам, сав се потресох.

Легох на земљу, заплаках, морадох дати лјека намученој души. Подигох главу к Небу. Сунце је миловало моје лице. Прошапутах - О, Боже, чиме ли сам ја ово заслужио?...

Ј.Ј.Г.

Генерални спонзор: ФИНАНСИЈСКА ПОЛИЦИЈА, Пале

Редакција „Дабра” најтоплије се захваљује

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калистрат (Бобушић)

Технички уредник:
Јеромонах Јован (Гардовић)

Редакција:
протонам. Богдан Станишић,
протонам. Рајко Цветковић,
протонам. Милосав Видаковић,
протонам. Момир Васиљевић,
Миомир Боровић, Миљан Попић,
Слободанка Арамбашић,
Саша Савовић (фото)

Сарадници:
Жељко Радовић, Теодора Пајић,
Ратко Боловић, Дејан Пузовић,
Младен Видаковић

*Уредничтво
и администрација:*
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ**
Добрун, Република Српска

Адреса редакције:
Манастир Добрун
31243 Мокра Гора

Телефон:
(073) 612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
1500 примерака

Штампа:
**Штампарија „Мићо Соколовић”
Рогајница**

Компјутерска припрема:

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице у Добруну
под називом "Дабар" је уписан у
Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.